ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСФЕН

2010 рік

№ 11 (233)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ЗУСТРІЧ З ОСІННЮ

Осінь прилетіла на крилах чарівних
І всіх заворожила жителів лісних —
Зайця і ведмедя, диких кіз.
Політала, покружляла – гайда в інший ліс.
Усім барви роздавала, посміхалась, як дитя.
Красою чарівною стою, милуюсь я.

Данило ШИРШОВ,
(м. Дніпропетровськ, 10 років)

ЗМІСТ

П. Панченко, С.Твердохліб, **вірші**. 2 с. обкл.

Зміст. *А.М.Поповський* - ювіляр. *Б. І. Антонич*, *А.Камінчук*, **вірші**. 1 с.

Наталія Андрющенко, **«Листи у сучасність»**; *Б.Грінченко, Є.Гуцало,* **вірші**. Інф.ДНУ, **«Людина, що мислила категоріями майбутнього»**. 3 с.

Ліда Корсун, **«Жар душі своєї - на потребу людям і загальній справі»**; *Олександра Мудра*, **вірші**. 4 с.

Олександра Гаврилишина, **«Ярмарок можливостей-2010»**; *інф.ДНУ,* **«Плеяда Почесних докторів ДНУ зростає»**. 5 с.

Інтерв'ю, **"Геннадій Півняк: Невдовзі ми утвердимо свої позиції в системі дослідницьких університетів Європи".** 6-7 с.с.

О.Коновал, **«Заходи надання Нобелівської премії Іванові Багряному»**. 8 с.

Інф.ДНУ, **«Наука без кордонів»**. 9 с.

Ф. Сухоніс, **«Побачить світ нова книга про Голодомор"»,** *М. Воротиленко,* **передмова до книги**. 10 с.

"БОРИСТЕН", листопад, 2010 р.

Інф. ГУОН ОДА, **«На новий стандарт освіти», «Олександр Вілкул: «Музей або стенд пам'яті Великої Вітчизняної війни повинен бути в кожній школі Дніпропетровщини»;** *Еліна Заржицька,* **«Відзначено 70-річчя «Трудових резервів»**. 11-14 с.с.

В.Пайташ, **«Моя дорога до Явожна»**; *інф. ГУОН ОДА*, **«Молодь і кіно»**. 15-16 с.с.

Наталія Андрющенко, **«Краєзнавчий ювілей»**; *Валентина Шабетя*, **«Бандурист мандрує Шенгеном»**. 17 с.

Інф.ДНУ, **«Новий міжнародний центр у ДНУ»**; *Л.Настаченко*, **вірш**. 18 с.

Л.Якобчук, Л.Хмельковський, **«Апокрифи: книга Товта».** 19 с.

І.Стороженко, **«Битва на Жовтих Водах 1648 р. у світлі нових досліджень автора».** 20-24 с.с.

Марія Марфобудінова, **«Люби і знай свій рідний край»**; *Наталія Дев'ятко*, **«Нові кроки до якісної освіти».** 25-27 с.с.

М.Дупляк, **«Передмова»**. 28 с.

В.Мельник, **«Подібного не було за всю історію людства»**. 29 с.

Ф.Сухоніс, **«На лауреатство - дозрів»**; *А.Коцюбинський*, **гумор**. 30 с.

В.Білінський, **«Країна Моксель-Московія».** 31-33 с.с.

Даринка Сухоніс, **«Те, що немає назви»**. *Інф. ДНУ*, **«Китайські студенти люблять ДНУ»**. 34 с.

Є.Бадін, **«Криворізький полтергейст»**. 35 с.

М.Корнєв, **«Учительський туризм»**; *В.Шумаков*, **«Зі святими упокой»**. 36 с.

Мудрість народів світу; реклама. 3-4 с.с. обкл.

• ЮВІЛЯРИ

Доктору філологічних наук, пофесору А.М. ПОПОВСЬКОМУ
Вельмишановний Анатолію Михайловичу!

Національний гірничий університет щиро вітає Вас зі славним ювілеєм!

У Вашій особі ми вітаємо справжнього ученого, коло наукових інтересів якого складають: мова художньої літератури, фольклористика, походження власних назв.

Ми вдячні Вам як нашому старшому другу, який знаходить час для порад, зустрічей та спільних свят.

Багато поколінь молодих науковців вчилося аналізувати мову художньої літератури на Ваших працях: „Мова фольклору та художньої літератури Південної України XIX - початку XX століття", „Нормативні тенденції в мові фольклору Південної України XIX - початку XX століття", „Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови", „Мова художньої літератури Південної України XIX - початку XX століття", словник „Українізми в російських народних говорах" (у співавт.) та інші.

Пам'ятаємо чудову зустріч зі студентами-гірниками „У світі імен та прізвищ", що відбулася навесні цього року й дала можливість молоді доторкнутися невичерпних глибин народного джерела.

Сподіваємось на подальшу творчу співпрацю та нові зустрічі.

Нехай доля дарує Вам ще багато років міцного здоров'я, творчих пошуків і знахідок.

З повагою ректор, академік НАН України Г.Г. ПІВНЯК,
директор Інституту гуманітарних проблем, професор В.Ю. ПУШКІН,
директор Центру культури української мови імені О.Гончара,
доцент І.К. ЦЮП'ЯК.

На світлині: професор **Анатолій ПОПОВСЬКИЙ** серед студентської молоді.

Від редакції. Бористенівці теж сердечне вітають ювіляра та бажають усяких гараздів! Ми завжди пам'ятаємо про те, що саме професор Анатолій Поповський був біля витоків нашого видання. З роси Вам і води, дорогий друже!

• ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Анатолій КАМІНЧУК

* * *

Я мовчу. Тут не потрібне слово,
Ніби заворожена земля.
Світ який — мереживо казкове,
Яку Симоненка Василя.

В інеї зірки, дерева, трави,
Колоски химерно-дивних жит.
Хто сказав, що жити нецікаво,
Боже, як прекрасно в світі жить!

Все таке чудове й неповторне,
Кущик глоду, дике деревце.
Розумію, є страшне й потворне,
Але я сьогодні не про це.

В інеї ряхтять ліси і ниви,
Балюстради срібні на мосту.
Я сьогодні мудрий і щасливий,
Деревом ув інеї росту.

Богдан-Ігор АНТОНИЧ

LITANIA

молитва

Боже, чи ти знаєш, як нам віри треба —
більше, як насущного, черствого хліба,
чи ти знаєш нашу тугу ввиш, до неба,
як тяжить щоденщини колиба.

Як треба усміху твойого,
як радості серцям,
як оборони від усього злого,
як сонячної віри треба нам.

Як блакитної квітки надії,
як великої правди-сонця уночі,
як золотої рівноваги дійсності і мрії,
як гармонії душі.

Боже, нам Об'явлення треба знову,
нас січуть осінні сумніву дощі.
Хай почуємо ми Полум'яну Мову
в горючім кущі.

ЛИСТИ У СУЧАСНІСТЬ

7 листопада виповнилось 155 років від дня народження видатного історика запорізького козацтва, академіка Дмитра Яворницького. Про його життя та діяльність відомо багато фактів, а чи можливо дослідити внутрішній стан цього знакового науковця? Таке питання, напевно, ні в кого б не виникло, якби

ще у 80-ті роки колектив музею нашого міста не розпочав проект по знаходженню й опублікуванню листів до Дмитра Івановича. Напередодні його ювілею в Меморіальному будинку-музеї ім. Д. Яворницького відбулась презентація вже п'ятого видання епістолярної спадщини академіка.

З листів рідних, друзів і знайомих Дмитро Яворницький постає не просто як історик, етнограф, фольклорист, а як людина, яка пройшла нелегкий життєвий шлях, хоча й зігрітий турботою й любов'ю ближніх. Саме їм він довіряв потаємні думки, стурбованість з приводу пригнічення своєї праці в певний час. У презентованій книзі розкривається внутрішній світ Дмитра Івановича й стає близьким сучасникові. 787 листів від 82 кореспондентів дають зрозуміти чим жив і яким було коло оточення академіка. Він звитяжно працював і, маючи високий авторитет, не мав ніякої особистої власності. Коли ж у Дніпропетровську з'явилось постійне помешкання, прийшов і спокій творчого та сімейного життя. Тепер цей будинок зветься Меморіальним музеєм, де у вітальній кімнаті проходять культурологічні заходи.

На презентації п'ятого видання «Епістолярна спадщина академіка Д.І.Яворницького» директор Національного історичного музею його імені Надія Капустіна розповіла про щирий подив директора Інституту історії НАНУ Валерія Смолія, як музейні працівники

власними силами змогли втілити такий масштабний проект по виданню листів до Дмитра Івановича. Їх у фондах нашого музею зберігається найбільша в Україні кількість - понад шість тисяч. Повністю їх навіть не змогла вмістити п'ятірка томів, тому слід чекати продовження. Тим більше не зупиняється пошук нових епістолярних джерел в архівах різних міст.

Робота над виданням листів до 155-річчя академіка Яворницького була дуже копіткою. Як говорять науковці, одним з найважчим було розшифрувати почерк кореспондентів. Директору Меморіального будинку-музею ім. Д.Яворницького Ангеліні Перковій пощастило опрацьовувати листи дружини науковця Серафими Дмитрівни. Вона була люблячою, турботливою і, як стає відомо з видання, дуже лагідною дружиною. «Жму лапку» - писала вона у своїх листах до чоловіка. Згодом, саме за її ініціативи, сімейний будинок набуде статусу меморіального.

Триста екземплярів п'ятого тому епістолярних творів надало виданню раритетності, але кожен розуміє - його поява у світі не стала б можливою без згуртованої роботи редколегії. До неї увійшли науковці Світлана Абросимова, Наталія Василенко, Ангеліна Перкова та інші небайдужі люди, які з натхненням працювали над цією книгою.

Її безцінність наявна, адже навіть у часи електронного листування епістолярний жанр залишається найбільш цінним не тільки в науці. Саме листи довірливо розкрили читачеві світорозуміння та сенс повсякденного життя академіка Дмитра Яворницького.

Наталія АНДРЮЩЕНКО.

На світлинах: обкладинка нового видання; під час презентації у будиночку-музеї **Д. ЯВОРНИЦЬКОГО**. Фото **Станіслава МАРДАРОВСЬКОГО**.

• ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Борис ГРІНЧЕНКО

МАТЕРІ

Ти надо мною в темні ночі
Ніколи не стуляла очі,
Мене, малого, доглядала,
І сповивала, і кохала,
Малому виглядала долю
Й благала Бога, щоб ніколи
Не довелось мені на світі
Із лихом, з горем вкупі жити;
І все кохання, що палало
У тебе в серці і не знало,
На кого вилитись, — вповні
Ти віддала його мені.
В журбі життя ти доживаєш,
А все ти долі виглядаєш
Мені, і мною ти живеш,
І днів ясних в бездоллі ждеш.

Євген ГУЦАЛО

* * *

Так позавчора, вчора, нині
живу і жив. Живу і жив.
Не сотворив собі гордині
та ідолів не сотворив.

Я не ломивсь ні в які двері,
неправді я не бив чолом.
Лиш знав поезії галеру
й на цій галері був рабом.

Я знав, що раб живе без права.
Я знав: добра нема без зла.
Сам прикував себе до лави,
сам приневолив до весла.

Отак і житиму до скону
З веслом в натрудженій руці,
бо правда — піт терпкий, солоний,
який холоне на щоці…

* * *

Закликаю почуттям і словом,
викликаю, щоб явилась ти…
Образом журливої любові
вечір мій зимовий освяти!

Освяти бажання і жадання,
освяти моє життя, мій дім,
освяти мої розчарування
материнським образом своїм…

ЛЮДИНА, ЩО МИСЛИЛА КАТЕГОРІЯМИ МАЙБУТНЬОГО

У Дніпропетровському національному університеті ім. Олеся Гончара відбулась презентація книги «В.І. Моссаковський – вчений, ректор, особистість» за редакцією М.В. Полякова, В.С. Гудрамовича, А.П. Дзюби

Авторському колективу видання вдалося втілити майже нездійсненний задум – на сторінках однієї книги розповісти про багатогранну особистість великого вченого, талановитого педагога, блискучого організатора вищої школи, академіка НАН України, двічі лауреата державної премії СРСР, Почесного громадянина Дніпропетровська Володимира Івановича Моссаковського.

Ставши ректором Дніпропетровського університету в 45 років, Володимир Іванович був 22 роки незмінним й авторитетним його керівником. Саме з його іменем пов'язана розбудова класичного університету. Тоді, у 1960-их, ідея Моссаковського збудувати єдиний університетський комплекс з новими просторими навчально-лабораторними корпусами, міжвузівською бібліотекою, палацом спорту, гуртожитками виглядала просто нездійсненною. А сьогодні університетське містечко вирує життям. Новаторські, надсучасні ідеї ректора Моссаковського на кілька десятиліть вперед визначили пріоритетні напрямки розвитку університету. Півстоліття тому про впровадження обчислювальної техніки у навчальний процес ще не думали навіть у міністерствах. А ректор Моссаковський видав наказ, згідно якого всі студенти, аспіранти і викладачі університету були зобов'язані вивчати основи програмування. Він доклав максимум зусиль для створення потужного міжвузівського центру обслуговування наукових досліджень. Під його керівництвом захищено 47 кандидатських й 11 докторських дисертацій, створена і діє наукова школа В.І. Моссаковського. Видатні досягнення у прикладній механіці та плідна науково-педагогічна діяльність В.І. Моссаковського відзначені званням Героя Соціалістичної Праці й іншими урядовими нагородами, а в 1998 році його було удостоєно однією з найвищих нагород України - орденом Ярослава Мудрого. В.І. Моссаковський двічі (у 1975 і 1980 роках) обирався депутатом Верховної Ради СРСР від вузівського району м. Дніпропетровська. Доробок академіка Моссаковського складають 270 наукових праць і 7 монографій. До нововиданої книги увійшли вибрані праці й повний список наукових робіт, опублікованих у 1951 – 2006 роках.

Особливим теплом і вдячністю Учителю пронизаний другий розділ книги «Таким ми його пам'ятаємо: спогади колег, друзів, учнів, співробітників». Редакційній колегії вдалося зібрати розповіді цілої плеяди видатних співвітчизників: Президента НАН України, Героя України Б.Є. Патона; Президента України 1994-2005 років, професора Л.Д. Кучми; академіка НАН України, директора інституту національної безпеки України В.П. Горбуліна, академіка НАН України, керівника Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України В.В. Пилипенка й інших відомих вчених і громадських діячів.

Відкриваючи презентацію, ректор ДНУ ім. О.Гончара професор М.В. Поляков зазначив: «Більшість присутніх, і я особисто були учнями Володимира Івановича не тільки за фахом, а й вчилися у нього добру, працелюбності, вимогливості до себе й самовідданості справі. Він завжди був взірцем для нас, ми завжди прислухалися до його зауважень. Після мого обрання на посаду ректора ДНУ у 1998 році він сказав: «Добре, що Ви стали ректором. Моя справа буде розвиватися далі». Вважаю своїм почесним обов'язком продовжити справу Володимира Івановича, адже особливий злет наукової творчості університету цілком справедливо пов'язується з ім'ям академіка Моссаковського. До останніх днів Володимир Іванович переймався станом справ у alma mater, і сьогоднішня подія свідчить, що пам'ять про таку видатну особистість ще довго житиме у серцях його вдячних учнів», – підкреслив Микола Вікторович.

Засвідчити пошану до талановитого вченого, далекоглядного керівника і мудрого наставника прийшли видатні випускники університету, колеги Володимира Івановича, його друзі, учні. Щирі слова вдячності авторському колективу й усій університетській родині висловила Любов Родіонівна Моссаковська, дружина вченого.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

ЗОЛОТІ ДУМКИ

- *Життя є корінь, а мистецтво і наука - стебла, які виросли на нім.* **Ілля ЧАВЧАВАДЗЕ.**
- *Наука - полководець, а практика - солдати.* **Леонардо да ВІНЧІ.**
- *Слово - тінь справи.* **ДЕМОКРИТ.**

• ПОЕТИЧНА ВІТАЛЬНЯ

Ліда КОРСУН

ЖАР ДУШІ СВОЄЇ – НА ПОТРЕБУ ЛЮДЯМ І ЗАГАЛЬНІЙ СПРАВІ

"О, Всемогучий, Щедрий Боже,
Любов глибоку в нас зрости.
До наших ближніх і Народу
Ти путь страждальну освяти!"
О. Мудра.
"Молитва Українського Золотого Хреста".

Нам здається, що люди стають громадськими діячами або волюн-терами — добровольцями не з однієї причини, а цілого ряду причин. В цьому в одних переважає усвідомлена необхідність, в інших (чого гріха таїти!) — амбітність, честолюбство, а ще в Інших - душевна потреба. Думається, що в Олександри Мудрої переважає якраз останнє. Так, вона активна громадська діячка. Окрім уже описаної найбільшої посвяти рідному шкільництву, другою за відданістю є участь в діяльності і 2-го Відділу Українського Золотого Хреста в Чікаґо. Це символічно, бо ця гуманітарна організація найближче стоїть до безкорисного християнського служіння людям. І вона за своє більш як 60-річчя вписала багато великих і менших добрих, часто не афішованих справ у свою історію.

До 50-річчя свого відділу пані Олександра написала відому "Молитву УЗХ", що надрукована в ювілейному спецвипуску "50-ліття УЗХ" в 1984 році поряд з присвятою Ганни Черінь "Золотий Ювілей". Символічне і те, що у формуванні своєї ідейності вважає О.Мудра - великий вплив на неї мала (тоді секретар відділу, а сьогодні голова Централі УЗХ на цілу Америку) п. Наталія Іванів, одна з її духовних наставників. Поряд з величезним духовним впливом ще одного обожнюваного наставника - отця митрата Маріяна Бутринського, настоятеля парафії св. Володимира і Ольги в Чікаґо і будівничого золотобанного храму — помісника, імені тих двох перших українських святителів. Це він, до речі, вселив віру, що прийде час і вона буде писати, шо і сталося. Це він переконував, що її вірші чудові. Леся Мудра належить також до Сестрицтва Покрови Пресвятої Богородиці при парафії, і до хору "Прометея", в якому проспівала 13 років. Також належить до Тов. "Українська Учительська Громада". У свій час була секретарем, а далі Координатором Чікаґської Округи Українського Народного Союзу. При цьому була і є членом Правління Літературного Фонду ім. Івана Франка і помічником при ред. "Екрану", при боці незабутнього проф. Адама Антоновича. Це лише короткий перелік її громадських зацікавлень, без розкриття, як кажуть, змісту. Але, якщо б до цього було можливим перерахувати всі ті ювілейні, та товариські вечори "з оселедцем", в підготовці і провадженні яких вона брала участь, а зокрема до яких вона написала своєрідні сценарії, то це було б дуже переконливим доказом її громадської посвяти. А скільки написано, так би мовити, на замовлення спонтанно, а тому в поспіху і не завжди поетично досконалих панегіриків і присвят ювілярам, гостям з України. Наприклад, ювілярам громадської діяльности, педагогам Соломії Кавці і проф. Адамові Антоновичу, о митратові Маріянові Бутринському, Владиці Кир Іннокентієві Лотоцькому, Патріярхові Йосифові Сліпому, Олегові Ольжичу, Андрієві Мельникові, Йосифові Терелі, Іванові Гелеві, багатьом священикам і навіть окремим творчим колективам, як ансамблеві "Гомін" зі Львова, "Чайці" і "Веселці' з Австралії. "Як нема другого Дніпра, так нема другого Дмитра (Гнатюка). Як її душа відкрита для людей так і двері господи Василя і Олександри завжди відчинені для далеких гостей, тому у них перебувало багато визначних гостей з України, Польщі, Канади і, зокрема, учасників різних ансамблів. Маючи велику слабість до живопису, брала під свою моральну і матеріяльну опіку багатьох українських художників. Також деколи відкривала мистецькі виставки з рамени УЗХ і чікаґського Національного Музею та інші. Її навіть називають художнім меценатом. Вона ж бо без кінця комусь допомагає, кимось дорожить, комусь висилає, жертвує... В останньому, побувавши минулого року в Україні, на запрошення рідних Бродів, видала в Ірпені дуже гарну батаго ілюстровану книжечку "Чар Свят-Миколаївської ночі", майже весь п'ятитисячний тираж якої подарувала дітям України.

Олександра МУДРА

БУНТ

Безодня розпачу і муки,
Що погибає в ній душа,
За що смієшся до розпуки
Над моїм щирим почуттям?

Для Тебе погляд тут і там,
Лице вкриває румянцем.
Невже ж кохаєш кожну з дам,
Що зазирає у лице?

Невже ж правдиві, тихі й вірні
Мої шляхетні почуття,
Ти топчеш нині у нерівнім
Змагу на Тебе і...права?

А я ловила кожний погляд
І довго, довго ним жила..
Я вірила, що цей мій подвиг
Всі Твої рани ізціля...

Я вірила, що моє Ладо,
Орлом у небо ізліта,
А Ти, мов бузько, кожну жабу
В болоті дзьобом оберта...

Бридня, а серце, як згадаю
Із болю корчиться І мре.
За що, за що, дозволь, спитаю
Ти мучиш інших і мене?

НА КОРДОНІ УКРАЇНИ

О, Краю мій ! Далека Мріє !
Чарівна Казко ранніх піт !
Твій чар у серці майоріє,
І крізь усе життя манить...

Ділив нас час і океани
Та жар любові не згасить,
І хто перед Тобою стане,
Тому душа вже защемить.

Бо вже сповнилась тая мрія,
Бо я вступила в Твій поріг.
Та, раптом з дива остовпіла,
Так важко вістка збила з ніг.

Чому, чому о, любий Краю,
Нема до Тебе вже доріг ?
Чому скитальця відкидаєш,
Чи справді поза свій поріг ?

О, люба нене Україно!
Невже ж не бачиш моїх мук ?
Чи справді, рідна Батьківщино,
Не простягнеш до мене рук ?

А я уранці швидко встала
І вийшла з сонечком у гай,
Росою зела умивалась
І став мій Край для мене Рай.

То ж як тепер нам разом бути,
Коли немає вже доріг,
Чи справді Тебе призабути,
Коли кругом наруга й сміх ?

О, Краю мій! Подай надію!
Я ласки лиш від Тебе жду!
Зішли вітри, нехай розвіють
Мій біль, розпуку і тугу...

І НЕ НА ГЛУМ...

І не на глум,
І не на сміх,
Тебе я полюбила,
І не мінливо,
А повік,
У серце запросила.

В терпіннях довгих,
Рокових,
Квіт щастя
Я ростила,
Бринить у серці
Ніжний спів,
І наша пісня мила.

Ступив зі мною
Ти на путь,
Мрій сповнену
Й бажанням,
І я живу
На крилах мрій,
Отим святим
Коханням.

Пройдуть роки,
І білий сніг,
Впаде на твої груди,
Та милий мій,
Повір мені,
Любов горіти буде.

Бо не на глум,
І не на сміх,
Тебе я полюбила,
І не мінливо,
А повік,
У серце запросила.

(З книги "З тобою, мій Краю.)

"ЯРМАРОК МОЖЛИВОСТЕЙ - 2010" У НГУ

Осінь завітала у Національний гірничий університет та принесла з собою для студентів різнобарвний кошик пропозицій додаткового розвитку особистості. А їх в НГУ назбиралося чимало! Хоч ярмарок влаштовуй!

І в цьому наш університет не забарився! 11 жовтня, якраз напередодні Дня НГУ, 111-річний ювіляр гостинно запросив студентів та викладачів на «Ярмарок можливостей»!

«Це презентація центрів НГУ наукового, освітнього, культурного та спортивного спрямувань, які сьогодні працюють зі студентами, даючи шанс отримати додаткові знання, збагатитися культурно, стажуватися за кордоном завдяки унікальним авторським програмам. В результаті підвищується конкурентоспроможність студента у майбутньому на ринку праці. Адже успішний, здоровий, творчий та щасливий випускник НГУ - це наша найвища мета, - зазначає ректор НГУ академік Г.Г. Півняк. — Першим у 1995 році у НГУ утворився Українсько-Американський лінгвістичний центр, який відкрив можливості контактів зі США. Йшли роки, з'являлися нові центри відповідно до вимог і тенденцій часу і вже сьогодні у нас працює понад 30 різних цікавих осередків. Тому виникла ідея проінформувати студентство про діяльність та перспективи існуючих центрів у незвичній формі, яка реалізувалася у «Ярмарок можливостей - 2010».

Символом цьогорічного ярмарку став годинник НГУ, де години позначені емблемами центрів. Студент може годину за годиною мандрувати центрами університету, нарощуючи свій особистісний потенціал в аудиторіях найстарішого ВНУ з Дніпропетровщини. «Звіряйте час з НГУ!» - закликав усіх девіз ярмарку.

Різноманіття учасників ярмарку дозволило протягом тижня тримати увагу відвідувачів. Все розписано по хвилинах: семінари, майстер-класи, показові виступи, презентації! А краса яка у величних прапорах країн, що вишикувалися поряд з лінгвістичними центрами, у яскравих стендах, постерах та інших атрибутах центрів, зібраних в одному місці! Обирайте що вам до смаку! Бажаєте, пройдіть тестування з англійської мови разом з викладачами Центру мовної підготовки прямо тут, на ярмарку! Бажаєте, поспілкуйтеся з лектором фонду ім. Боша ФРН Штефаном Зеннхенем. Ось він коментує студентам виставку фотографій про культуру Німеччини, а поряд Соціально-психологічна служба презентує унікальну програму визначення типу вашої особистості! А ось Центр розвитку підприємництва «Бізнес-інкубатор НГУ» пригощає охочих медом та печивом, адже символ Центру - бджола, істота працелюбна, яким і повинен бути справжній бізнесмен! Якщо Ви захоплюєтесь культурою країн сходу, то чайна церемонія прямо зараз від Українсько-японського культурного центру - для Вашої душі! А якщо маєте запальний темперамент, то оберіть з присутніх партнера і - на майстер-клас з запальної сальси та бочати від Україно-Іспано-Латиноамериканського центру! Не лякайтеся, побачивши як студенти у білих кімоно лупцюють одне одного прямо на очах аудиторії. Це триває майстер-клас з карате! Блиск прикрас від Гемологічного центру, буклети Центру здорового способу життя, кримські мандрівки Геолого-туристського клубу, правові поради Юридичної клініки, поезія Літературної студії «Вуглик»! Безліч, безліч можливостей! Та, якщо вимогливий відвідувач потребує особливої родзинки,... то на останок... покатайтеся з вітерцем на електромобілях Студентського конструкторського бюро... прямо тут.... у холі 10 корпусу!

Як зазначив мер міста І.І. Куліченко, у важливій справі виховання молоді сили університетів Дніпропетровська можуть консолідуватися навколо проведення спільного ярмарку можливостей на набережній у День міста 2011 року!

Творіть себе у відповідності до потреб суспільства і часу. Приходьте у Національний гірничий університет, щоб бути щасливими ні день, ні два, а ВСЕ ЖИТТЯ!

Олександра ГАВРИЛИШИНА, студентка НГУ.

ПЛЕЯДА ПОЧЕСНИХ ДОКТОРІВ ДНУ ЗРОСТАЄ

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара вкотре відвідала делегація професорів з німецького Університету прикладних наук міста Міттвайда на чолі з ректором Лотгаром Отто. Візит був присвячений приємній події: пану Отто рішенням Вченої ради ДНУ присвоєна найвища нагорода вишу – звання Почесного доктора ДНУ. На зборах колективу викладачів і студентів відбулося урочисте вручення вченому з Німеччини мантії, медалі й диплому Почесного доктора ДНУ. У відповідь Лотгар Отто прочитав свою наукову доповідь.

Від імені учасників засідання гостей привітав ректор ДНУ Микола Поляков і висловив сподівання, що тісне співробітництво університетів, яке триває з 2005 року, буде розвиватися ще більш динамічно:

- Все почалося з виграного проекту Tempus, у якому брали участь наші університети. Зараз ми співпрацюємо у рамках програми отримання подвійного диплома Erasmus Mundus і програми академічного обміну DAAD. У рамках двосторонньої угоди підписаний міжфакультетський договір про студентський обмін. Завдяки узгодженості навчальних програм студенти факультетів міжнародної економіки українського та німецького вишів мають можливість паралельно отримати бакалаврський ступінь з економічних спеціальностей в обох країнах. Восени 2007 року німецький університет приймав нашого першого студента.

А з вересня цього року почав діяти ще один договір про подвійний диплом, згідно з яким наші студенти по закінченні ДНУ можуть отримати німецький диплом спеціаліста „інженера-економіста" та український диплом спеціаліста або магістра. Я впевнений, що це принесе користь нашим університетам, нашим науковцям і викладачам, а головне – студентам, яким жити в європейському просторі. Адже саме через обмін викладачами і студентами відбувається взаємозбагачення традицій вищої школи, як вітчизняної, так і німецької. Стосунки ДНУ з Університетом прикладних наук постійно розширюються, і цього року до Міттвайди поїдуть два аспіранта факультету міжнародної економіки для роботи над своїми дисертаціями.

Окремо Микола Вікторович подякував співробітникам факультету міжнародної економіки, а саме декану Ігорю Сазонцю й завідувачу кафедри менеджменту Олексію Джусову, які, незважаючи на всі труднощі, крок за кроком робили можливим здійснення цього проекту, а також начальнику міжнародного відділу університету Міттвайди Саскії Лангхаммер.

Після церемонії нагородження Лотгар Отто щиро подякував усім членам Вченої ради ДНУ за надану честь. Відзначивши важливість міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів, він зауважив:

- Наші країни та університети поєднує багато спільного. Символічно, що перший український студент був зарахований до університету Міттвайди ще в 1893 році. І зараз таке співробітництво з обміну студентами між нашими країнами активно продовжується. Впевнений, що воно буде розширюватися й у майбутньому. Особисто я займаюся технікою й космосом. І тому темою своєї сьогоднішньої наукової доповіді я обрав деякі розробки, присвячені останнім дослідженням космосу, а саме – сучасні навігаційні системи.

Наприкінці зустрічі ректори обмінялися публікаціями у пресі України й Німеччини про співпрацю.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

ГЕННАДІЙ ПІВНЯК: «НЕВДОВЗІ МИ УТВЕРДИМО СВОЇ ПОЗИЦІЇ В СИСТЕМІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ ЄВРОПИ»

ІНТЕРВ'Ю З НАГОДИ 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Ректор Національного гірничого університету Геннадій Півняк - неординарна особистість. Вже лише тому, що обіймає ректорську посаду 28 років. З огляду на те, що упродовж цього часу відбулася зміна формацій, це можна назвати подвигом на освітньому полі України.

- Геннадію Григоровичу, за плечима кожного з нас стоять вчителі. Хто з них зумів виховати у Вас таку рису, як життєстверджуюча творчість?

- Для мене надзвичайно важливим у житті було спілкування з тими, хто мене виховував. Шкільні вчителі дали мені гарну підготовку з математики, фізики, хімії. Ці предмети й стали базовими для мого життєвого вибору. Низький уклін університетським викладачам доцентам Потьомкіній, Усенку, Шишкову, професорові Флоринському, що формували мене як молодого науковця.

Читайте стор 4-5.

На четвертому курсі ДГІ я більш активно почав працювати з кафедрою електрифікації гірничих робіт (нині систем електропостачання), на якій відбулася життєво важлива для мене зустріч з професором С. А. Волотковським і доцентом В.Д. Фурсовим. Ці особистості допомогли мені зайнятися серйозними дослідженнями, що дало можливість самовдосконалюватися. Тоді й прийшов час визначення і розуміння того, що електроенергетика - це та справа, якій варто присвятити все життя. Моє спілкування з науковцями НАН України, зокрема з її президентом Борисом Євгеновичем Патоном і академіком Анатолієм Корнійовичем Шидловським, стало вирішальним для утвердження цього напрямку у моїй науковій діяльності. Я й зараз підтримую з ними життєві й творчі стосунки у напрямку тієї сфери, що пов'язана з електроенергетичною безпекою, новітніми технологіями у цій галузі, її стратегічним розвитком. Цією тематикою я займаюся зараз як у НАН України, так і на кафедрі систем електропостачання рідного університету.

- Ваша 28-річна робота на посаді ректора Національного гірничого університету дала вражаючі результати. Які знаменні періоди Ви можете виділити?

- Робота на посаді ректора промайнула блискавично. І, скажу вам, це вражаюча мить. Кожен день був надзвичайно насичений, навіть вихідні. На мою думку, можна виділити знаменні, навіть історичні віхи, у житті вузу. По-перше, перехід ДГУ з одного статусу до іншого, тобто його рух по висхідній. Це була наша спільна перемога: моя, як керівника, науково-педагогічного колективу, а також студентів.

По-друге, впевнений, що всім нам запам'яталися урочистості на відзначення сотої і стодесятої річниць Національного гірничого університету. Воістину незабутні хвилини для всіх, хто відзначав ці дати разом з нами!

По-третє, скажу відверто, найбільш цікава сторінка цього періоду мого життя - спілкування зі студентами. Повірте, це надзвичайно цікаві особистості! Щороку приходить нова генерація - а це новий струмінь у спілкуванні. Дивно, але у мене таке відчуття, що студентів ми не до кінця знаємо. Вони сьогодні інші, аніж п'ять, 10, 20 років тому. Серед них зараз набагато більше активних і творчих і особливо наполегливих у порівнянні з минулим часом. Це підтвердив прийом 2010 року. Навіть неможливість потрапити на бюджетну форму навчання не зупиняла абітурієнтів. Вони йшли записуватися на контракт, бо дуже бажали навчатися саме у нашому вузі, з огляду на національний і міжнародний його авторитет.

- Зважаючи на закцентовану Вами важливість прийому 2010 року, хочу запитати, чи був він ажіотажним?

- Я не можу так стверджувати. Але цьогорік ми, маю на увазі приймальну комісію університету, працювали більш організовано й системно, а також з більшим напруженням. У цьому процесі брала участь кожна кафедра й кожен факультет.

Сьогодні організувати прийом - завдання не з легких, оскільки порушена демографія. Та й абітурієнтів зараз необхідно більш професійно орієнтувати. В цілому, ми не лише здійснили прийом за бюджетом, але й отримали додатково 55 місць, що дозволило зарахувати дітей з регіонів на такі важливі спеціальності, як телекомунікація, гірництво, механіка, електротехнології. Зрозуміло, що така кількість додаткових місць - це рідкість, не кожному вузові їх надають. Це увага Міністерства освіти і науки й довіра уряду нашому вузові.

- Який сенс Ви вбачаєте у своїй педагогічній праці?

- Я вийшов з учительської родини й ніколи не думав, що на такому рівні займатимуся педагогічною справою, а тим більше - працюватиму ректором. Ще раз переконуюся, що найцікавіший акцент у житті - спілкування з молоддю. Коли я приходжу до аудиторії, то бачу прекрасні допитливі очі. Вони надихають мене з величезним задоволенням читати лекцію. Молодь жагуче бажає зрозуміти істину, а найголовніше - вона захоплена навчанням. А ми, в свою чергу, захоплені складанням нових навчальних і освітніх програм, організацією практик і стажувань. І в цьому - розмаїття життя, навіть, можна сказати, його шарм. І професори, й наймолодші студенти, виявляється, не можуть існувати окремо одне від одного, і в цьому - сенс педагогіки, як невіддільної частини життя.

- В останнє десятиріччя Національний гірничий університет розвивається по висхідній. Особливо показовий рейтинг ЮНЕСКО, який за більшістю напрямків розвитку ставить наш вуз на третій рядок. Озвучте, будь-ласка, на вашу думку, яке найвизначніше досягнення НГУ?

- Сьогодення висуває перед Національним гірничим університетом надзвичайно високі вимоги. Він повинен бути конкурентоспроможним у своїй діяльності. Згодом він має трансформуватися в економічну корпорацію й генерувати відповідні інновації на сучасному економічному ринку.

Четвертий рік поспіль ЮНЕСКО проводить рейтингове оцінювання вищих навчальних закладів України для визначення кращих. Протягом цього часу Національний гірничий університет розвивався стрімкими темпами, чим і вразив міжнародних експертів. З 14 місця, що вже було досить високим у 2007 році, в 2008 і 2009 році він ввійшов до трійки провідних технічних університетів України.

Наші дослідження показують перспективу розвитку тієї чи іншої галузі, перш за все переробної, добувної, енергетичної. Поступово утверджується нова форма діяльності університету - створений на базі наших досліджень високотехнологічний продукт пропонується на ринок. У цьому випадку, по-перше, треба удосконалювати законодавчу базу. По-друге, знаходити стимули для розвитку інноваційних ідей серед молоді, а це потребує певних фінансових вливань.

На мою думку, найбільше досягнення університету - здобуття ним статусу дослідницького. Часто запитують, а чим він відрізняється від звичайного? Різниця кардинальна. У нас працюють професійні дослідники, наголос іде на якість досліджень і відповідних публікацій. Наші викладачі у своїй переважній більшості навчають студентів на основі власних відкриттів, що інтегруються у найостанніші здобутки науки. Ми націлюємо своїх науковців робити оригінальні дослідження. Кожен бакалавр має можливість займатися оригіналь-

Візитка
Геннадій ПІВНЯК
Випускник електротехнічного факультету ДГІ 1963 року.
Доктор технічних наук, професор. Ректор з 1982 р.
1990 р. - заслужений діяч науки і техніки України.
1996 р. - лауреат премії С.О. Лебедєва НАН України.
З 1997 р. - академік НАН України.
Лауреат Державних премій України у галузі науки і техніки 1998 і 2005 рр.

ними дослідженнями і бути співавтором реферованих публікацій.

- Як втілюється у життя девіз "Національний гірничий університет - відповідність Часу"?

- Відповідати часові означає відповідати його викликам. І якщо університет веде дослідження разом зі своїми міжнародними партнерами, то це показник його авторитету й спроможності працювати на інноваційний розвиток економіки України.

Ми намагаємося це робити через створення відповідних інноваційних інфраструктур, членство в міжнародних наукових і освітянських організаціях. Скажімо, НГУ став одним із базових у створенні Міжнародного університету ресурсів (IUR), він є членом Євроазійської асоціації університетів (EUA), Великої хартії університетів, Мережі університетів країн Чорноморського регіону (B SUN), Міжнародного товариства з інженерної педагогіки (IGIP), Європейського товариства з інженерної освіти (SEFI).

Зазначу, що за останні п'ять років виконано 20 міжнародних проектів. Зокрема, ми є рівноправними партнерами у реалізації проекту «Hydrogen Oriented Coal Gasification of Europa» (HUGE) («Водневоорієнтована підземна газифікація вугілля для Європи) за програмою Європейського фонду вугілля і сталі вартістю 3, 6 мільйона євро. Українська сторона отримала фінансування у розмірі 50 тисяч євро. Експеримент полягає у тому, що разом з польськими колегами наші спеціалісти працюють над проблемою спалювання вугілля і отриманням газу у підземних умовах.

Наразі результативним є співробітництво НГУ з німецькими фірмами Danfoss Bauer, Heldene і Festo. Наприклад, разом з Еслінгенським університетом прикладних наук виконано технологічний проект для фірми Danfoss Bauer (компанія входить у двадцятку найбільших у світі з випуску мотор-редукторів). Також зараз виконується у партнерстві з цим же університетом науково-технологічний проект для фірми Heldene - це розробка інвертора напруги для установки на сонячних батареях потужністю 100 кВт.

У нас діє Центр інноваційного розвитку та бізнес-інкубатор, покликані проводити аналіз вузівського наукового та дослідницького потенціалу.

Також працює Науково-освітній центр (НОЦ) - як грант США з проблем стійкості геотехнічних систем: процеси, явища, ризики, які виникають при цьому. Результати роботи НОЦу сьогодні узагальнені експертами США і НАН України. Вони оцінені, як дуже важливі, що прогнозують катастрофи і дають можливість керувати цими процесами. Важливо, що проекти, над якими працює НОЦ, фінансуються за рахунок міжнародних грантів, Міністерства освіти і науки України та НГУ. НОЦ дозволив нам створити новітні лабораторії з унікальним обладнанням із США, а також вийти на створення науково-навчального центру з проблематики енергоефективності геотехнічних систем. Я впевнений, що така діяльність виховує нову генерацію українських дослідників. І ще: молодь, працюючи з останніми досягненнями в галузі енергозбереження, стійкості геотехнічних систем або створення нових матеріалів, формує наукові корпоративні колективи в межах України. Ми вийшли на національний бізнес і працюємо з ДПЕК, підприємствами Донбасу і Кривбасу, що зацікавлені у розвитку електроенергетики й металургії. Приміром, з ОАО «Павлоградвугілля» укладено угоду про те, що бізнес-структура фінансує розвиток навчальної бази університету і надає експертну допомогу з адаптації навчальних програм з урахуванням сучасних реалій вугільного виробництва. Тоді як вуз готує власне самі програми і навчає за ними студентів. Тепер ДПЕК отримуватиме «підігнаних» під себе спеціалістів, на пошук яких на трудовому ринку України доводилось витрачати від трьох до дев'яти місяців.

А все це разом дозволяє нам удосконалювати навчальний процес. І в аудиторії входять професори, які є одночасно дослідниками, авторами монографій і підручників і дбають про те, аби їхні статті були опубліковані у визнаних міжнародних виданнях.

- Кожна людина внутрішньо для себе (особливо в ювілеї) визначає найбільше життєве досягнення. Гадаємо, у вас воно не єдине. Але яке найбільше?

- За великим рахунком я - щаслива людина. Ми з дружиною Галиною Андріївною маємо двох чудових синів і шестеро онуків. Наші найменші нащадки - Анна, Анастасія, Олександра, В'ячеслав, Василь і Софія - навчаються. Найстарша - в університеті, середні - у школі, а найменша Софійка вчиться ... ходити. Це наше найвище життєве досягнення. Ми живемо однією дружною сім'єю. Це надихає на нові справи, створює хороший настрій у роботі. У сімейному колі ми уважні одне до одного. Часто зустрічаємось, бо наші сини живуть у Дніпропетровську. Така затишна сімейна атмосфера склалася завдяки нашим батькам - моїм і дружини Галини. Вони стояли біля витоків нашої гармонійної сім'ї і такого родинного союзу, де всі будуть щасливі. Якщо і ви так будете робити, то щастя вас не омине. Подружжю треба не лише бажати гармонії душі, а й прикладати зусилля, аби бути цікавими одне для одного. Ми з Галиною цікавимося театром, музикою, новинками мистецтва і культури.

І це підіймає камертон наших душ і є запорукою благополуччя у досить складному житті і відповідальній роботі, якою є праця професора Національного гірничого університету.

- Як і годиться в інтерв'ю з ювіляром, дозвольте запитати про Ваші плани на майбутнє.

- Всі мої життєві плани пов'язані з функціонуванням університету. Точніше, з його зміцненням, як інноваційного центру, з укріпленням комерціалізації наукових досліджень, з подальшим опануванням правового поля, у якому працює НГУ з урахуванням його статусу як дослідницького.

Моє особисте бажання - університет повинен і далі розвиватися з урахуванням реального розвитку економіки України і рівня сьогоднішньої політичної стабільності. У нас є величезний потенціал розвиватися далі, приміром через Дніпропетровський центр Корпорації «Науковий парк «Київська політехніка» і через міжнародні контакти. На цьому фундаменті ми можемо далі розвивати новітні освітні програми, що дозволять нам бути першими у питаннях конкурентоздатності випускників і вирішенні проблем соціального захисту працівників і студентів університету. Наукове поле - безмежне, а в нашого вузу, я не боюся повторитися, можливості величезні. Найближчим часом, якщо й далі ми будемо рухатися у потрібному напрямку з заданою швидкістю, НГУ утвердить свої позиції в системі дослідницьких університетів Європи. Може, це буде сказано пафосно, але від душі - ми простуватимемо й далі шляхом знань, виховання інженерів-професіоналів гідного рівня культури й духовності.

- Геннадію Григоровичу, вітаємо вас з особистим ювілеєм і дякуємо за інтерв'ю.

Інтерв'ю підготувала Валентина ШАБЕТЯ.

На світлині **Артема ГУСАКА:** для ректора найважливіше - спілкування з молоддю.

• ВІД СІЧЕСЛАВСЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ ФУНДАЦІЇ ІВАНА БАГРЯНОГО

ЗАХОДИ НАДАННЯ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ ІВАНОВІ БАГРЯНОМУ ФІЛІЄЮ ЧІКАҐО 1963 РОКУ

Олексій КОНОВАЛ

З 1901 року щорічно в Швеції присуджуються Нобелівські премії комісіями: Шведською Академією Наук, Королівським Медично-Хірургічним Інститутом, Шведською Академією Літератури і Комітетом Норвезького Стортінґу. Грошові премії призначаються з фонду, який залишив Альфред Нобель, що помер 1896 року в Італії. В своїм передсмертнім заповіті, все багатство (він винайшов динаміт та синтезував бездимний порох, які скоро увійшли в ужиток у всіх державах, за що він дістав гроші) розділив він так: один мільйон шведських крон призначив близькій родині, а решту, 36 мільйонів, на фонд, проценти з якого мають присуджуватись, як премії, за нові дослідження в галузі науки, за кращі літературні твори та інші праці чи винаходи, що мали б ушляхетнити людство.

Багато премій дано за літературні твори. Найбільше їх отримало осіб з Франції, а за нею йдуть Німеччина, Англія, США та інші держави. Найбільше число Нобелівських нагород, беручи всі країни, різні галузі (література, фізика, хімія, медицина, справи миру) отримали особи жидівського походження (майже одна третя осіб з загальної кількости).

До цього часу ні один українець не удостоївся ще Нобелівської премії. Творчість Івана Франка та Володимира Винениченка була подана Шведській Академії на розгляд. Але з українських певних, впливових, кіл до Швеції надійшли протести, щоб їхню творчість як „шкідливу, аморальну, антирелігійну" не брати під увагу.

Під час Чехословацької відлиги за часів Дубчека українці з Чехії внесли в список кандидатів на Нобелівську премії автора „Собору" Олеся Гончара. Але гостра критика „Собору" в СРСР, вмарш совєтської армії до Чехословаччини всі ті старання припинили.

У 1963 році філія ОДУМ-у в Чікаґо розпочала акцію за надання Нобелівської премії Іванові Багряному за його твір „Тигролови". Данило Завертайло, організаційний референт філії, вів переписку з автором „Тигроловів" та збирав його книжки різними мовами. Олексій Коновал — референт преси та інформації в той час, приготовив текст-звернення та вів кореспонденцію з різними українськими організаціями та особами, щоб вони підтримали почин ОДУМ-у, бо ніби чим більше отримають прохань від різних компетентних установ, тим більші можливості, що запропонований твір буде

розглянутий комісією.

Олена Лукаш дістала всі інформації, куди і як звертатися в Швеції та приготовила текст листа англійською мовою. В. Гарасименко, Микола Шаблій та Данило Завертайло для тієї цілі подарували філії твори Багряного, які були вислані до Швеції. Про їх отримання Академія повідомила ОДУМ. Лист до Шведської Академії, комітету слов'янської літератури в Стокгольмі вислано 15 червня 1963-го року з підписом голови філії Олексія Пошиваника і Олексія Коновала — реф. преси та інформації.

В українському перекладі зміст листа звучить так: „Вельмишановні Панове! Пропонуємо Вашій увазі на розгляд та надання Нобелівської премії українському поетові й письменникові Іванові Багряному за його твір „Тигролови". Цей твір дістав першу нагороду з літератури 1944 року у Львові в Україні. Твір „Тигролови" видано в США і Канаді англійською мовою двома видавництвами під назвою „Hunters and the Hunted". В Німеччині „Тигролови" видано німецькою мовою видавництвом Styria під назвою „Das Gesetz der Taiga", а видавництво Prisma-Boeken у Голяндії видало їх голляндською мовою. Твір Івана Багряного є твором лицарськости, хоробрости та високої моральности людини. Книжка „Тигролови" — твір про героїзм і товариськість. Чарівною ниткою в історію твору вткана історія зворушливого кохання, що в літературі нашого 20-го століття зустрічається тільки в благословенних випадках. Чисте кохання, хоробрість і лицарськість в „Тигроловах" змальовується протилежно, не вульгарно, до насвітлень сучасної літератури.

Багато членів молодечої організації ОДУМ з захопленням читали „Тигролови", „Сад Гетсиманський", „Чому я не хочу вертатися до СРСР", "Огненне коло", „Розгром", „Буйний вітер" та інші твори Івана Багряного. Тому пропонуємо Вашій увазі на розгляд його праці. Надсилаємо Вам чотири примірники „Тигроловів" в українській, англійській, німецькій і голляндській мовах та „Сад Гетсиманський" у французькій".

Референт преси філії звернувся за підтримкою в різні країни: до Головної Управи СУЖЕРО в Канаді, до голови Австралійського відділу Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка д-ра І. Рибчина, до Української Вільної Академії Наук у США (проф. О. Архімовича), до мистецького стоварищення „Козуб" у Канаді (І. Боднарчук), до Президії Об'єдання Українських Письменників „Слово" (Григорій Костюк), до відомого діяча УРДП в Австралії С. Косенка, до Івана Дубилка представника УНРади на Канаду та чільного діяча Крайового Комітету УРДП, до редактора журналу „Нові Дні" Петра Волиняка та інших. Зміст звернення був такий: „Чікаґська філія ОДУМ-у вирішила подати рекомендацію до Нобелівської Комісії в справі надання премії Іванові Багряному за його творчість. Як Вам відомо, його твір „Тигролови" вийшов у кільканадцятьох мовах. Чужинецька критика подала прихильні відгуки на них як також на „Сад Гетсиманський". Лист і книжки ми вже відіслали до Стокгольму. Але для успішного нашого заходу потрібно нам підтримки від наукових установ, які б вислали свою рекомендацію. Тому, ми цим листом, і звертаємося до Вас з проханням підтримати нас.

У зверненні до Нобелівської комісії треба пропонувати на розгляд не лише одну книжку „Тигролови", а всю творчість Багряного, починаючи з періоду підсовєтської дійсности, оскільки тодішня творчість проходила під знаком антикомунізму та проти диктатури й тоталітаризму. У описі „Тигроловів" треба подати характеристику як високоморального виховного значення твір, бо так його також оцінює й чужинецька преса, як твір про лицарськість, хоробрість, високу моральність людини, про героїзм, і товариськість. Порівняйте цей твір з творами статей кохання, про опошлене і забруднене. В „Тигроловах" воно високе і чисте. В тім і сила книги в її виховавчім значенні.

Треба також написати про „Сад Гетсиманський", який вийшов українською і французькою мовами (їм вислали французькою). Бо ж невідомо, що їм заімпонує, чи дві згадані книжки, чи „Чому я не хочу вертатися до СРСР", чи „Маруся Богуславка", чи „Розгром" чи щось інше з його творчости.

Конкретно треба наголошувати всю творчість Іван Багряного, бо його письменницький шлях у цілості мусів би привернути їх увагу.

Ми віримо, писалось у зверненні ОДУМ-у до українських установ, що Ви нашому проханню не відмовите. Рекомендації до Нобелівської комісії треба надсилати в Швецію на нижче подану адресу".

Від усіх установ та осіб, кому вислано листа з повище поданим змістом, прийшли потішаючі відповіді. Як тільки скінчаться літні вакації й організації розпочнуть реґулярну працю, вони вишлють листи-рекомендації творчости Багряного до Нобелівської комісії.

Але не скінчилися ще літні вакації, як наспіла сумна вістка з Німеччини, що Іван Багряний помер у шпиталі 25 серпня 1963 року. А твори розглядають в Швеції лише за життя автора. Тому, несподівана смерть Івана Багряного, припинила дальші заходи ОДУМ-у Чікаґо.

НАУКА БЕЗ КОРДОНІВ

В ДНУ імені О.Гончара пройшла Перша міжнародна інтерактивна наукова конференція.

Сьогодні ІР-технологіями здивувати складно. Пройшли ті часи, коли для участі в науковій конференції обов'язково було їхати в інше місто чи країну – Інтернет робить можливим спілкування між користувачами, які перебувають у різних точках земної кулі.

Проте Першу міжнародну інтерактивну наукову конференцію „Європейський освітній простір: стан, проблеми, перспективи", що проходила у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара на соціально-гуманітарному факультеті, безперечно, можна вважати примітною подією. У режимі реального часу обмінювалися ідеями й думками щодо філософських, політичних і соціальних проблем міжнародного освітянського простору науковці з провідних університетів України, Грузії, Польщі, Італії, США. Протягом семи годин на зв'язку з Дніпропетровськом були Київ, Сімферополь, Рим, Тбілісі, Варшава, Люблін, Едмонд, Лос-Анджелес, Бірмінгем.

Відкриваючи конференцію, ректор ДНУ професор М.В.Поляков, щиро привітав учасників і гостей, відзначив, що інтерактивний характер заходу підкреслює транснаціональний статус науки:

- Світ змінюється дивним чином. Те, що 20-15 років тому було мрією, сьогодні стає реальністю. І проведення в нашому університеті Першої міжнародної інтерактивної наукової конференції „Європейський освітній простір: стан, проблеми, перспективи" бачиться знаковою подією, яка стверджує єдність європейського простору не тільки de jure, але й, що набагато важливіше, de facto. Пошук істини й створення належного рівня наукового дискурсу – те, що об'єднує вчених різних країн. Проблематика сьогоднішньої зустрічі актуальна для нас, оскільки з 1998 року ДНУ є членом Європейської асоціації університетів.

Наприкінці виступу Микола Вікторович побажав сталого технічного зв'язку з усіма країнами, плідної та взаємовигідної праці.

Декан соціально-гуманітарного факультету ДНУ професор С.О.Токовенко розповів нам, що проведення такої Першої міжнародної інтерактивної наукової конференції, присвяченої європейському освітньому простору, є одним з прикладів тенденції, характерної для сьогоднішнього університету: це активне входження в освітні процеси, які притаманні університетам Європи:

- Реалізуючи цю загальну тенденцію, наш факультет розпочав цикл конференцій, на яких ми плануємо спілкуватися у режимі on-line з провідними університетами Європи й США та обговорювати проблеми входження України й, зокрема, нашого університету, в європейський освітній простір. Соціально-гуманітарний факультет ДНУ має високий науково-креативний потенціал: тут працюють три наукові школи, діють дві вчені ради по захисту докторських дисертацій з політичних і філософських наук. Більшість докторантів захищаються у нас до сорока років. Наші студенти й викладачі добре володіють англійською мовою. Ми маємо спеціалізацію на п'ятому курсі, де студенти навіть навчаються та пишуть дипломи англійською. Факультет оснащений новітньою технічною апаратурою, що відповідає усім сучасним стандартам, і в цьому сенсі бачиться виправданим, що саме ми виступили ініціаторами проведення інтерактивної конференції, яка об'єднала вчених з різних країн світу.

На першій конференції розглядалися актуальні проблеми європейського освітнього простору в контексті сучасних інтеграційних процесів України. Серед питань, що обговорювалися: соціально-політичні реалії та соціальні механізми й перспективи формування єдиного освітнього простору, проблеми інтеграції системи вищої освіти України до Болонського процесу, класичний університет як феномен європейського освітнього простору, критичне мислення як фундаментальна установка й надбання європейської освіти та багато інших.

За словами заступника декана факультету з науки професора С.В. Шевцова, проведення такої інтерактивної конференції стало можливим завдяки технічному обладнанню ресурсного центру підготовки магістрів ДНУ, на базі якого й проводилась конференція:

- Соціально-гуманітарному факультету ДНУ виповнилося п'ять років. Останні чотири ми успішно співпрацюємо з багатьма європейськими університетами (зокрема, Римським Ла Сапієнца, Штутгартським, Варшавським) у рамках міжнародного Темпус-проекту „Кризовий аналіз і прийняття рішень в Україні". Відтоді й виникла ідея встановлення розширених інтерактивних зв'язків з колегами під гаслом: „Наука без кордонів". Сьогодні, завдяки сучасній апаратурі для відеоконференцій, ми можемо проводити такі корисні й цікаві заходи, спілкуватися з колегами з Європи й Америки, інтерактивним шляхом обмінюватися думками, поглядами.

Проведення подібних заходів також вимагає чіткої організації й координації. І тут треба відзначити злагоджену роботу всіх модераторів країн-учасниць: професорів О.С.Токовенка (ДНУ ім. О.Гончара), Б.Б.Самоткіна (КМУ), С.В.Юрченка (ТНУ ім. В.І.Вернадського), Маріо Тіберi (Ла Сапієнца), Б.Жданюка (Варшавський університет), В.М.Рамішвілі (Тбіліський університет), Я.Шина (Університет центральної Оклахоми).

Антуан де Сент-Екзюпері казав, що найбільшою розкішшю на Землі є розкіш людського спілкування. У такому сенсі конференція подарувала учасникам радість й інтелектуального, й душевного спілкування. Насиченими інформативно й емоційно були виступи професорів Дж.Борджіа (Рим), В.Рамішвілі (Тбілісі), Б.Жданюка (Варшава), К. Клімана (Оклахома) та інших. Через розбіжності часових поясів останніми на зв'язок виходили американські вчені. У Дніпропетровську їх вітали словами „Доброго ранку!", на що вони відповідали „Доброго вечора!". В цьому є певний символізм: простір і час не панують над людьми й наукою.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

• ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАЄ

ПОБАЧИТЬ СВІТ НОВА КНИГА ПРО ГОЛОДОМОР

Чергова річниця вшанування пам'яті жертв геноцидного голоду в Україні для редакції нашого журналу та його читачів не привід для політиканства та пошуку іміджевих дивідендів. Ніхто не може зазирнути у майбутнє. Але щоб не мінялося у нашому житті забути і не шанувати жертв голодомору в Україні – це значить бути не людьми, а істотами, не народом, а натовпом. Як це не страшно, але поки-що ця сакраментальна істина зрозуміла далеко не всім в Україні. Бог їм суддя…

В останні два роки ми постаралися внести і свою частку праці у формування гуманістичних чеснот в українському суспільстві. В 2008 році у видавництві журналу «Бористен» світ побачив академічний науковий збірник «Не підлягає забуттю», а в минулому ми видали художньо-публіцистичну книгу «Про Голодомор вустами молодих». Ці видання приходили до читачів якраз напередодні жалобних днів наприкінці листопада. Цього року з багатьох причин не вийшло. Та ми не зрадили своїй позиції. Принагідно щиросердно хочемо подякувати Миколі Яковичу Воротиленку з канадського міста Едмонтона, котрий ласкаво довірився нам для співпраці. Незабаром у видавниці журналу «Бористен» має побачити світ книга публіциста і громадського діяча з Канади « ГОЛОДОМОР в УКРАЇНІ МОВОЮ ФАКТІВ або Як сучасна, офіційна московська статистика підтверджує факт Голодомору в Україні в 1933 році».

Видання у значній мірі унікальне, що вже є зрозумілим з його назви. Нижче вміщуємо передмову Миколи Воротиленка до його майбутньої книги. І нехай буде Вічна Пам'ять усім безвинно закатованим в ту страшну пору.

Фідель СУХОНІС, редактор журналу «Бористен».

****

Майже кожна нація на нашій землі, в своїй історії, мала трагічні періоди, коли від хвороб, воєн, епідемій та природних катаклізмів гинули тисячі або навіть мільйони людей. В більшості випадків це відноситься ще до стародавнього "нецивілізовного" періоду людської історії. Але на нашій планеті нараховується лише декілька народів, які мали трагічні періоди вже в сучасні, недавні часи, коли вони знищувалися по етнічному признаку. Це вірмени, українці, євреї та народи Руанди. Внаслідок московської інтервенції 1918-1920 років, а потім репресій,

Голодомору 1921 року, Голодомору 1933 року, голоду 1946 року, українці в XX столітті понесли найбільші втрати свого етносу. Найтрагічнішим для нас був Голодомор 1933 року. Тому питання цього Голодомору одним з найболючіших для українців. Протягом майже 60-ти років це була заборонена тема в Україні. Світ дізнавався правду про цю найбільшу трагедію людства тільки дякуючи українцям, які вижили та якимсь чином змогли перебратися на Захід. Спочатку Західний світ не реагував на це тому, що їм практично неможливо було зрозуміти і повірити, що таке взагалі може бути на найбільш родючих землях на планеті. До того ж Москва прикладала неймовірні зусилля для недопущення витоку інформації про Голодомор за межі СРСР.

Для цього голодуючі райони були закритими для поїздок іноземців, а тим, кому дозволялось, були або підкуплені Москвою, або їх возили по спеціальних районах, або це були представники різних зарубіжних комуністичних партій. Для деяких журналістів Москва сама писала всі репортажі. Так, побувавши в "потьомкінських дєрєвнях", організованих з комсомольців, відомі письменники Бернард Шоу, Герберт Уельс та навіть французький прем'єр-міністр Едуард Еріо заперечували наявність голоду в Україні. Згадування про голод в СРСР було оголошено карним злочином, який карався 5 роками Гулагу, а тих, хто звинувачував владу – розстрілювали. 3.01.1934 року консул СРСР в США Б.Сквірський оприлюднив в пресі листа, в якому писав, що сама думка про те, що радянська влада вбивала населення України є повним гротеском. Він також заявив, що щороку населення України зростало на 2 мільйони людей, а смертність була найнижчою. Голова ЦВК СРСР М.Калінін відмовив Заходу в наданні гуманітарної допомоги Україні. Він назвав людей, які пропонують допомогу Україні – політичними шахраями.

В березні 1933 року нарком зовнішніх справ СРСР М.Литвинов в інтерв'ю письменнику Гересу Джоунзу сказав, що немає ніякого голоду і при написанні книги потрібно це враховувати. Одним з найбільш відомих іноземних фальсифікаторів Голодомору був кореспондент "Ню-Йорк Таймс" В.Дюранті. Він написав серію статей, в яких описував "чудове" життя людей в СРСР та заперечував наявність голоду. За цю серію статей він пізніше отримав міжнародну Пулцівську премію. Хоч в приватних бесідах з Є. Лайонсом та в повідомленнях до Британського посольства В. Дюранті повідомляв, що населення України та деяких інших південних районів зменшилось на 5-6 мільйонів людей. Тобто, В. Дюранті просто брехав та за щось продався Москві, або ймовірно Москва знайшла якийсь інший шлях, щоб шантажувати або впливати на нього. Також всі комуністичні партії в світі долучились до заперечення голоду в СРСР.

Пізніше, в кінці 30-тих та 40-вих років, СРСР був союзником західних країн в боротьбі з Гітлером, тому захід «закривав очі» на голод в Україні. Також, з допомогою величезною радянської пропагандистської машини, Москва створила собі в світі образ "жертви та невинності". Тому повірити в те, що в СРСР могла бути така трагедія їм було тяжко. Але з часом СРСР показав своє дійсне обличчя, що змінило погляди Заходу і відкрило очі на ті приховані процеси, які відбувались в СРСР. Тим більш, що почала з'являтися величезна кількість матеріалів про Голодомор в Україні не тільки 1933 року, але і 1921 та 1946 років. В США була створена Сенатська комісія, яка проводила рослідування Голодомору в Україні. Ця комісія назбирала таку величезну кількість фактів, що Сенат був шокований. На все це радянська пропагандистська машина реагувала дуже боляче.

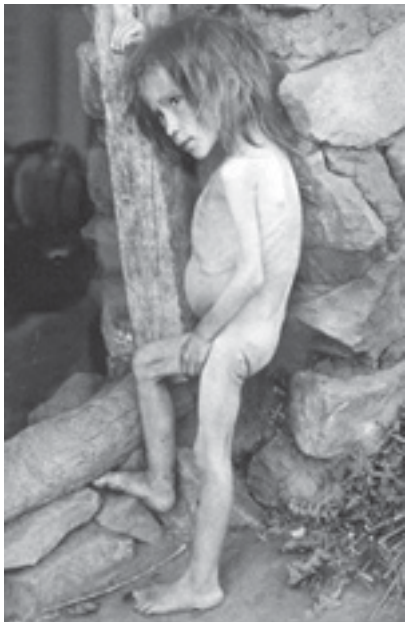

Перш за все, ВСЕ ЗАПЕРЕЧУВАЛОСЬ і подавалось як провокації українських буржуазних націоналістів. Уряд СРСР писав ноти протесту, влаштовував різні конференції, де доказував, що це все неправда і т.д. Коли в місті Едмонтоні, в 1976 році ставився перший в світі пам'ятник жертвам Голодомору, то посольство СРСР в Канаді прямо вибухнуло від обурення, але уряд Канади виявив принциповість і пам'ятник стоїть по сьогоднішній день.

Після розпаду СРСР був короткий період, коли Москва старалася показати ніби свою демократичність, відкрила деякі архіви та почала признавати злочини комуністичного та сталінського режимів.

Москва признала існування Пакту Рібентропа-Молотова та наявність голоду в СРСР в минулі роки. Але Москва не хотіла і не хоче визнавати голод, як геноцид українців, а ставить за ціль переконати світ, що голод був не тільки в Україні, а й в Росії, та інших республіках теж і там також вмирали люди. Так, голод на території Центральної Росії можливо й існував, але там не було Голодомору. Голодомор в Росії був тільки в районах компактного проживання українців. Це в основному на Північному Кавказі, в Ставропольському та Краснодарському краях, в Ростовській області та в деяких інших регіонах Росії. Те, що це так, ми можемо бачити на основі аналізу переписів населення в Російській імперії 1897 року, та в СРСР в 1926 та 1939 роках.

Микола ВОРОТИЛЕНКО (Едмонтон, Канада).

Галина МЕГЕГА

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ПРОФІЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ ТА ЗАСОБИ ПОЄДНАННЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ З ПРИДБАННЯМ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Щоб побудувати якісну програму профільного навчання, необхідно створити міцний фундамент. Вітчизняна педагогіка, її практичні досягнення – цегла такого фундаменту. А.С. Макаренко[30], Г. Сковорода[43], В.А. Сухомлинський[44], К.Д. Ушинський[46] залишили нам яскраву духовну спадщину, яка зараз набуває нового змісту. З часом актуальність загальнолюдських та педагогічних цінностей, які відстоювали наші попередники, тільки зростає.

Ідея індивідуального підходу до виховання та навчання, яка відображена в праці Г. Сковороди "Вдячний Єродій"[43], виходить з того, що вчитель повинен йти за природою дитини: "Сокола швидше навчити літати, але не черепаху. Орла миттю привчиш дивитися на сонце ..., але не сову. ... Якщо хто чому-небудь хоче навчатися, саме для цього йому слід народитися"[43]. Г. Сковорода підкреслює, що вчитель повинен тільки створити відповідні умови, прибрати "лише камінь перешкоди" зі шляху розвитку учня, допомогти йому знайти себе[43]. К.Д. Ушинський наполягає на багатозначності процесу виховання, на особистісному підході до впливу на дитину: "Виховання бере людину всю, якою вона є, з усіма її народними та поодинокими особливостями, і передусім звертається до характеру людини"[46].

Сучасна педагогіка, на жаль, рідко спирається на творчу спадщину А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського – педагогів світового рівня. Вивчення їх загальнопедагогічних ідей, їх практичної діяльності дає надзвичайно цікавий матеріал для розробки програми профілізації школи. Створення на базі колонії ім. Горького заводу ФЕД (на той час – високотехнологічного підприємства) було втіленням реального зв'язку школи та економіки, вміння підготувати людину девіантної поведінки до життя в суспільстві, вміння створити творчий дієздатний колектив однодумців-педагогів як необхідний елемент виховання – цей досвід А. Макаренка потрібно ретельно аналізувати та використовувати.

Ідея В.О. Сухомлинського про єдину систему "природа – школа – сільська праця"[44] мають особливу цінність при впровадженні профільного навчання у сільській школі.

Радянська школа була "уніфікованою", бо головною метою влада проголосила підготовку кадрів для комуністичного будівництва, конструювання особливого типу стандартизованої особистості, "гвинтика" великого соціального механізму. У 20-ті роки XX ст. – часи відносної свободи та плюралізму в суспільстві – школа теж проголошує розвиток самостійності, індивідуальності учня. В.М. Швидун пише: "Впроваджуються нові системи навчання, зорієнтовані на розвиток особливості дитини"[51]. Розвивається педологія як інтегральна та експериментальна наука, головною ідеєю якої була концепція про те, що зміст, організація та методи навчання визначаються головним чином інтересом та потребами дитини. Українські вчені використовували досвід зарубіжної педагогіки XIX – XX ст. Розмаїття педагогічних думок було придушено у 30-ті роки. Це не означало, що школа перетворилась на аналог заводського конвеєру. Яскраві педагоги-особистості несли духовність своїм вихованцям за будь-яких історичних умов.

У 60-80-тих роках XX ст. відбувся, як то кажуть, "вибух" суспільного інтересу до школи, проблем виховання молоді, своєрідний педагогічний "бум". Причина такої уваги не є темою даного дослідження, але одне коротке зауваження треба зробити. Радянське суспільство переживало кризу, однією зі сторін якої була криза духовності. Школа відчувалась осередком збереження загальнолюдських цінностей завдяки відданій праці педагогів-новаторів. Творчо працюючі вчителі своїм існуванням довели, що повага до особистості учня, постійний науковий пошук є необхідною умовою педагогічної діяльності.

Ще одна цеглина у фундаменті нової школи – багатий досвід профорієнтаційної роботи вітчизняної педагогіки. Підготовка до свідомого вибору професії учнем та економічні умови розвитку регіону – головний зміст цієї роботи. Ще у 1984 році "Основні напрямки реформи школи" сформулювали завдання докорінно поліпшити постановку трудового виховання, навчання і професійної орієнтації у загальноосвітній школі, посилити політехнічну, практичну спрямованість викладання ..., ... удосконалити структуру загальноосвітньої і професійної школи та управління народною освітою.

Дослідники І.М. Гушулей[17], Є.М. Павлютенков[33], К. Русев[35], А.Д. Сазонов[36], В. Серіков[41], Б.А. Федоришин[47] ґрунтовно доводять, що без серйозного ставлення до цієї роботи важко допомогти молодій людині знайти себе у професійному житті, уникнути багатьох пасток, які чекають людину, нездатну до трудових зусиль. Вчені підкреслюють необхідність безпосередньої участі учня в трудовій діяльності.

Науковці розкривають різні аспекти професійного самовизначення підростаючого покоління.

Психолого-педагогічні основи профорієнтації аналізують С.Я. Батишев[6], Ю.З. Гільбух[13], В.П. Кисільова[23], П.І. Шевченко[52].

Соціально-мотиваційні аспекти розкривають П.І. Бабочкін[4], А.В. Губенко[16], М.Т. Кучкарьов[25].

Потреби та інтереси особистості – джерело її активності. Вони відображають її матеріальну характеристику, соціальні цінності та життєві цілі, тобто професійна орієнтація тісно пов'язана з трудовою, учбовою, дослідницькою діяльністю учня, грає велику виховну роль. Але за радянських часів профорієнтація, не зважаючи на широке розповсюдження, велась без системи, велась, як правило, майже виключно вчителями трудового виховання. Часто-густо вона розглядалась як орієнтація тільки на робочі професії. Залучали до професій колективними засобами (екскурсії на підприємства, бесіди, зустрічі з передовиками праці та ін.). Така робота була розрахована на масовість, а не на індивідуальні здібності і потреби учня.

Довгі роки велику роль у вихованні дитини грали гуртки, об'єднання за інтересами, різноманітні клуби. В.О. Сухомлинський з високою повагою ставився до

Про автора. **Галина Борисівна МЕГЕГА** - начальник головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації.

науково-предметних гуртків. "Дослідження, експеримент потребує творчості учня, – вважає В.О. Сухомлинський. – Учнів радує, надихає, що вони певною мірою прилучаються до наукових методів розумової праці"[44]. Треба віддати належне тисячам педагогів-ентузіастів, які часто абсолютно безоплатно "серце віддавали дітям" в різноманітних гуртках. Відомі вчені, конструктори, актори починали свій шлях в таких колективах.

Реформа школи, яка починалася у середині 80-х років XX ст., дала можливість надати офіційний статус профільності навчання за рахунок варіативної частини учбового плану. Профільні (як правило математичні, біологічні, філологічні та ін.) класи створювались ще раніше. Але їх існування трималось на ентузіазмі керівників шкіл та педагогів-новаторів, які були зацікавлені у виявленні обдарованих дітей і створенні умов для їх розвитку. Варіативні курси – спроба реалізувати диференціацію в умовах звичайної загальноосвітньої школи.

Але насправді це не є вирішенням проблеми. Інваріативна частина настільки насичена, що використання варіативних курсів створює таке навантаження, що це викликає тривогу педагогів та батьків.

Спроба знайти відповіді на питання: яке навантаження має учень середньої школи на рік, місяць, учбовий день закінчилась невдалою. Тобто ніхто не перевіряє науково-психологічну обгрунтованість учбових програм. Причина полягає в тому, що ми йдемо старим шляхом екстенсивного розвитку освіти, намагаючись включити в програму майже всі нові досягнення в різних галузях науки. Учень вирішує цю проблему або низьким засвоєнням матеріалу, або зовсім перестає вчитися і шукає інших занять.

Політичні та економічні зміни в нашій країні на початку XXI століття значно змінили соціокультурний простір, в якому існувала школа. За часів незалежності українська освіта кардинально змінилася. Демократизація суспільства, різноманітність соціокультурного простору, плюралізм, який вирує у суспільній думці, становлення ринкових відносин надали можливість розвивати різні заклади системи освіти. Концепція національної системи освіти прямо стверджує, що повна середня освіта може бути традиційною й у формах гімназій, коледжів, ліцеїв, а також спеціальних середніх навчальних закладів, що дають професійну освіту. Тому 13 травня 1999 року Верховною Радою було прийнято Закон України "Про загальну середню освіту", яким було передбачено запровадження 12-річної освіти (16 листопада 2000 року Кабінетом Міністрів України затверджено Постанову № 1717 "Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання"[34]. Один зі шляхів подолання надмірного перевантаження школярів та небезпеки девіантної поведінки, підвищення мотивації до навчальної діяльності – 12-річний термін навчання та впровадження профільного навчання. Ліцеї, гімназії, коледжі зайняли гідне місце в освітній галузі, набули популярності серед батьків та учнів.

Але запровадження 12-річного терміну навчання не виправдало сподівань освітянської громади у частині отримання школярами фундаментальних профільних знань і тому 6 липня 2010 року народними депутатами було внесено зміни до Закону України "Про загальну середню освіту", яким введено 11-річну систему шкільної освіти, а також обов'язкову дошкільну[20].

На теперішній час теорія й практика закладів нового типу досконало досліджена педагогами та вченими. Слід зауважити, що вітчизняний досвід цього впровадження має давню історію. О.І. Бабіна[3], В.В. Бобров[8], В.П. Кистьова[24], Т.В. Лутаєва[27], О.О. Любар[28] досконало вивчали історичний аспект становлення гімназичної та ліцейської освіти, яка була своєрідним втіленням профільності в державній освіті Російської імперії.

Перша гімназія виникає у Російській державі ще за часів Петра І, але постійно діючими гімназії стають після реформи 1804 р., коли гімназії були створені в усіх губернських містах. У 1864 р. гімназії були поділені на три типи:

– класична, з великою долею предметів так званої класичної освіти (давньогрецька, латинська мова, інші гуманітарні курси);

– напівкласична, де кількість "класичних" предметів була зменшена (наприклад, не вивчалась давньогрецька мова);

– реальні, де доля природничих та точних наук була найбільшою.

Ті, хто закінчив реальні гімназії (згодом реальні училища), могли в майбутньому вступати тільки в спеціалізовані заклади (як правило, технічні інститути). На додаток до реальних з'явилась велика кількість комерційних училищ (пожвавлення в економіці наприкінці XIX століття вимагало технічно та фінансово-економічно обізнаних людей). Першим спеціалізованим закладом "реального" типу дослідники вважають Московську школу математичних та навігаційних наук, яка була створена ще у 1701 р.

З 1811 р. існують ліцеї (перший – славнозвісний Царськосільський) як заклади привілейованого типу, де, як правило, навчалися діти аристократичного походження для подальшої державної служби (більша частина – у Міністерстві закордонних справ). Крім державних, існували приватні учбові заклади. Деякі з них дуже відрізнялись за змістом та організацією навчання від державних закладів. О.О. Любар наводить приклад колегії ім. Павла Галагана, яка функціонувала в Києві з 1871 по 1920 рр. Дослідник пише, що там "домінували народні духовні традиції, за рівнем науковості викладання, інтелігентності, вихованості випускників сучасники прирівнювали цей заклад до Царськосільського ліцею"[28].

Багато вчених, діячів культури, якими пишається Україна, були виховані колегією. Але таких закладів, де навчання базувалося на повазі до особистості учня, було дуже мало. Їх самостійність, демократизм, повагу до рідної культури не могла терпіти імперська влада, тому вони проіснували досить короткий термін.

Сучасні гімназії та ліцеї ми називаємо закладами нового типу тому, що вони, використовуючи елементи досвіду своїх попередників, існують в абсолютно нових історичних умовах. Загальна риса – це кінцева мета: надати учням ліцеїв та гімназій високоякісну освіту. Але зміст та технології навчання в сучасних ліцеях та гімназіях України кардинально відрізняються від того, що і як вимагали від учнів XIX – поч. XX століття, тому назва "заклади нового типу" достатньо обґрунтована. Науково-практичний досвід діяльності гімназій та ліцеїв розглядаються в багатьох роботах вітчизняних дослідників. В.М. Алфімов[1], Л.О. Голік, Ю.І. Мальований, Л.Л. Молот[14], Д.І. Дейкун[18], В.П. Кисільова[23], В.Н. Сафіулін[39], В.В. Семенюк[40], В.М. Сисоєва[42], Б.Г. Чижевський[48], М.Д. Ярмаченко[54] – це неповний список вчених, які присвятили свої праці різним аспектам становлення та розвитку гімназійної та ліцейської освіти. Крім того, є нормативна база створення таких закладів.

Поява закладів нового типу була дуже прогресивним кроком розвитку шкільної освіти в тих історичних умовах, коли на зміну уніфікованості "всього" й "усіх" прийшла "багатоваріантність" різних сфер життя суспільства.

Зараз ліцеї, створені в тісному зв'язку з вищими учбовими закладами, дають достатньо високий рівень підготовки учнів в окремих галузевих напрямках (юридичні, економічні, комп'ютерні). Гімназії, в цілому, дають значно вищу за якістю освіту, аніж середні школи, тому їх випускники майже стовідсотково вступають у ВНЗ. Але потрібно відмітити, що навчання в ліцеях і гімназіях орієнтована на обдарованих дітей. Учні цих закладів, по-перше, в змозі засвоїти ускладнену програму, яка дуже важка для більшості звичайних школярів, по-друге, вони мають високу мотивацію

до навчання. За таких умов педагогам значно легше використовувати інноваційні технології, впроваджувати індивідуалізацію та диференціацію навчально-виховної роботи.

Особливу роль в освіті грає коледж. В Україні вже є багатий досвід існування коледжів як вищих учбових закладів ІІ-го рівня акредитації. Н.В. Житник відмічає, що коледжі дають достатньо високу ступінь фахової підготовки, зберігаючи в своїх програмах загальноосвітні предмети[19]. Поєднання "під єдиним дахом" ІІІ-го ступеня шкільної освіти і І-го ступеня вищої освіти має великі можливості варіативності змісту навчання. На цьому наголошує Н.В. Житник, яка також відмічає високу результативність підготовки бакалаврів тому, що в змісті навчання враховуються "соціально-економічні особливості ринку праці та вільний вибір студентами варіативної частини плану"[19].

Цікаві роботи присвятив організації освіти в коледжі та підготовки спеціалістів для таких закладів О.В. Волошенко[12].

Ліцеї, гімназії, коледжі будуть розвиватися та удосконалюватися. Але більшість учнів ще довго здобуватимуть освіту у звичайних середніх школах. Розробка засад профільного навчання в умовах загальноосвітньої школи потребують поєднання зусиль науковців та педагогів-практиків.

Достатньо розроблені в науковій літературі проблеми професійно-технічної освіти, зміст навчання, специфіка методики засвоєння практичних навичок, соціальна орієнтація, засоби поєднання трудового навчання з придбанням середньої освіти (В.М. Лихач[26], В.М. Мадзігон[29]), адаптація учнів до особливостей професійно-технічного навчання (А.М. Висоцька[10]), переорієнтація самої освіти на виконання потреб ринку (Н.П. Шапошнікова[50]), моделювання організаційно-педагогічних процесів в професійно-технічному училищі (О.Л. Капченко[22]).

Ми пам'ятаємо час, коли кількість ПТУ була достатньо велика. Наприклад, у 1991 р. їх було 1278, але їх "рейтинг" в суспільстві у порівнянні з середніми школами та технікумами був нижче тому, що у свідомості більшості звичайних громадян панував міф про невисоку якість навчання в ПТУ. "Бурса" – так принизливо говорили про училища. Але серед них були і є заклади з високим рівнем технічного обладнання, високоякісними спеціалістами-практиками. Чимало випускників ПТУ завдяки наполегливості та повазі до праці досягли життєвого успіху. Зараз кількість професійно-технічних закладів істотно зменшилась (якщо у 2008 році в Україні їх було 970, то у 2010 – 871. По Дніпропетровській області спостерігається та ж картина: у 2008 – 62, у 2010 – 59).

Ті заклади, які зорієнтувалися на потреби ринку, готують якісних професіоналів престижних спеціальностей і не мають проблем з набором учнів. В структурі мережі професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) Дніпропетровської області на теперішній час функціонують 16 центрів професійно-технічної освіти, 6 – вищих професійних училищ, 25 професійних ліцеїв та 12 професійно-технічних училищ – показовий приклад того, що творчий підхід до організації педагогічного та трудового процесу дає високий результат.

ПТНЗ повинні займати почесне місце в соціально-економічному просторі індустріального регіону – підготовка кадрів з допомогою цієї освітньої системи виправдала себе. Досвід роботи ПТНЗ – закладів нового типу – ставить складне питання: як пов'язати в єдину систему загальноосвітню школу, ліцей, гімназію, коледж, технічний коледж, професійний ліцей, ПТУ?

Потреба глибокої дослідницької та організаційної роботи в даному напрямку відчувається дуже гостро. Очолювати таку роботу – завдання управлінської ланки освіти.

Але центральним питанням вивчення досвіду індивідуалізації та диференціації навчання у закладах різного типу є сучасне становище профільної загальноосвітньої школи.

Початок розробки її концепції – 1988 рік. У 1991 році згідно з наказом Міністерства народної освіти № 164 від 26.10. 1991 р. "Про експериментальні профільні школи" почалось впровадження профільної системи в деяких школах. Дуже цікаві науково-практичні розробки належать А.П. Самодрину[38]. Його концепція виходить з необхідності розкриття потенціальних можливостей учнів. На жаль, випускники загальноосвітніх шкіл відірвані від реалій життя, їх знання майже повністю "академічні". Привертають увагу принципові положення побудови профільної школи:

- принцип рівних можливостей;
- принцип конкуренції;
- широка гуманітарна підготовка незалежно від профілю.

Зараз багато шкіл мають профільні класи, але системною таку роботу назвати не можна, тому що, як правило, ці класи формуються за рівневим принципом диференціації (тобто, коли в школі є профільний клас, незалежно від його спеціалізації, там навчаються найбільш розумово розвинуті діти). Інший принцип створення так званих профільних класів – це фінансові можливості батьків (коли клас базується на зв'язку з ВНЗ, а це потребує коштів для оплати додаткового навчання викладачами вищих навчальних закладів).

Один із засобів подолання цих недоліків – загальна профілізація. Тоді учні будуть дійсно соціально-захищені і здатні зробити реальний вибір напрямку навчання.

Важливе місце у підготовці переходу до профільної освіти мають проблеми змісту навчання. Все більшого значення набуває принцип корисності знань для практичної діяльності людини, а звідси й підвищення інструментально-перетворюючої ролі досвідного знання, тобто знання, породженого фактами.

Ще одне коло питань, яке дуже важливе для вирішення проблеми диференціації освіти – це відносини школи та громадськості, відповідність профільного навчання вимогам ринку праці, рівень виконання соціального та професійного замовлення суспільства. В.Г. Афанасьєв[2], А. Базилюк[5], Г. Осовий[32], Д. Сакс і О. Пивоварський[37], С. Трубич[45], А. Чухно[49] розглядають проблеми перехідного періоду від командно-адміністративної до ринкової економіки, особливості соціального розвитку України; Є.В. Бирченко[7], Л.Б. Бочева[9], В.І. Вихрова[11], В.Я. Матвієвський[31] присвячують свої дослідження проблемам соціально-професійної мотивації школярів в умовах ринкової економіки, оптимізації професійного визначення випускників шкіл та ВНЗ; Г.В. Щекін[53] – тактиці працевлаштування та керування людськими ресурсами. Особливу увагу в контексті теми дослідження мають роботи, які присвячені регіональному аспекту відтворення робочої сили та розвитку інноваційних технологій. І. Гришин та І. Колот[15], Т.А. Заєць[21] – автори досліджень цього напрямку.

Вивчаючи науковий досвід, реальні економічні умови профілізації, приходимо до висновку, що цей напрямок роботи повинен стати турботою не тільки школи, а й всього суспільства в цілому. Союз "місцеві органи влади – профільна школа – громадськість – господарські та підприємницькі структури" потрібно зробити постійно діючим та ефективним. Зміст діяльності такого союзу – це обмін інформацією, створення матеріальних умов високоякісної технології навчання, задоволення потреб ринку праці, громадський та економічний контроль якості освіти.

Отже, ми бачимо, що технологія впровадження системи масової спеціалізованої підготовки учнів школи ІІІ-го ступеня, що спрямована на індивідуалізацію, диференціацію та соціалізацію навчання – це комплексна багатовекторна проблема. Педагогічні, психологічні, дидактичні, соціологічні, економічні аспекти цієї проблеми, які привертали увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників, є підґрунтям розробки та реалізації програми профільного навчання у загальноосвітніх середніх школах Дніпропетровського регіону.

Використана література:

1. **Алфімов В.М.** Педагогічні основи організації навчально-виховного процесу в ліцеї: Дис . . . .докт. пед. наук: 13.00.01. – К., 1997. – 437 с.

2. **Афанасьев В.Г.** Общество: Системность, познание и управление. М.: Политиздат, 1981. – 432 с.

3. **Бабіна О.І.** Становлення та розвиток гімназійної освіти в Україні (в кінці XIX на початку XX століття): Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. -К., 2000. – 199 с.

4. **Бабочкин П.И.** Социально-профессиональная ориентация учащихся и факторы выбора профессии (региональный аспект). – М.: Московская социально-гуманитарная академия, 2001. – 351 с.

5. **Базилюк А.** Определяющие проблемы социального развития Украины // Экономика Украины. – 1996. – №11. – с. 52-56.

6. **Батышев С.Я.** Подготовка школьников к труду в условиях перестройки // Советская педагогика. -1989. – №12. – с. 7-23.

7. **Бирченко Е.В.** Оптимизация профессионального самоопределения выпускников высших учебных заведений Украины в условиях становления рынка труда: Дис....канд. социол. наук: 22.00.06 / Харьковский гуманитарный институт «Народная украинская академия». – Х., 2001. – 173 с.

8. **Бобров В.В.** Становлення та розвиток ліцеїв і гімназій Півдня України у XIX – на початку XX століть: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 / Державна академія керівника кадрів освіти. – К., 1998. – 250 с.

9. **Бочева Л.Б.** Особенности взаимосвязи социальной мотивации и мировоззрения в юношеском возрасте: Автореф. дис....канд. псих. наук: 19.00.07 /МГУ им. М.В. Ломоносова. – М., 1987. – 24 с.

10. **Висоцька А.М.** Підвищення ефективності виробничої адаптації випускників допоміжної школи в процесі професійно-трудового навчання: Дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / УДПІ ім. М.П. Драгоманова. – К., 1994. – 135 с.

11. **Вихрова В.И.** Социальный механизм управления образованием в условиях перехода к рынку: Общесоциологический анализ: Дисс... канд.пед. наук: 22.00.06 / Национальная юридическая академия Украины им. Ярослава Мудрого. -Х., 1997. -199 с.

12. **Волошенко О.В.** Формування готовності майбутнього вчителя до педагогічної творчості в умовах коледжу: Дис...канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2000. – 180 с.

13. **Гільбух Ю.З.** Розумово обдарована дитина. Психологія, діагностика, педагогіка. – К.: РОВО, «Укрвузполіграф», 1992. – 84 с.

14. **Голік Л.О.**, **Мальований Ю.І.**, **Момот Л.Л.** За розумне розмаїття...//Всеукраїнська науково-практична конференція з проблем роботи середніх загальноосвітніх закладів нового типу 2-4 лютого 1994 року: Тези доповідей та виступів. – К.: ІСДО, 1994. – с. 146-150.

15. **Гришин И.**, **Колот И.** Развитие региональной инновационной деятельности // Экономика Украины. – 1996. – №3. – с. 58 – 64.

16. **Губенко А.В.** Формирование в учащихся старших классов готовности к выбору профессии в сфере творческой технической деятельности (психологический аспект): Дис... канд. псих. наук: 19.00.07 / АПН Украины, НИИ педагогики и психологии профессионального образования Украины. – К., 1999. -213 с.

17. **Гушулей Й.М.** Теорія і практика загальноосвітньої підготовки учнів у процесі трудового навчання: Дис...докт. пед. наук: 13.00.02 /Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2000. -389 с.

18. **Дейкун Д.І.** Школи – гімназії та ліцеї //Рідна школа, 1992. – № 10. – с. 19.

19. **Житник Н.В.** Організаційно-педагогічні умови підготовки бакалаврів економіки у коледжі II рівня акредитації: Дис....канд. пед. наук: 13.00.04. / Криворізький державний педагогічний університет. – Кривий Ріг, 2001. – 205 с.

20. Закон України від 6 липня 2010 року "Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу".

21. **Заяць Т.А.** Відтворення робочої сили України: регіональні проблеми. – К.: НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України, 1996. – 99 с.

22. **Капченко О.Л.** Діяльність районних відділів народної освіти з підвищення кваліфікації педагогічних кадрів України (1945 1990 р.р.): Дис.... канд. пед. наук: 13.00.01 /Інститут педагогіки АПН України. К., 1999. – 190 с.

23. **Кисільова В.П.** Формування творчої особистості учня профільного ліцею у процесі навчання: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 /Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2001. – 229 с.

24. **Кистьова В.П.** Становлення ліцейної освіти в Україні //Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1999. – №3. – с. 262-369.

25. **Кучкаров М.Т.** Развитие мотивов отношения и трудовой деятельности на разных стадиях подросткового возраста: Автореферат Дис.... канд. псих. наук: 19.00.07 /АПН СССР, НИИ общ. и пед. психологам. – М., 1990.-16 с.

26. **Лихач В.М.** Преемственность содержания трудового обучения в школе и профессиональная подготовка в средних профтехучилищах: Автореферат Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 /НИИ педагог. УССР. – К., 1988. -21 с.

27. **Лутаєва Т.В.** Теорія і практика організації освіти учнів у гімназіях Харкова другої половини XIX початку XX століття: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський держ. педагогічний ін-т ім. Г.С Сковороди. – Х., 1998. – 198 с.

28. **Любар О.О.**, **Стельмахович М.Г.**, **Федоренко Д.Т.** Історія української школи і педагогіки. Навчальний посібник. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2003. – 450 с.

29. **Мадзігон В.М.** Шляхи і засоби забезпечення наступності в трудовому навчанні учнів загальноосвітніх шкіл і профтехучилищ (на матеріалі електрорадіотехнічних дисциплін): Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 /НДІ педагогіки УРСР, НДІ психології УСРР. – К., 1975. – 136 с.

30. **Макаренко А.С.** Трудовое воспитание. Минск, Народная освита, 1977. – 256 с.

31. **Матвиевский В.Я.** Восстребованность школьника или как стать ресурсным / Благотворительный инвестиционный фонд «Инновационный образовательный центр». – М.: БИФ «И.О.Ц.», 2001. – 128 с.

32. **Осовый Г.** Актуальные вопросы регулирования рынка труда Экономика Украины, 1997. - с. 33-41.

33. **Павлютенков Е.М.** Профессиональная ориентация учащихся. К.: Радянська школа, 1983. – 152 с.

34. Постанова КМУ № 1717 від 16.11.2000 року "Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання".

35. **Русев К.** Попытка построения модели управления профессиональной ориентации // Совет. педагогика, 1974. – №5. - с. 131--135.

36. **Сазонов А.Д.**, **Симоненко В.Д.**, **Аванесов В.С.**, **Букалов Б.И.** Профессиональная ориентация учащихся. – М.: Просвещение, 1988. – 223 с.

37. **Сакс Д.**, **Пивоварський О.** Економіка перехідного періоду: Уроки для України /Пер. з англ. – К.: Основи, 1996. – 345 с.

38. **Самодрин А.П.** Організація діяльності профільно-диференційованої середньої загальноосвітньої школи: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 / Криворізький держ. педагогічний ін-т. – Кривий Ріг, 1998. – 191 с.

39. **Сафіулін В.І.** Організація навчально-виховного процесу в сучасній гімназії: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 /Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. – К., 2001. – 191 с.

40. **Семенюк В.В.** Організаційно-педагогічні умови навчально-виховного процесу в ліцеї-інтернаті: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01/Тернопільський держ. педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 1999. – 187 с.

41. **Сериков В.В.** Формирование в учащихся готовности к труду. М.: Педагогика, 1988. – 192 с.

42. **Сисоєва В.М.** Ліцей і гімназії в системі державної освіти // Радянська школа. – 1991. – №7. – с. 78-81.

43. **Сковорода Г.** Вдячний Єродій. Історія української школи і педагогіки. Кривий Ріг, 2002, с. 106-112.

44. **Сухомлинский В. А.** Разговор с молодым директором //Избр. произведения в 5 т. – К.: Радянська школа, 1980. – Т.4. – с. 413 – 667.

45. **Трубич С.** Особенности современного этапа использования трудового потенциала // Экономика Украины, 1996. – № 11. – с. 52-56.

46. **Ушинський К.Д.** Про народність у громадському вихованні // Журнал для воспитания. 1857.

47. **Федоришин Б.О.** Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації: Дис.... д-ра пед. наук: 13.00.04. – К., 1996. – 383 с.

48. **Чижевський Б.Г.** Організаційно-педагогічні умови становлення ліцеїв в Україні: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 /АПН України, Інститут педагогіки. – К., 1996.-249 с.

49. **Чухно А.** Проблемы теории переходного периода: от командной к рыночной экономике // Экономика Украины, 1996. – №4. – с. 4-21.

50. **Шапошнікова Н.П.** Адаптація учнів професійно-технічного училища до умов ринкової економіки засобами педагогічного менеджменту: Дис....канд. пед. наук: 13.00.04 /Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова. – О., 2001. – 209 с.

51. **Швидун В.М.** Управління розвитком особистості в системі трудового навчання в системі Трудового навчання. 1920-1930рр. Розвиток особистості в системах трудової та професійної підготовки молоді. Кривий Ріг, "І.В.Ч", 2002, с. 82-85.

52. **Шевченко П.И.** Педагогические основы профориентации учащихся старших классов общеобразовательной школы на горнорудные и металлургические профессии: Дис....канд. пед. наук: 13.00.01 / НИИ педагогики Украины. – К.. 1978. – 168 с.

53. **Щекин Г.В.** Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента: научно-практическое пособие. – К.: МАУП, 1999. – 400 с.

54. **Ярмаченко М.Д.** Наукове забезпечення діяльності середніх навчально-виховних закладів нового типу //Всеукраїнська науково-практична конференція з проблем роботи середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів нового типу. – К., 1994. – Вик. 1. – с. 20-26.

ВІДЗНАЧЕНО 70-РІЧЧЯ «ТРУДОВИХ РЕЗЕРВІВ»

У жовтні професійно-технічна освіта (ПТО) відзначила своє 70-річчя з дня створення державної системи «Трудові резерви». До цієї дати профтехівці підійшли із значними досягненнями. Завдяки всебічній підтримці президента Віктора Федоровича Януковича та Уряду України на теперішній час відбувається стале зростання економіки країни. І кадри, підготовлені системою ПТО, збагачені в процесі навчання новими знаннями, у значній мірі сприяють інтенсивному нарощуванню абсолютного приросту виробництва. Система профтехосвіти – це, насамперед, люди, які її створюють, зберігають, розвивають. Серед них багато відомих усій країні керівників навчальних закладів, методистів, викладачів, майстрів виробничого навчання. Вони не тільки навчають майбутній професії, надихають бажанням підкорювати нові вершини обраної спеціальності, але й передають свій багатий досвід, вводять у доросле життя.

8 жовтня 2010 року на базі Дніпропетровського Вищого професійного училища будівництва відбулася зустріч керівництва головного управління освіти і науки облдержадміністрації з освітянами та ветеранами профтехосвітньої ланки.

На заході було презентовано збірник «Лідери профтехосвіти Дніпропетровщини», на сторінках якого висвітлюються досягнення лідерів Дніпропетровщини у ствердженні та осучасненні системи ПТО, а також біографічні дані найбільш шанованих педагогів.

Мета цього першого видання – провести історично-пошукову роботу та видати аналогічні збірки в усіх навчальних закладах області і завершити виданням великого обласного збірника для передачі в Дніпропетровський історичний музей.

Педагогічним керівникам та ветеранам урочисто вручили грамоти Міністерства освіти і науки України, почесні знаки та грамоти Всеукраїнської асоціації працівників професійно-технічної освіти.

Кожен присутній отримав у подарунок збірник «Лідери профтехосвіти Дніпропетровщини».

Книгу також передано до бібліотек усіх ПТНЗ області.

Еліна ЗАРЖИЦЬКА.

• МИ НЕ ЛУКАВИЛИ З ТОБОЮ

МОЯ ДОРОГА ДО ЯВОЖНА

Володимир ПАЙТАШ

Попрощавшись в родинному домі з родичами (Перекопана, передмістя Перемишля), виїхав я до Кракова на вул. Вісльну до о. Миколи Денька, де він був душпастирем вірних гр.-кат. церкви, а моїм колишнім професором. Мета мойого приїзду до Кракова - це пошукати якусь працю і перечекати Акцію "Вісла".

У приміщеннях біля канцелярії перебувала одна жінка з дитиною (дружина одного з наших партизанів) і молода дівчина, там постійно працююча. На приходстві був я тиждень. Дня 8 травня 1947 року пішов я на пошту надати лист до родичів і до товаришів в Україну. Приходство було так уложене, що в одній забудові була й церква. Входилося в головні двері просто до Церкви, а як була закрита, то по сходах на право - до канцелярії парафії. Підійшов я до головних дверей і по сходах подзвонив до канцелярії. Відкрились двері і напроти мене двоє цивілів з револьверами вигукнули: "Ренце до гури - ревізія". Побачив я, що за ними в канцелярії стоїть о. митр. М. Денько і дивиться на мене. За Отцем на стіні висів великий хрест так, що о. Денько своєю особою заслонив Ісуса на хресті. Це був момент, що бачив я якби о. Денька на хресті, але в канцелярії. Крім о. Денька були інтересанти, що прийшли за якоюсь справою до канцелярії, а були це Оленяк і Малиновський (оба з Перемишля) і ще двох цивілів (сержант в цивілю, який мав за жінку греко-католичку і його тесть. Ті, що входили до канцелярії, вже не виходили. Був це тзв."Котел". До вечора найшло там біля 20 осіб. Вночі нас вивезено автом до будинку міліції /Безпеки/ і умістили в пивницях-целях. Усіх розділено. Я попав до целі, де були аківці і члени ВІН-у.

Одної ночі викликано мене на слідство. Питали про контакти з УПА. Почали бити пястуками по голові і копати. Рік тому, як був я арештований перший раз в Перемишлі, якось обійшлося без побоїв. Не знав я, що тут, у Кракові, в другій кімнаті сиділа моя сестра, також арештована і усе, що я говорив, вона чула. Слідчі нічого не довідалися. Слідчий питав чи я знаю родину Беганів з Перекопаного. Я сказав так. Вичислю людей по імені: Марійка, Наталка, Юзефа ітд. А слідчий каже: "Та Юзефа пшийдзє і до очу ці повє о твоїх контактах з УПА." Це була правда. Юзя знала дещо про працю в селі, але до мене до очей не прийшла і не зізнавала. Другого дня 15 травня вивезено нас /краківську групу/ біля 40 осіб до Явожна. Везли нас тягаровим автом, кожний сидів в кроці другого. Там я побачив, що з нами їде моя рідна сестра Ірина. Вона приїхала до мене до Кракова і впала в цей котел.

На в'їздовій брамі великий напис "Centralny Oboz Pracy Jaworzno". Привели нас до якогось бараку, де через коридорчик переходилося до канцелярії і там треба було віддати до дипозиту усі свої приватні речі. Входили ми одинцем. Очікуючи в черзі, ми чули крики, бо в канцелярії били людей. Не було ради. Входжу і я з малою валізкою. Одержую кілька питань відносно персоналії. Бачив я, що стояло там кілька жовнірів розібраних до половини, лише в штанах /бо було тепло/ і мали руки за спиною. А вони в руках держали гумові і спружинові нагаї (биковці). Нагло з усіх сторін посипались на мене удари по голові і плечах, казали зігнутися і били зпереду, де лиш попало. Пам'яті я не стратив, але мало що тямив, болю якось не дуже відчував, лиш їх дотик, як мене копали і били. По часі викинули мене другими дверима на подвір'я, де вже стояли інші так побиті як і я. Усіх заведено до лазні. Одяг наш забрано до парні - дезинфекції.

Усі ми оглядаємо свої побиті місця на тілі. Я, мабуть, (мав їх найбільше, бо підійшов до мене військовий і спитав: "По цо ти маш таке паси червоне". Я кажу, що не знаю, бо боявся щось відповісти. Тоді офіцер взяв двома пальцями мою горішню варгу і підніс вгору аж під сам ніс і оглядав, шукаючи якогось знаку. Опісля я довідався, що німці мали таку формацію війська, що були татуовані під варгою. Я тоді мав не цілих 20 років.

Після цього відчув я, що моя голова дуже обпухла. Усіх мужчин обстригли, тоді сформували усю краківську групу і завели до бараку число 12 до залі число 3. В цьому довгому бараку були три великі залі, а в кожній біля 100 до 150 мужчин, так що в бараку було нас біля чотириста осіб. В залі, де я був, приміщених було понад 20 гр.-кат. священиків і світська інтелігенція (учителі і фармацевт).

Проживання

На добу давали одну пайку хліба - чвертку, на сніданок півлітри чорної кави, на обід хохлю зупи з бульб, або кашанну, або горохову, а на вечерю півлітри рідкої зупи. Хліб треба було собі поділити як хто хотів. Після такого лихого харчування в'язні скоро упадали з сил. Виглядали як ходячі шкелети. Після таких двох місяців я не був спроможний іти прямо, а ноги волік по землі, а коли треба було ногу піднести, то я брав ногавицю в руки і ногу двигав, бо не було в мене сили переступити кроку. Убікаціяклюзет - це один окремий будинок на боці бараків, де усі в'язні ходили парами за своєю потребою. Вночі в'язні ходили до кублів, які виносили. Між бараками було велике подвір'я, по якому ходили слідчі бльокові і капусі. Нам, в'язням, також можна було там ходити. Як прийшла якась фантазія слідчому чи військовому, викликав людей на подвір'я і з ними переводив "вправи": "Бєгем марш, падній, чолгай сє", ітд., а хто не міг зі землі піднятися, тому "допомагали" нагаями. Було і таке, що в'язні мусіли бігти одинцем довкола бараку, а бльокові стояли на рогах і кожного били де попало. З рук нагаїв не випускали.

Слідчі переводили допити у вільних бараках з відкілля доходили до нас крики катованих. Я бачив перемишлянина Оленяка, який після слідства лежав на причі.

Тортурували його електричкою, закладаючи перстені на пальці. З допитів принесли його в'язні на ношах. Один Із слідчих поставив собі стіл на подвір'ї /а було горячо/ і там сидячи, провадив допити. Покликав і мене. Приходжу і кажу: "Вєнзєнь Пайташ мельдує сє на розказ". Я стояв і відповідав на питання. Питав мене про контакти з нашими партизанами. Я переконуюче говорив, що не мав з ними нічого спільного, що моя хата була недалеко колійової поліції і це було неможливим, щоб до нас заходили упівці. Упівці, кажу, то там десь далеко в лісах перебувають і я лиш знаю їх прізвища. /Тут я подав кілька прізвищ/. А він на мене вибалушив очі і питає: "А сконд ти то вєш?" А я на те, шо „Новіни Жешовске" це подали і я запам'ятав. "А то-то ми вєми", - відповів він. Я удавав дуже недосвідченого в тій матерії і цей слідчий був переконаний, що я говорю щиру правду і повірив. Навіть мене не бив. Тільки сказав: "Ти вшистко так ладнє оповядаш, але ти маш бандеровске серце ідзь." Я зарепетував: "Вєнзень Пайташ мельдує сє..." Опісля я цю розмову свою підписав і скінчилися допити. Свідків, на щастя, не було, хоча з моєї місцевості Перекопане були Пушинський Стефан і Гичкевич, мій сусід. Однак їх про мене не питали і ми якось згубилися в товпі.

Перша пачка від родичів

Проминуло кілька місяців і покликують мене з сестрою і ще кілька осіб до брами відібрати пачки-пров'янт. Як сестра мене, по кількох місяцях, вперше побачила, відвернула від мене лице, говорячи: " Я не можу на тебе дивитися, сама шкіра і кості". Розплакалась. Свою пачку віддала мені.

Жінкам в таборі було трошка краще, як мужчинам. Їх було значно менше і, мабуть, жінок по іншому трактували /точно не знаю/.

Не усі люди видержували голод і катування - умирали. Я бачив як в коцах виносили трупів за мури табору і там десь в пісках закопували.

Бльокові вибирали серед в'язнів відповідних людей на "капо"-донощиків. Вони діставали нагайку і мали можність бити в'язнів і доносити, що треба. Один з бльокових покликав мене, пропонуючи нагайку і "капо", а коли я відмовив, вдарив мене по голові нагайкою і моя "функція" скінчилася.

Серед "капо" були найгрізніші: Венгжин, Агнищак Ясьо і Муха. Їди їм не бракувало і очевидно дійшли до сил.

Одного разу я побачив на подвір'ю, що палять вогонь. Питаю когось, що воно таке, і мені скоро пояснили, що там в бритвані гріють пісок і окладають болі „капо" - Венгжина, бо він лежить хворий. А було це так. Одного разу бльокові закликали Венгжина "того нашого капуся" і кажуть: "Венгжин, чи хцеш вляць Нємцові?" "Моге вляць", - відповідає Венгжин. "Ми в карцеже мами єднего Нємца і он цось наброїл і єму тшеба вляць", - сказав бльоковий. Венгжин взяв свою нерозлучну нагайку і бльокові впхнули його до Німця і замкнули двері, дивлячись на їхню боротьбу через отвір в дверях.

Оказалося, що цей Німець був боксер, відібрав Венгжинові нагайку і так йому доложив, що винесли його на барак і окладали теплим піском. Ясьо Агнишак повернув на Лемківщину і по якомусь часі погорів. Там знайшли записку "То за Явожно". Про третього Муху писати не буду. Капо з Бірчі, Федунь, вже помер.

За бараками були варштати: шевський, римарський і столярський. Там брали в'язнів до праці. Шефом одного був в'язень Оленяк, який мене прийняв до праці в римарському варштаті, де я шив холяви. Нам давали дещо більше вечері.

Одного разу Стефко Пушинський каже, що має подерті черевики і попросив одного з шевців, щоб йому направив. Тоді я взув черевики Пушинського і з робітниками перейшов через браму і там дав шевцеві, щоб направив, а сам лишився без черевик. Це зауважив бльоковий і питає: "Гдзє маш бути?" Я вияснюю, шо дав направити. За те, що не зголосив цього, за ту провину, той швець, що направляв, я і Пушинський були покарані карцером, тобто сиділи в пивниці без вечері і снідання. Добре, що на бетоні було кілька дошок, на яких ми передрімали до рана.

Апель: "Бєгем марш, падній…"

Листопад, на дворі сніг з дощем, вітер, а під ногами розмоклий пісок. Стоїмо по п'ять осіб в ряді. Я стою п'ятий, а за мною огорожа з колючого дроту. Апель продовжується. Числять в'язнів. Кожний стоїть скулений, бо змерз. Людина, що стоїть біля мене, паде в зад на колючі дроти огорожі. Я такий слабий, ледво стояв, не мав сили, щоби його підняти. В тому часі чую голос з попереднього ряду: "Чоловік впав на дроти - піднесіть!" А був це голос нашого о. С. Дзюбини. Хворого підняли і занесли до бараку.

Подаю ще приклад одної події, свідком якої був я в концтаборі в Явожні. Перебував я в бараку нр 12, зал 3, в якому були майже всі наші греко-католицькі священики.

Прийшов якийсь офіцер разом з бльоковим і наказали апель. Всі в'язні вийшли з бараку, станули по десятьох у ряді, щоб легше було їх почислити.

Я стояв останній в ряду, далі було порожнє місце і потім барак нр 11. Подали команду: *"Вшисци ксєнжа вистомп!"* Усі священики вийшли і знайшлися за моїми плечима. Поставили їх по чотирьох у ряду й кинули команду: *"Бєгем марш, падній, чолгай сє, жабкі!"* Один зі священиків (о. Гащак) не міг піднятися, щоб далі бігти, тоді офіцер вдарив його нагаєм по голові. Отець запитав, за що його б'ють. Почув відповідь: "*Ти питаш за цо? А кто ствожил УПА?"* Священик відповів: "Ми не творили". Офіцер закричав: "*Цо? То ви єстесьцє пшивудцамі народу! Як тен наруд виховуєцє? Марш"!* І знову почав бити.

Одного разу на обіді їв я капусту і проковтнув з нею камінець. Зараз відчув біль сліпої кишки і мене забрали до шпиталика, з якого мало хто виходив. Через тиждень під німецьким наглядом повернув я знова до праці.

Кінець грудня 1947 р. почали звільняти, але перед тим, десь в жовтні, ми, в'язні, мусіли підписати акт оскарження. Уряд нас оскаржував, що ми хочемо відірвати полуднево-східні землі від Польщі і прилучити до України. Хтось з в'язнів не хотів підписати такого аку оскарження, то бльокові так його побили, що мусів підписати. Усі інші вже не протестували і підписували і я також.

Під кінець грудня приготовляли транспорт в'язнів до щецінського воєвідства. Звільнили і мене /за працю не заплатили нічого/. Було нас два або три вагони під конвоєм поліції. Заїхали до Щеціна. В Щеціні нам пропонували співпрацю з поліцією і треба було там щось підписати, з чого ми всі розсміялися. По таких тортурах ще співпраця? Ніколи! Там були ми ще кілька днів, опісля розділено нас по повітах. Мене завезли з в'язнями до Члухова на УБ, де ми ще через два дні вносили вуголь до пивниці. 5 січня 1948 року привезли мене до Пшехлєва до родичів.

Замітні моменти в Явожні

Одного разу на подвір'ї між бараками зібрали нас десь понад 100 хлопців. Скоро повстав відділ і чвірками ми машерували. Я був на чолі цієї компанії і чую як військові говорять: "Попатш як рувнютко машеруйом, як їх бандеровци вицьвічилі".

До нашого маршу впала команда: "Нєх жиє Войско Польске!". А ми усі одноголосне "Нєх жиє!" (3 рази). Дальше голос кричав: "Преч з бандом УПА", а ми усі "Преч! Преч! Преч!" і помашерували дальше.

Після такої муштри, коли був приказ "Спочній", тоді зараз ми сідали на землю, бо ноги були заслабі, щоб встоятись. Сидячи між хлопцями, я розпочинав розмову з "Вервиці".

У 1946 році я вперше познайомився з молитвою на вервиці. Учив нас в Перемишлі о. кан. Стефан Яворський, мій професор греки і вихователь, префект Малої Духовної Семінарії. Прочитав я тоді книжку "Знак на небі" про Фатіму. Тепер це придалося. Мати Божа обіцяла, що хто денно відмовить одну 10-ку Вервиці, того визволить від бід і прийде з поміччю. Хлопці молитву вчилися і відмовляли.

До сьогодні маю Вервицю, зроблену з хліба на нитці, витягненій з сінника, в якому, зрештою, ніколи соломи не було. Маю також ложку з Явожна. Чув я, як дехто говорив, що Пайташ - то апостол Вервиці.

Вервицю ціню і молюся на ній вдень і вночі у всіх вільних хвилинах. Вервиця - це зброя проти сатани і є найлегшою та дуже важною молитвою у житті людини.

Мати Божа закликає: "Моліться на Вервиці щодня".

(Стиль і мову автора збережено.)

МОЛОДЬ І КІНО

Вже другий рік поспіль на Дніпропетровщині проходить відкритий Всеукраїнський дитячий фестиваль екранних мистецтв "Молоде кіно України". Цього року фестиваль почав набувати рис міжнародного, на рівні з юними українськими митцями у конкурсі також взяли участь кінематографісти Росії та Естонії.

Метою проведення заходу організатори – головне управління освіти і науки облдержадміністрації та Дніпропетровський обласний дитячий кіноцентр "Веснянка" – вважають виявлення та підтримку обдарованих дітей, що мають успіхи у галузі екранного мистецтва. Окрім цього, такий важливий підхід допоможе розширити спілкування українського юнацтва з підлітками, популяризувати молодіжну анімацію, зняту на засадах патріотизму та національної самосвідомості. Саме тому цьогоріч темою фестивальних фільмів стала 66-та річниця визволення України та 67-та річниця визволення Дніпропетровська від фашистських загарбників. Конкурсанти представляли три жанри: анімаційні, ігрові та документальні фільми.

Фестиваль тривав упродовж трьох днів. Зустріч молодих кінематографістів проходила в Палаці студентів Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара.

За результатами перегляду конкурсної програми дитяче і професійне журі визначили переможців. Гран-Прі фестивалю було вручено анімаційному фільму "Мальви" Дніпропетровського обласного дитячого кіноцентру "Веснянка" (автор фільму – Вероніка Молодих, керівник – Світлана Кольцова).

Кращі фільми планується передати до студії обласного телебачення, щоб всі охочі могли побачити їх.

Загалом, всі присутні відзначили, що фестиваль став значною подією для дитячого кінематографу Дніпропетровщини і пройшов на високому рівні.

Прес-сектор головного управління освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації.

КРАЄЗНАВЧИЙ ЮВІЛЕЙ

У кожної людини є свої захоплення, коло інтересів, але іноді вони поєднуються в одне. Саме так відбувається на кожному засіданні клубу „Ріднокрай", що діє при Дніпропетровській обласній науковій бібліотеці ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія.

Наприкінці жовтня клуб відзначив своє 20-річчя. На його ювілейному засіданні згадували історію започаткування „Ріднокраю", тематичні зустрічі, які іноді закінчувалися пізно ввечері, й тих небайдужих людей, з якими засідання в краєзнавчому відділі бібліотеки стають набагато інформаційнішими й теплішими за атмосферою.

„Коли виникла думка створити клуб у 1989 році, - розповідає ініціатор створення „Ріднокраю", директор ДОУНБ Надія Титова, - відразу постало питання, хто буде ним керувати. Хотілось, щоб це був прекрасний фахівець в історії України. Відразу виникла думка звернутись до визнаного професора Ганни Швидько. Для мене вона завжди була видатною особистістю і, зізнаюся чесно, навіть стало ніяково звернутися до неї з проханням очолити наш ще нікому не відомий клуб. Але вона з радістю погодилась і вже двадцять років кожне засідання робить цікавим для кожного".

Темою першого зібрання стала тема „Легенди козацьких степів". Про них дізнавалися від вчених - істориків і тих людей, для кого знати більше про свій край стало необхідністю життя. Після цього засідання вперше замислились над назвою клубу, що виникла із заголовку публікації краєзнавця Миколи Чабана. „Ріднокрай" - так він назвав свій репортаж із бібліотеки.

За останні роки діяльності клубу темами для обговорення були генеалогічні дослідження на Дніпропетровщині, історія Троїцького собору, постать забутого письменника Микола Мінька, губернатора Андрія Фабра та історія становлення міста на Дніпрі. Понад 160 засідань завжди проходили в цікавих обговореннях, під час яких розкривалися нові факти. Але на цьому справа не закінчувалась.

На святковому зібранні учасників клубу його голова, доктор історичних наук Ганна Швидько розповіла скільки було видано відповідної літератури і які краєзнавчі публікації побачили світ за 20 років існування клубу. Окрім того, Ганна Кирилівна зазначила, що в організацію зустрічей у „Ріднокраї" покладена велика праця завідуючої краєзнавчим відділом ДОУНБ Ірини Голуб. Вона знає і пам'ятає про кожного, хто приходить на засідання. Цих людей Ірина Станіславівна поіменно внесла у ювілейне видання «Клуб „Ріднокрай": 20 років життя та діяльності».

У більшості випадків той, хто вперше потрапляв на щомісячні тематичні зустрічі в обласній бібліотеці, ставав їх постійним учасником. Майбутнього історика і краєзнавця Максима Кавуна в 12 років до клубу привів батько, невдовзі захоплення сина переросло у професію. З «Ріднокраєм» кожного пов'язує своя історія. На засіданні з приводу 20-річчя про свої враження і спогади розповідали історик, завідуюча відділом Національного історичного музею ім. Д. Яворницького Валентина Лазебник, бібліотекар обласної дитячої бібліотеки Лариса Глушак, завідувач кафедрою історіографії, джерелознавства та архівознавства ДНУ ім. О.Гончара Олег Журба та інші багаторічні учасники клубу.

Обізнаність і професіоналізм людей, яких об'єднав «Ріднокрай», робить щомісячні зустрічі в ньому необхідними для краєзнавчих досліджень Дніпропетровщини. Ювілейний рік в клубі обіцяє бути не менш звитяжним і цікавим у розкритті незвіданого в історії нашого краю.

Наталія АНДРЮЩЕНКО.

На світлині: директор ДОУНБ **Надія ТИТОВА** вітає голову клубу, професора **Ганну ШВИДЬКО.**

БАНДУРИСТ МАНДРУЄ ШЕНГЕНОМ...

Теплого осіннього вечора на центральній набережній Ялти чутно зазвичай російські попсові хіти. Аж раптом - навіть не контрастно, а вже зовсім дивно - сидить собі під парапетом дідок у козацькому одязі з «оселедцем» на голові й виграє на бандурі. Звичайно ж, росіяни не зупиняються. (Хіба більше забавок немає ввечері у курортному місці, аніж цікавитись якимось диваком!) Та й українцям не до дідуся - треба ж весело провести відпустку.

Підходжу ближче. Лише якийсь чолов'яга знімає на мобільний кобзаря, не наближаючись до нього.

- Доброго вечора! - кажу, тільки-но дідусь закінчив пісню. - Гарно граєте й співаєте. А в місцевому музеї Лесі Українки випадком не ваша колекція бандур?

- Ні, то колекція мого вчителя Олексія Нирка. Його, бачте, вважали українським буржуазним націоналістом. Тому на 25 років заслали у сталінські табори. Відпустили лише під час «хрущовської відлиги»... Він навчив багатьох грати. Вів клас бандури у Ялтинському педучилищі і в 1964 році організував капелу при клубі медпрацівників. Бажаючих він навчав за умови спілкування українською мовою. Він вважав, що мистецтво гри на бандурі неможливе без українського духу.

- Розкажіть про себе. Як вас звати? Звідки родом?

- Мене звати Остап, прізвище - Кіндратчук. У Ялті давно, з 50-х років. Родом з Івано-Франківщини. Народився у 1937 році. Якраз у той час в Україні було знищено весь цвіт української нації. Працював на цілині, обморозив ноги та й приїхав у Ялту підлікуватися. І залишився тут назавжди - пустив коріння: одружився, народилися син і донька, семеро онуків і двоє праонуків.

Закінчив Батумську мореходну школу. Працював капітаном «комети», аж поки напередодні перебудови начальник порту продав її грекам. Став безробітним, а потім кочегаром.

- А як стали вуличним музикою?

- Граю собі якось на бандурі біля кочегарки. Аж тут на мене натрапили німецькі туристи, що випадково заблукали. Дуже уважно слухали.

Віддячили, заплатили марками. Тоді від вдячних слухачів я отримав майже місячну зарплату. Та й подумав, навіщо мені ота кочегарка? Після виступів на Першому семінарі кобзарів Криму, здається, у 1972 році, і на Першому з'їзді кобзарів став відомим. Невдовзі вступив до Спілки кобзарів України. А як почалася незалежність, мене запросили вперше за кордон, до Вроцлава, на фестиваль вуличних музикантів і акторів. Я бував там вже багато разів.

Помаленьку мандрую Шенгенською зоною. Наприклад, граю у німецьких містах. Візу мені видають, бо маю запрошення на фестивалі.

- В яких країнах ви ще побували?

- У Чехії, на Кіпрі, в Греції і Туреччині. У рідній Ялті ви мене зустріли випадково. Тут я буваю лише у вересні, а більше - у Києві, Львові і за кордоном.

- Цікаво, як вас - козака - зустрічають одвічні суперники січовиків турки?

- Я навмисне (дідусь хитро примружив око) вивчив кілька пісень мовою кримських татар, а вона схожа на турецьку. Це народні пісні-легенди. Тому мене у Стамбулі слухали, розуміли і приймали дуже добре. Я виконую дуже багато пісень. Всього більше 150. Від "Взяв би я бандуру" до "Де ж ти, Хмелю?" на слова Бориса Олійника.

- Що для Вас - бандура?

- Я дуже люблю грати на ній. Це — духовна сила. Кобзарство дає мені і моїй сім'ї відчутну матеріальну підтримку. Кожна пісня — це новий світ емоцій. То я з невільниками на галері, то з повстанцями строчу з кулемета чи зі своїми земляками зустрічаю Дажбога...

З кобзарем випадково зустрілась Валентина ШАБЕТЯ.

Світлина автора.

НОВИЙ МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР У ДНУ

Нещодавно у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара з'явився новий структурний підрозділ – Центр португальської мови. Центр створено наказом ректора М.В.Полякова (на виконання рішення Вченої ради університету від 30 вересня 2010 року) з метою практичної реалізації на базі ДНУ положень Меморандуму про взаєморозуміння в галузі освіти між Урядом України та Урядом Федеративної Республіки Бразилія від 2009 та угоди між Україною і Португалією від 2001 років.

Центр базується на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства в аудиторії 1013 головного корпусу, науковим керівником призначено декана факультету професора І.С.Попову. Затверджено „Положення" про підрозділ, розроблений план роботи, а для забезпечення координації діяльності у виконанні поставлених завдань створено Координаційну Раду, до складу якої увійшли ректор М.В.Поляков (голова Ради); проректор з науково-педагогічної роботи у сфері міжнародного співробітництва М.П.Д'яченко, декан факультету І.С.Попова, завідувач кафедри романської філології Л.В.Пономарьова та фахівці кафедри, що володіють португальською мовою: старший викладач В.М.Климович, викладачі Н.О.Федосенко, М.Ю.Шевченко, Л.Г.Сутуліна.

Основним завданням Центру є створення умов щодо подальшого розвитку українсько-бразильських та українсько-португальських відносин у галузях освіти, науки та культури, підвищення авторитету української вищої школи у світі. Центр сприятиме встановленню безпосередніх контактів з вищими навчальними закладами Бразилії та Португалії, організації та проведенню спільних наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, досліджень з мови, літератури та культури країн, виконанню спеціальних проектів у галузі перекладу художніх творів. Передбачається обмін викладачами та аспірантами з метою викладання української мови для

української діаспори, кращого опанування португальською мовою українськими викладачами, а також з метою кращого оволодіння українською мовою та методикою її викладання бразильськими колегами в університеті, а також обмін науково-педагогічними працівниками, студентами, стажистами, проведення спеціальних навчальних практик студентів Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара та вищих навчальних закладів Бразилії та Португалії в університетах-партнерах.

Центр сприятиме вивченню португальської мови студентами ДНУ, а також організовує курси з вивчення португальської мови для мешканців міста та на замовлення юридичних осіб; надаватиме освітні послуги та братиме участь у організації та проведенні перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів за замовленнями українсько-бразильських та українсько-португальських установ, фірм, підприємств; надаватиме консультації для педагогічних та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, закладів середньої та професійно-технічної освіти та багато іншого.

Сьогодні португальською говорять близько 220 мільйонів людей. За кількістю носіїв мови вона посідає у світі друге місце (після іспанської) серед романських мов та сьоме місце (після китайської, англійської, хінді, російської, іспанської, арабської) у загально-світовому реєстрі мов. На даний час використовується як офіційна й робоча мова в багатьох міжнародних організаціях (ЄС, ООН, ЮНЕСКО), є офіційною мовою Португалії, Бразилії, Анголи, Мозамбіку, Кабо-Верде, Гвінеї-Бісау, Сан-Томе та Прінсіпі, Східного Тімору й Макао.

Разом з іспанською – це найшвидше зростаюча західна мова і згідно з оцінками ЮНЕСКО мова з найбільшим потенціалом поширення як міжнародна мова спілкування на півдні Африки і в Південній Америці. Очевидний економічний розвиток Бразилії в найближчому майбутньому завдяки незчисленним природним ресурсам та кількості населення, безсумнівно, стане причиною більшого поширення португальської мови в світі та збільшить кількість охочих вивчати її. Важливість Бразилії є основним чинником того, що португальську мову вивчають багато студентів як другу або третю іноземну, особливо у США. Португальська також починає набувати популярності в Азії, здебільшого завдяки значному зростанню числа носіїв у Східному Тіморі протягом останніх п'яти років. Макао стає китайським центром для вивчення португальської мови; хоча в перші роки 21-го століття використання мови там було знижене, зараз воно зростає, оскільки знання португальської мови стає важливим фактором можливості зміцнення дипломатичних і фінансових зв'язків Китаю з португаломовними країнами.

Популярність португальської мови приходить і в Україну – все більше навчальних центрів уключають в перелік своїх послуг курси португальської мови. Останнім часом збільшився попит на тих, хто володіє португальською. Це пов'язано з потоком інвестицій цієї держави до України, а також з міграцією українців до Португалії на роботу.

У зв'язку з безперечним зростанням важливості португальської мови в світі на факультеті української й іноземної філології та мистецтвознавства ДНУ вже другий рік бажаючі вивчають її як факультатив. А із цього навчального року першокурсники із другого семестру почнуть її вивчати як третю іноземну мову.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім. О.Гончара.

• ПОЕТИЧНИЙ РОЗМАЙ

Леонід НАСТАЧЕНКО

КОРАБЛІ ОСЕНІ

Напинає осінь золоті вітрила,
Впевнено готує в ірій кораблі.
І мені, завзята, підтинає крила,
Роз'ятривши рани нові і старі.

Обступає туга серце одиноке,
І душа горює втрату сподівань.
І пливе над світом голубінь висока
В перевеслах смутку і розчарувань.

Нікому сповідать гіркоту і болі.
Тугу і самотність ні з ким розділить.
І зникають в небуть мрії ясночолі,
І сурма печальна з-під небес сурмить.

В сум сповиті роки тягарем лягають
В безпритульну душу інтегралом втрат.
Поспішає осінь, урожай збирає.
Не мина, лукава, ні палат, ні хат.

• ХРИСТИЯНСЬКА СТОРІНКА

Провідники рубрики: почесний доктор теології Леонід ЯКОБЧУК та журналіст Лев ХМЕЛЬКОВСЬКИЙ

АПОКРИФИ: КНИГА ТОВИТА

Біблія - це дві збірки святих книг Старого і Нового Заповіту. Буває, що вживають також назву Завіт. Це не робить різниці. Ці книги мають різний час їхнього походження, різних авторів, різні жанри і стилі, навіть написані вони різними мовами. Усі книги об'єднані в Канон, тобто в добірку книг, які визнані Церквою як книги богонадхнені.

А як виник канон?

Спершу було багато різних книг, якими користувалися віруючі. Виникла потреба уважно переглянути їх і визначити, які треба включити в Канон, тобто в Святе писання, а які залишити поза цією збіркою як книги, щодо богонадхнення яких богослови висловлювали сумніви. Ці книги називають второканонічними або апокрифами, з грецького слова "прихованими". Оскільки вони теж мають безпосередній зв'язок з заповітними книгами, вони не заборонені, але мають, так би мовити, історичне, ілюстративне значення, допомагають краще збагнути канонічні книги.

Є видання Біблії, до якого включені обидва різновиди книг.

І саме тому виникло поняття повної канонічної Біблії. Повну Біблію видало 2007 року у Львові католицьке видавництво отців-василіян "Місіонер".

До апокрифів або второканонічних книг віднесено книги Старого Заповіту Сираха, Мудрости, Варуха, Юдити, Товита, дві книги Макавеїв, уривки з книг Естер і Даниїла. Варто сказати, що давні юдеї не визнавали канонічности цих книг переважно тому, що вони були написані грецькою мовою. Але нові знахідки археологів показали, що ряд з цих книг усе ж було спершу написано єврейською мовою.

Юдеї мали два канони. Спершу був Палестинський Канон, до якого включено 22 книги за числом букв в єврейській абетці. Потім виник Олександрійський канон з поділом на більше число книг, з якого перекладено грецькою мовою так звану книгу сімдесятьох - Септуагінту. Християнський канон йде за Олександрійським.

Першою буде Книга Товита - розповідь про родинне життя Товита і його сина Товії, сповнене радощів і турбот, болю і звершень, є приклад богоугодного життя, вартий наслідування, Товит і його син Товій опинилися в асірійській неволі. Товит зайнявся торгівлею і розбагатів, але зберіг побожність і послух Богові. Він на свята ходив до Єрусалиму, приносив на пожертву Богові перші плоди і десятину доходів. Другу десятину відкладав грішми і витрачав у Єрусалимі. А третю роздавав бідним, сиротам, вдовам у неволі, в місті Ніневії. Багато інших юдеїв жили в злиднях і не могли навіть поховати своїх померлих, то Товит вночі потайки їх ховав.

Але став новий цар і торгівля занепала. Хтось доніс на Товита, що він дотримується єдиного Бога і довелося йому втікати з міста. Усе майно його пограбували. Тільки дружина Анна і син Товія залишилися йому на потіху.

Лише 50 днів правив новий цар і був забитий. Товит повернувся в Ніневію, аж сталося нове лихо - через випадок він осліп. Знову настали злидні. Жили з того, що Анна шила дещо для багатіїв. Скрутно їй було і вона докоряла чоловікові. У такій біді став Товит молитися і виголосив палку молитву, у якій були й такі слова: "Господи, згадай мене і споглянь на мене! Не карай мене за мої гріхи та провини".

І Бог зглянувся на Товита. Бог завжди виявляє свою милість до тих, хто каяться, хто просить. Але Бог має свої плани, які не завжди нам очевидні. Так було й цього разу. В сусідній країні Мідії, в місті Екбатані жила дівчина Сара, яку сім разів намагалися видати заміж, але женихи її помирали один за одним.

Служниця дівчини стала в цьому звинувачувати Сару і довела дівчину до того, що вона стала вже думати про самогубство.

Сарі теж треба було звернутися у молитві до Бога!

І вона так вчинила. У книзі наведена палка молитва Сари. Вона теж закінчила молитву словами: "Поглянь на мене, змилуйся надо мною, щоб мені отих докорів більше не чути!"

Того ж часу Товит пригадав про гроші, які залишив був на збереження у Мідії, покликав свого сина і спершу виголосив йому настанову на дальше життя, дуже змістовну і благочестиву. Потім попросив його піти в Мідію і принести звідти родинне срібло. Товій спершу мав сумнів: як це він прийде до того скарбника і скаже дати йому срібло, а той не повірить. Але завбачливий батько, коли клав гроші на зберігання, то узяв розписку і розділив навпіл. Може, це був не папір, а табличка. Тепер й у нього була половина і у того скарбника Гавела друга. Каже Товит до сина: "Вийди до людей, може хто знає шлях до Мідії, а ми тому провідникові заплатимо".

Коли син вийшов на вулицю, до нього негайно підійшов чоловік з пропозицією стати провідником до Мідії. А це був посланець Божий ангел Рафаїл. Батько на те зрадів і, розпитавши провідника про його рід, благословив обох у дорогу.

І залишився сам, сліпий, з Анною... Ще й Анна йому докоряла, що відпустив в чужу землю єдиного сина. Але молодики пішли. Ще й пес побіг з ними. Дійшли до ріки Тигр і Товій хотів сполоснути водою натомлені ноги, аж велика риба ледве не вхопила його за ногу. Рафаїл закричав, щоб Товій тримав рибу!

Вдалося! Тоді ангел звелів з риби вийняти жовч, серце і печінку. Пішли далі.

Рафаїл розповів Товієві про Сару і став його намовляти посватитися до неї. Але Товій опирався, бо боявся за своє життя.

Вже сім женихів перед цим померли. Але в цьому не було вини Сари, бо то демон Асмодей вбивав женихів. Рафаїл каже Товієві: "Як прийдеш до Сари, то поклади в кадильницю риб'ячі печінку і серце, демон того запаху боїться. А головне: станьте обоє на коліна і помоліться Богові".

Обох гостинно зустріли в домі Рагуела, батька Сари, котрий у Товія про його, про батька розпитував, радів, що той живий, хоч у неволі. Коли ж почув про намір Товія одружитися з Сарою, радо на це погодився, бо вже інші женихи дівчини цуралися.

Молодята помолилися обоє вголос і разом: "Благословен Боже батьків наших, благословенне ім'я Твоє по всі віки!" Але батько нареченої не повірив у добрий вислід шлюбу і вночі наказав викопати могилу молодому, щоб люди не дізналися ще про одну трагедію. Вранці мати пішла до спальні подивитися, а молоді міцно сплять обоє...

Батько зрадів і за свою невіру став у молитві просити у Бога вибачення:

"Благословен Боже, що мене потішив і не сталося так, як я боявся". Опісля сказав зятеві, що дає за дочкою половину свого майна, а другу половину віддасть після смерти своєї і жінки.

Але срібло було в іншого чоловіка. Товій послав до нього свого провідника і той забрав срібло, ще й запросив скарбника на весілля.

В Ніневії, в домі Товита стояв великий сум. Пропав син у далекій дорозі. Уже час повернення минув, а сина немає. Мама Анна стоїть біля перелазу увесь день, плаче. Чоловікові докоряє. Два тижні гуляв Товія у тестя свого, а потім каже, що треба вертатися, бо батьки журяться. Спорядив тесть цілий караван з посагом і попрощався з молодятами. Довго їхали, а коли вже були близько Ніневії, сказав Рафаїл Товієві, що треба йти їм вперед, а караван хай йде поволі. Тільки мав Товія узяти з собою жовч від риби. Рушили обоє і пес побіг за ними. Анна побачила сина з провідником і сказала про це Товитові. А Рафаїл каже супутникові: "Коли прийдеш до батька, помасти йому очі жовчю і вона стягне з очей більмо". І батько прозрів. Усі дивувалися з такого чуда. Стали справляти весілля синові і Сарі. А коли уже скінчилося свято, нагадав Товит синові, щоб той заплатив Рафаїлові за допомогу.

Рафаїл грошей не узяв, але відкрився, що він - посланець Божий. І виголосив промову, яка є головним змістом книги. Він сказав, що треба прославляти Бога, дякувати Богові, шанувати Його настанови, молитви й посту дотримуватися. Це справило враження на Товита і його сина, бо Рафаїл був один з семи ангелів, які завжди стоять перед Богом і мають доступ до Божої слави. Але ангел звелів їм не боятися, благословляти Господа і дякувати йому. З радості Товит написав молитву, яка теж наведена у книзі. Це, можна сказати, сгусток чеснот, якими ми маємо керуватися у своєму житті.

Товит жив 112 років і помер у мирі. Поховали його в Ніневії. Перед смертю він наказав синові йти в Мідію, бо пророк Наум провістив знищення Ніневії за гріхи. Товій жив ще у Ніневії, доки жила його мама Анна, потім поховав її коло тата і пішов з родиною до тестя, доглянув батьків Сари, а сам прожив 117 років. Ще за його життя була зруйнована Ніневія.

Висновок можна зробити з книги Товита такий, що треба завжди мати довіру до Бога, чинити іншим добро, жити побожно, а Бог ніколи не залишає своїх вірних на дорогах їхнього життя. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму "Відвертість", яка виходить в ефір щоп'ятниці о 21.15, на першій програмі Українського радіо.

• ДО 415-Ї РІЧНИЦІ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Іван СТОРОЖЕНКО

БИТВА НА ЖОВТИХ ВОДАХ 1648 р. У СВІТЛІ НОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АВТОРА

Загальновідомо, що Визвольна війна або Національна революція українського народу середини XVII ст. за становлення своєї державності розпочалася битвою на Жовтих Водах, яка відбулася 29.04.-16.05.1648 р. між українською та польською арміями, які відповідно очолювали Богдан Хмельницький і Стефан Потоцький. На превеликий жаль історичні джерела не залишили нам інформації про те, де і як вона відбулася. У зв'язку з такою ситуацією ці питання потребували й потребують наукового дослідження.

Перше дослідження Жовтоводської битви було проведено в 70-х роках XIX ст. (через 230 років після її завершення) польським істориком Мар'яном Дубецьким[1]. Результати цього дослідження він опублікував під назвою: «Pole bitwy u Zoltych Wod, stoczonej w maju 1648 r.» (Dubecki, Rozprawy I sprawozdania, Krakow, 1880, tom XII). У цій праці він повідомляє, що йому вдалося визначити місце розташування польського укріпленого табору на р. Жовтій, притоці Інгульця, а Дмитро Яворницький пише, що це місце «за точним визначенням Маріана Дубецького (розташоване – І.С.) під 48° 29' північної широти та 51° 20' східної довготи [1, с. 183; 3, с. 240; 10, с. 182, 474, 475]. Мною визначено, що це місце локалізується в селі Жовте, на автостраді, біля греблі. У своїй праці М. Дубецький подав також ним замальовані зображення залишків розкопів чотирьох могил (курганів) біля сіл Жовте, Миколаївка, Докторове та Камчатка, вважаючи, що вони пов'язані із Жовтоводською битвою [3, с. 240–241].

У 80-х роках цього ж століття, Д. Яворницький, користуючись географічними координатами, якими М. Дубецький визначив місце розташування польського укріпленного табору на р. Жовтій, притоці Інгульця (в с.Жовтому), спробував знайти це місце, але слідів стоянки табору не виявив. Про останнє свідчить його листування з цього приводу із О. Полєм, який висловив думку, що шукати місце табору треба вище с. Жовтого [4, с. 207–210]. Очевидно, спроба Д. Яворницького визначити територіальну локалізацію Жовтоводської битви не дала позитивних результатів, бо результати своїх досліджень він не опублікував.

Автор цієї статті дослідження битви розпочав з ретельної перевірки координат М. Дубецького. Для цього, починаючи з 1990 р., мною було організовано декілька експедицій в район с. Жовте. ***Важко сказати, чим керувався видатний історик, пропонуючи координати розташування тут табору, але слідів бойових дій XVII ст. у цьому районі не виявлено. Це дозволило зробити висновок, що визначене М. Дубецьким місце Жовтоводської битви біля с. Жовтого є помилковим.***

У зв'язку з цим було прийнято рішення провести обстеження річища р. Жовтої (Інгулецької) та її приток від південної околиці с. Жовтого до верхів'я. Оскільки в джерелах повідомляється, що розгром польського війська відбувся біля урочища Княжі Байраки і що Б. Хмельницький у цей час перебував у районі сучасного с. Григорівки [2, с. 664], тому було обстежено річище і цієї річки, яке зараз перетворилося на балку. Для визначення фронту археологічних розвідок, по- перше, за клопотанням автора Військово-Повітряні Сили України (штаб у м. Вінниці) навесні 1998 р. провели стереографічну (об'ємну) аерофотозйомку місцевості басейну р. Жовта (Інгулецька) та р. Княжі Байраки (притока Омельника-2), а також детальну аерофотозйомку цього ж району з мотопарапланера за допомогою цифрової техніки. По друге, проведені численні археологічні розвідки за допомогою електромагнітних металошукачів, а також топографічне обстеження берегів вищеназваних річок. Дивовижно, але факт – слідів Жовтоводської битви 1648 р. на річках Жовта (Інгулецька) та Княжі Байраки не виявлено. ***Виникло враження, що на цих річках битви не було. Така думка підсилювалася ще й тим, що, за повідомленнями польських джерел, розгром польського війська розпочався на Саксаганському шляху біля Княжих Байраків на відстані 20 км від р. Жовтої [11, с. 145; 12, с. 91, 245]. Отже, цією річкою не могла бути Жовта (Інгулецька), бо відстань від неї до цієї місцевості лише 2-3 км.***

За цих умов для мене було важливим, що думає з питання територіальної локалізації Жовтоводської битви сучасний польський воєнний історик Веслав Маєвський. Автор глибоко поважає його як видатного вченого за те, що той уперше в польській воєнній історіографії дав наукове пояснення причин поразки польської армії від армії Б. Хмельницького протягом 1648–1649 рр. [5, с. 111–131], а також здійснив всебічний аналіз джерел початкового періоду повстання Б. Хмельницького з осені 1647 р. по травень 1648 р. і, зокрема, й про Жовтоводську битву [11, с. 141–164].

І от, нарешті, у 1999 р. результати наших досліджень Жовтоводської битви були опубліковані у спільній двомовній монографії «Zolte Wody-1648» (Warszawa, 1999), за участю ще двох польських воєнних істориків Тадеуша Кшонстека та Мирослава Нагельського, яка була видана під патронатом Міністерства оборони Польщі, і призначена для воїнів польської і української армій [12, с. 3–318]. Ця публікація показала, що В. Маєвський дотримується думки, що польський укріплений табір розташовувався на території сучасного с. Жовте (тобто, за координатами М. Дубецького), а розгром відступаючого польського війська відбувся біля сучасного села Зелен Балка Олександрійського району Кіровоградської області [12, с. 7–36, сх. 1–4]. Проведена археоло-

> ***Щоб правнук не забув своєї мови,***
> ***Не зрікся степу, батьківських доріг…***
> ***Тут бивсь Богдан за кращих днів основи***
> ***Усе зробивши, що зробити міг.***
>
> **Сергій БУРЛАКОВ,**
> **«Княжі Байраки» (1998 р.)**

[1] *Дубецький (Dubiecki) Мар'ян Кароль (26.08.1838–26.10.1926) – польський історик. Народився у м. Ізяславі, (тепер Хмельницької обл.) в поміщицькій сім'ї. У 1860 р. закінчив Київський університет. За участь у польському визвольному повстанні 1863–1864 рр. був засланий на 10 років до Сибіру. Після повернення із заслання протягом 1874–1883 рр. проживав у Катеринославській губернії та Одесі, а з 1884 р. – у Кракові. Автор низки монографій зі всесвітньої історії, історії Польщі та польської літератури. Написав кілька праць з історії України, зокрема: «Кодак – прикордонна фортеця та її околиці.– Краків, 1879»; «Поле битви на Жовтих Водах.– Краків, 1880» [6, с. 96].*

Про автора. **Іван Сергійович СТОРОЖЕНКО** - доктор історичних наук, головний науковий співробітник історичного факультету Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара , воєнний історик. Домашня (поштова) адреса: вул. Сучкова, 34, а/с 84, м. Новомосковськ Дніпропетровської обл., 51200. Дом. тел.: 05693-7-84-55, моб.: 096-222-86-76.

гічна розвідка не підтвердила версію В. Маєвського, щодо запропонованої ним територіальної локалізації Жовтоводської битви.

Отже, враховуючи вищевикладене, автор зробив висновок, що обрана М. Дубецьким і підтримана Д. Яворницьким думка щодо р. Жовтої (Інгулецької) для визначення місця Жовтоводської битви є помилковою. ***Іншими словами, ділянка річища р. Жовтої (Інгулецької), на якій розташовані сучасні села Жовте, Миролюбівка, м. Жовті Води та інші населенні пункти, жодним чином не пов'язана з Жовтоводською битвою 1648 р.***[2] Що ж до розкопів М. Дубецького, то за визначенням М. Грушевського – це «майдани», «роблені могили» [1, с. 183], тобто, розкопи з метою добування селітри для виготовлення пороху. Іншими словами, ці розкопи не мають ніякого відношення до битви.

Чому ж так сталося? Як відомо, недосліджені сторінки історії називають «білими плямами», але існують «штучні білі плями», створені істориками-попередниками через те, що ті чи інші події вони висвітлювали у загальному плані, тобто не заглиблюючись у їхню конкретну сутність, використовуючи при цьому неперевірені джерела або ж вдаючись до міфотворчості. Такі «штучні білі плями» дуже важко ліквідовувати, особливо в тих випадках, коли вони створені авторитетними вченими.

Існує жорстка наукова традиція накопичення знань і досвіду, тобто кожен дослідник розпочинає свою наукову роботу, спираючись у дослідженнях обраної проблеми на спадщину своїх попередників або колег. Зокрема, дослідження Жовтоводської битви автор цих рядків розпочав, спираючись на наукову спадщину видатного українського історика Д. Яворницького, який, у свою чергу, в пошуках місця битви на р. Жовтій (Інгулецькій) спирався на помилкову інформацію, запозичену у польського історика М. Дубецького. Вважаємо, що поверхове ставлення цих двох відомих істориків-вчених до проблеми визначення, де і як відбулася битва на Жовтих Водах 1648 р., створило прецедент, на ліквідацію якого нами марно витрачено понад 15 років кропіткої наполегливої наукової праці, але в науці негативний результат – теж дуже важливий підсумок у пошуку істини.

Зокрема, вищевикладені негативні результати наших досліджень, проведених протягом 1989–2004 рр., спонукали автора ще і ще раз вдатися до ретельного аналізу джерельної бази стосовно битви, а також географічного простору, на якому вона відбулася. Внаслідок цієї роботи, автор звернув увагу на змістовне значення джерельного повідомлення про те, що Жовтоводська битва відбулася «на Жовтих Водах», тобто в районі, де існує множина гідронімів з назвою «Жовта». Це підтверджується тим, що в різних джерелах до цієї битви і після неї згадується район Жовтих Вод. Увага до цього регіону викликана тим, що, по-перше, через нього проходив на «волость» (південна Київщина та Брацлавщина) Чорний шлях. По-друге, через цей район від Кременчука та Крилова проходили два шляхи на Низ Дніпра: Казикерменський та Саксаганський (Запорозький) [9, с. 67].

Картографічне та польове топографічне обстеження району Жовтих Вод показали: така його назва виникла через те, що тут протікали три річки з назвою «Жовта». Першою була притока Інгульця – Жовта (Інгулецька), яка брала свій початок в урочищі Олексіївка і спрямовувала течію з півночі на південь. На берегах її річища, яке зараз перетворилося на балку, розташовані сучасні села Жовте, Миролюбівка, Мар'янівка, Аннівка, Іскрівка та м. Жовті Води. Другою річкою з такою ж назвою була притока Комісарівки – Жовта (Комісарівська). Вона починалася з урочища східніше (за 7 км) від сучасного с. Жовтого і текла у східному напрямку північніше (за 3 км) від сучасного м. П'ятихаток, впадала в р. Комісарівку, а остання – в притоку Саксагані – Лозоватку. Уздовж її річища та приток, які зараз теж перетворилися на балки з численними греблями та ставками, розташовані сучасні села Красний Луг, Авангард, Комісарівка та м. П'ятихатки. Третьою річкою з назвою Жовтенька була притока Жовтої (Комісарівської), яка теж перетворилася зараз на балку. Вона починалася від залізниці північніше м. П'ятихаток, текла спочатку у східному напрямку, де при вході у північну околицю сучасного міста її перегородили греблею (для утворення ставка), а далі повернула на північ і посередині вулиці Жовтневої спрямувала свій плин за межі м. П'ятихатки, де на відстані 3 км від північної околиці впадає в р. Жовту (Комісарівську). На правому березі р. Жовтенької, у нижній її течії, наприкінці XVI ст. виникли два козацькі військові (січові) зимівники: Жовтенький – поштова станиця Запорозької Січі та П'ятихатки – корінне поселення сучасного міста [7, с. 300,301]. Виникнення цих двох військових (січових) зимівників автор пов'язує з тим, що однією з умов утворення в 1590 р. першої Запорозької (Базавлуцької) Січі була наявність високого рівня розвитку шляхів сполучення та поштового зв'язку [8, с. 229, 230]. Очевидно, козаки зимівника П'ятихатки опікувалися перевозом через р. Жовту (Комісарівську) на Саксаганському шляху. Козаки ж зимівника Жовтенький (поштова станиця «Жовтенька») отримували пошту від поштової станиці «Саксагань» і передавали кореспонденцію далі – на поштову станицю «Княжі Байраки».

Водночас треба зазначити, що Д. Яворницький, аналізуючи поштовий зв'язок останньої Запорозької (Підпільненської) Січі, не згадує поштову станицю «Жовтеньку», а помилково вважає, що проміжною між поштовими станицями «Саксагань» і «Княжі Байраки» була станиця в с. Жовтому [9, с. 457]. Цього не могло бути, оскільки поштовий шлях співпадав із Саксаганським, а с. Жовте розташоване на Казикерменському шляху. На думку автора, ця помилка Д. Яворницького викликана тим, що він не мав повної інформації про гідроніми району Жовтих Вод із назвою «Жовта». Про це, зокрема, свідчить «Словник гідронімів України».– К., 1979, у якому згадується лише р. Жовта (Інгулецька), виданий на джерельній базі, якою користувався і Д. Яворницький. Очевидно, цієї інформації не мав і М. Дубецький, зосередивши всю увагу на пошуку місця Жовтоводської битви біля р. Жовтої (Інгулецької). Можливо, і мій польський колега Веслав Маєвський не має інформації про те, що в районі Жовтих Вод протікає три річки з назвою «Жовта». На такий висновок автор наважився через те, що сам почав досліджувати Жовтоводську битву, не маючи уявлення, що ж таке район Жовтих Вод[3]. Цей район зі шляхами показаний на ***карті-схемі.***

Приступаючи до визначення проблеми: на якій же річці відбулася Жовтоводська битва, поставимо собі питання: що достеменно нам відомо про цю битву з джерел? Відповідаючи, зазначимо, по-перше, відома мета походу

[2]Слід зазначити, що всі непорозуміння з територіальною локацією Жовтоводської битви виникли через відсутність наукового визначення, де і як вона відбулася. Зокрема, мешканці м. Жовтих Вод вважають, що битва відбулася саме біля них. У краєзнавчому музеї їй присвячена масштабна експозиція, в центрі міста споруджено пам'ятник, а на північній околиці встановлена меморіальна дошка з повідомленням, що битва відбулася саме тут. Мешканці с. Жовтого вважають, що битва відбулася в їхньому селі, про що «свідчить» споруджений у центрі села пам'ятник Б. Хмельницькому з відповідним написом. Мешканці с. Попельнастого та м. Веселі Терни (північніше Кривого Рогу) вважають, що Жовтоводська битва відбулася саме у них.

[3]У працях істориків, підручниках та енциклопедіях можна зустріти визначення, що Жовтоводська битва відбулася під Жовтими Водами, тобто, біля населеного пункту з такою назвою. Насправді ж ніякого поселення в зазначеній місцевості не існувало до кінця XIX ст. Місто з назвою «Жовті Води» на р. Жовтій, притоці Інгульця, з'явилося лише у 1957 р. внаслідок перейменування селища міського типу Жовта Ріка, що виникло як шахтарське поселення в 1895 р. На картах-схемах XVII ст. уже в XX ст. у цьому районі поставлено маленьку позначку населеного пункту з назвою «Жовті Води» (див. Історія Української РСР: У 2-х т.– К., 1967.– Т. 1.– Вкл. між с. 216 та 217). Це не що інше як груба фальсифікація! Насправді Жовтоводська битва відбулася на Жовтих Водах, тобто, в районі, де протікали три річки з назвою «Жовта».

С. Потоцького на чолі польського війська на Низ Дніпра: застати і знищити Б. Хмельницького на Запорожжі, не допустити його виходу в густонаселену частину України, не дати можливості повстанню набрати всенародного характеру. Отже, польське військо поспішало, забезпечуючи себе квартир'єрською службою за рахунок Переяславського реєстрового козацького полку (командир Адам Душинський), який був у складі суходільної частини польського війська [12, с. 186]. По-друге, відомо за датами, як рухалося польське військо. Зокрема, ми знаємо, що напередодні битви польське військо ночувало у верхів'ї урочища Княжі Байраки, а також, що на зворотному шляху розгром польського війська розпочався біля цього урочища [12, с. 186, 191]. Отже, маємо надійний топографічний об'єкт, причетний до битви, який існує і до цього часу – урочище[4] річки, біля якої вирубали ліс і тому вона висохла, перетворившись зараз на балку Княжі Байраки. Саме цей об'єкт і може стати ключем до розгадки територіальної локалізації Жовтоводської битви: через верхів'я р. Княжі Байраки проходив Саксаганський шлях, по якому рухалося польське військо на Низ Дніпра. Маршрут Саксаганського шляху зображений на ***карті-схемі***. Зокрема, з джерел достеменно відомо, що Жовтоводська битва відбулась у два етапи.

Перший етап. Польське військо після ночівлі в Княжих Байраках, зранку 29.04.1648 р. вирушило Саксаганським шляхом на Низ Дніпра, плануючи наприкінці дня, подолавши відстань у 30 км, зупинитися на ночівлю на р. Саксагані, де А. Душинський ще 27.04 обладнав табір-«кошик» (назва запропонована В. Маєвським) [12, с. 26, 186]. Подолавши півшляху (15 км), польське військо в середині дня 29 квітня зупинилося на великий (чотиригодинний) перепочинок на річці Жовтій, притоці Комісарівки, на північній околиці сучасного м. П'ятихатки. Несподівано для поляків їх атакувала татарська кіннота, очолювана Тугай-беєм. Як повідомляє польський учасник битви (пахолок), якому вдалося врятуватися після розгрому польського війська: «Окопалися ми відразу за Жовтою Водою над водою. Того ж дня пан комісар відправив до Княжих Байраків офіцера з 30 козаками, щоб переслати інформацію» [11, с. 145; 12, с. 88, 243]. Очевидно він сподівався, що там ще працює поштова станиця, але вона була вже блокована козацько-татарським розвідувальним загоном, якому козаки здали офіцера, а самі приєдналися до повстанців. Через чотири години після початку Тугай-беєм бойових дій, до району битви прибув Б. Хмельницький із козаками та артилерією і почав облогу польського укріпленого табору, яка тривала до 15 травня 1648 р.

Для перевірки нової версії у березні-квітні 2005 р. співробітники двох науково-дослідних лабораторій: історії Придніпровського регіону (І. Стороженко) та археології Подніпров'я (В. Шалобудов) ДНУ ім. Олеся Гончара провели археологічну розвідку на берегах р. Жовтої (Комісарівської)[5]. Визначено місце, де польське військо переправлялося через р. Жовту (Комісарівську), а також місце розташування польського укріпленого табору. Отримані знахідки: кулі, залишки порохівниці, деталі возів, кістяки коней тощо. Пошукам заважало те, що при спорудженні на річці та її притоках численних гребель знято значний шар землі з її берегів і прибережної території, унаслідок чого назавжди втрачені матеріальні свідчення битви. Нам пощастило в тому, що на місці переправи через річку, а також на території північної частини польського табору прокладена траса високовольтних ліній, завдяки чому ґрунт тут оброблявся не надто активно, а головне – звідси його не забирали на побудову дамб через річку і тому збереглися матеріальні залишки битви.

Щоб підтвердити достовірність визначеного місця розташування переправи та польського укріпленого табору, протягом 2007–2009 рр. силами вищеназваних лабораторій та за участі пілота-мотопарапланериста з цифровою фототехнікою (І. Ігнатьєв) більш детально обстежені береги головного річища та приток р. Жовтої (Комісарівської)[6]. Унаслідок роботи експедицій слідів битви не виявлено на притоках р. Жовтої (Комісарівської), наближених до Саксаганського шляху, а також в інших місцях на берегах головного річища цієї річки, ***за винятком уже названої правобережної ділянки біля переправи (перевозу),*** яку, очевидно, обслуговували козаки П'ятихатського зимівника разом із козаками поштової станиці «Жовтенької».

Отже, виявленій нами ділянці (за знахідками) розташування переправи і польського табору на р. Жовтій (Комісарівській) на північній околиці м. П'ятихаток альтернативи немає. Це дало підстави зробити висновок, що визначене місце початку битви на Жовтих Водах 1648 р. має високий ступінь достовірності. На аерофотознімку (фото 1) показано місце розташування польського укріпленого табору на р. Жовта (Комісарівська).

Другий етап. Після прийняття (14–15 травня 1648 р.) польським військом умов капітуляції, С. Потоцький передав Б. Хмельницькому клейноди та гармати й отримав можливість безпечно відступити на волость. Опівночі, як зійшов місяць (за розрахунками), польське військо рушило Саксаганським шляхом у зворотному напрямку до Княжих Байраків. Татарська кіннота супроводжувала з боєм польське військо, розраховуючи самостійно його розгромити і захопити полонених, але польські кавалеристи успішно відбивали атаки татар. Уже названий учасник битви – пахолок – повідомляє, що, коли військо поминуло Княжі Байраки, до татар приєдналися козаки і почали розстрілювати рухомий польський табір з гармат. Це сталося, за його ж визначенням, на відстані «двох миль від Жовтої Води», тобто на відстані 20 км від р. Жовтої [11, с. 145; 12, с. 91, 245]. Оскільки подія відбулась у верхів'ї р. Жовтої (Інгу-

[4]Урочище – поєднання річки з лісом, який росте на її берегах серед степу і захищає від висихання. Зникнення (висихання) річок у степовій частині України викликане вирубкою лісів на їхніх берегах.

[5]Археологічна експедиція проведена за фінансової підтримки директора фірми «Союз-Світ Philips» Андрія Жуковського (м. Київ) та директора ТЕФ «Транс-Дельта» Олександра Ейдельштейна (м. Дніпропетровськ).

Фото 1

Фото 2

лецької), до якої відстань 2–3 км, то вищевикладені етапи битви свідчать, що в них гармонійно вписується лише р. Жовта (Комісарівська). Саме від цієї річки по Саксаганському шляху на відстані 15 км розташовані Княжі Байраки, де польське військо ночувало напередодні битви. Звідси саме до неї пролягає перша половина (15 км) денного (30 км) переходу, щоб зупинитися на великий чотиригодинний перепочинок, а розгром польського війська відбувся на відстані 20 км від неї, а від Княжих Байраків – за 5 км.

Про місце остаточного розгрому польського війська пахолок повідомляє таке: «... за Княжими Байраками осадили наших на Балці. Там вступним боєм бралися і з обох сторін немало трупів упало. Наші, не мігши їхню силу витримати, піддалися. На цій Балці пана каштеляна (С. Потоцького – І.С.) постріляно і зарізано усю старшину пана каштеляна, пана комісара та інших панів полковників. Пана Сапегу Хмельницький забрав, а усіх інших – татари» [12, с. 89, 243].

Аналізуючи картографічний матеріал, спробуємо гіпотетично визначити, де ж розташована ця «Балка». Якщо рухатися по сучасній карті Саксаганським шляхом на волость від Княжих Байраків (від сіл Дмитрівка та Жовтоолександрівка), то через 2 км праворуч – с. Веселий Поділ. Воно розташоване на правому розгалужені верхів'я колишньої р. Водяної – притоки Омельника-2 (названі села П'ятихатського району Дніпропетровської області). Далі, ще через 1 км – висота 191 і ліворуч – с. Пахарівка (Олександрійського району Кіровоградської області). Ще через 2 км (подолавши висоти 190,2; 185,7; 193,1 (Гостру); 193,6;) підходимо до рубежу висот 193,3–195,2 (Чабанка), від якого до Княжих Байраків – 5 км, а до р. Жовтої (Комісарівської) – 20 км. Під час руху цією двокілометровою ділянкою спостерігаємо, що праворуч паралельно і впритул до шляху тягнеться ліве розгалуження верхів'я р. Водяної, а зараз – балки під назвою Злодійка. На думку автора, це і є та «Балка», біля якої, за повідомленням учасника битви, і було розгромлено польське військо. На аерофотознімку (фото 2) показаний погляд на балку Злодійку від могили Чабанка.

Для перевірки цієї версії у квітні 2010 р. співробітниками раніше згаданих науково-дослідних лабораторій: історії Придніпровського регіону та археології Подніпров'я ДНУ ім. Олеся Гончара було проведено археологічну розвідку біля балки Злодійки та могил Гострої (висота 193,1) і Чабанки (висота 195,2) з метою виявлення матеріальних залишків бою.[7] Незважаючи на те, що бій був скоротечний, а земля на якій він відбувся, понад два століття зазнає щорічної сільськогосподарської обробки, експедиція все ж таки виявила матеріальні свідчення цієї події. Ця ж експедиція ще раз перевірила гіпотезу В. Маєвського про можливе місце бою біля Зеленої Балки. Ніяких матеріальних слідів цієї баталії тут не виявлено, та й відстань цього місця від р. Жовтої та від Княжих Байраків не узгоджується з джерелами, зокрема з повідомленням пахолка [11, с. 145; 12, с. 91, 245].

Отже, на підставі вищевикладеного можемо зробити висновок, що перший етап битви на Жовтих Водах 1648 р. між українською (козацькою) і польською арміями, які відповідно очолювали Богдан Хмельницький і Стефан Потоцький, відбувся в районі Жовтих Вод на Саксаганському шляху на правому березі р. Жовтої (Комісарівської), на

[6] *Археологічні експедиції проведені за фінансової підтримки дніпропетровського бізнесмена Петра Ткаченка та директора фірми «Союз-Світ Philips» Андрія Жуковського (м. Київ).*

[7] *Фінансове забезпечення археологічної експедиції було здійснено Дніпропетровським бізнесменом Петром Ткаченком.*

північній околиці сучасного міста П'ятихатки протягом 29.04.–15.05.1648 р. Географічні координати цього місця: північна широта 48° 27', східна довгота 33° 44'.

Другий етап битви – остаточний розгром залишків відступаючої польської армії відбувся у першій половині дня 16.05.1648 р. на Саксаганському шляху біля Княжих Байраків на відстані 20 км від р. Жовтої (Комісарівської) і на відстані 5 км від Княжих Байраків біля балки Злодійки та могил Гостра (193,1) і Чабанка (195,2), а також на відстані 2 км північніше сучасного с. Пахарівка Олександрійського району Кіровоградської області. Географічні координати цього місця: північна широта 48° 37', східна довгота 33° 37' (див. карто-схему).

Отже, у першій половині дня 16 травня 1648 р. на Жовтих Водах завершилася перша переможна битва Визвольної війни, у дослідженні якої автором здійснено науковий прорив щодо питання де і як вона відбулася. Нарешті, визначено й археологічно підтверджено місце перебування польського війська в облозі та місце його розгрому під час відступу. Цей успіх був досягнутий завдяки тому, що розробку наукових гіпотез автор поєднував з археологічними розвідками.

До вищевикладеного буде доречним, по-перше, навести слова Стефана Цвейга про те, що «Історична подія завершується не тоді, коли вона відбулася, а лише після того, як вона стає надбанням нащадків», а, по-друге, проголосити, що битва на Жовтих Водах 1648 р. завершилася сьогодні на 362 році від того дня, коли вона відбулася і стала надбанням її нащадків українців і поляків як прецедент в аспекті історичного примирення наших народів.

Бібліографія:

1. **Грушевський М.С.** Історія України-Руси: В 11 т.– К., 1995.– Т. 8.– Ч. 2.
2. Документи Богдана Хмельницького 1648–1657 рр.– К.,1961.
3. **Эварницкий Д.И.** История Запорожских Козаков.– С.-Петербург, 1895.– Т. 2.
4. Епістолярна спадщина академіка Д.І. Яворницького. Вип. 3: Листи музейних діячів до Д.І. Яворницького / Укладачі: **С.В. Абросимова**, **Н.Є. Василенко**, **А.І. Перкова** та ін.; За заг. ред. Н.І. Капустіної.– Дніпропетровськ, 2005.
5. **Маевский В.** Польское военное искусство второй половины XVII в. // История военного дела в Польше: Избранные вопросы (диссертации, очерки).– Варшава, 1970.
6. Радянська енциклопедія історії України: У 4 т.– К., 1970.– Т. 2.– С. 96.
7. **Скальковский А.А.** История Новой Сечи или последнего Коша запорожского: В 3 ч. Ч. 1.– Одесса, 1846.
8. **Стороженко І.С.** Богдан Хмельницький і Запорозька Січ кінця XVI – середини XVII ст. (монографія). Кн. друга: Генезис, еволюція та реформування організаційної структури Січі: Наукове видання / Передм. Ю.А. Святця, відп. ред. В.А. Смолій.– Дніпродзержинськ: Видавничий дім „Андрій", 2007.
9. **Яворницький Д.І.** Історія запорозьких козаків: У 3 т.– К., 1990.– Т. 1.
10. **Яворницький Д.І.** Історія запорозьких козаків: У 3 т.– К., 1990.– Т. 2.
11. **Majewski W.** Krytyczny przeglad zrodel do dziejowpowstania Chmielnickiego w okresie poczatkowym (jesien 1647 – maj 1648) // Studia Zrodloznawcze: Commentationes, 1981.– T. XXVI.
12. Tadeusz Krzastek, Wieslaw Majewski, Miroslaw Nagielski, Iwan Storozenko. Zolte Wody – 1648. (monografija).– Warszawa: Wydawca DOT – Lodz, 1999.

· НА КОНКУРС ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ІВАНА ТА МАРУСІ ГНИПІВ

Я, Олесь Дейна, народився 3 травня 1988 року в с. Черський, Якутія. Зараз живу у м. Павлограді. Закінчив Дніпропетровський обласний ліцей-інтернат фізико-математичного профілю (ДОЛІФМП).

Захоплююся музикою, переважно важкою сучасною і класичною, грою на гітарі, співом.

Для мене творчість - це втілення моїх почуттів і переживань, того, що я відчув і зрозумів у власному житті. В алегоричних образах прихований двобічний зміст, це - і гарна казка-вистава, і глибина страждань та злетів. Першочергова мета моєї творчості - поділитися з людьми своїм досвідом через пісні та вірші.

Призер конкурсу "Молода муза - 2009", переможець конкурсу "Молода муза - 2010".

Олесь ДЕЙНА

БАТЬКІВЩИНА

Через прірву епох - в сьогодення.
Виривали з корінням святе…
Кровну віру і рідну оселю
Із сердець поколінь… Через це

Я стою, як прийдешній чужинець,
На землі, яку звали: "Свята!"
На степах неосяжних, на луках,
Над порогами діда - Дніпра.

Я стою сам з собою… В небесній
Глибині непомічений птах
Кине оком на землю далеку,
Хто стоїть? Слов'янин чи варяг?

Серце тужить і рветься, і плаче,
Все кривавими плаче слізьми…
Знову губиться бажаний образ…
"Сонце-батько, з собою візьми!" -

Розкотилась луна небокраєм.
Йду чужинцем посеред людей…
Батьківщину жадану шукаю,
Йду до неї з ворожих земель.

ЗАСПІВАЙ…

Заспівай мені, вітре, прощальної пісні,
Проводжаючи душу в останній мій сон.
І шлях до небес сяйвом зоряним вистели…
Проведи мене, вітре, в останній мій сон.

Заспівай, як колишеться хвилями море
Трав зелених і квітів - богинь польових…
І як промені сонця мого золотого
Зігрівають вершини могил степових.

Заспівай, як гуляє мій кінь чорногривий,
Як летить у степи без вузди і сідла…
І про рідну оселю, сумну і порожню…
Що стоїть, сиротіє, на кручах Дніпра.

Проведи мене, вітре, в небесні степи.
Проведи мою душу в останній мій сон…
Там зустріне мене вірний кінь вороний,
Проведи мене, вітре, в останній мій сон…

Світлина Андрія КОЦЮБИНСЬКОГО

• СЛІДАМИ ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ

Марія МАРФОБУДІНОВА

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ

Ось уже понад десять років на Дніпропетровщині діє фольклорно-етнографічна експедиція обласного відділення Малої академії наук, яка залучила до лав активних збирачів й популяризаторів фольклорних скарбів чимало учнів та їх наставників. Незмінним й талановитим організатором таких експедицій є заступник директора обласного дитячо-юнацького кіноцентру "Веснянка" О.М.Хоменко, до складу експедиції входять науковці Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара - кандидат історичних наук З.П.Маріна, зав. НДЛ фольклору М.М.Марфобудінова, музикознавець, науковий співробітник цієї лабораторії В.Є.Карпович та провідний інженер В.Г.Портянова.

Щороку все нові й нові відкриття дарують учасникам експедицій поїздки по області. Незабутніми є враження від спілкування з носіями традиційної культури у П'ятихатському, Новомосковському, Солонянському, Магдалинівському, Нікопольському, Васильківському, Межівському районах нашої області. Надбане поколіннями добро - пісні, балади, приказки, прислів'я, дитячий фольклор, обряди (чи їх фрагменти), побут, традиційне ведення господарства - буквально усе цікавить юних фольклористів та етнографів, і усе переконує в тому, що народна культура - потужне джерело життєдайних сил.

Яким є національне обличчя нашого краю на початку XXI століття, який вплив справляє чи може справляти традиційна культура в сучасному суспільстві? Ці питання з риторичних поступово переходять до розряду практичних. Насамперед в частині осягнення етнокультурної спадщини, вмотивовуючи те, що знеосібнені "фольклор" та "етнографія" мають цілком виразні локально визначені виміри сучасності.

Підтвердженням цьому стала й експедиція 2010 року до Широківського району. Методист районного відділу освіти Широківської райдержадміністрації Т.В.Мотуз, наш незмінний куратор, подбала про те, щоб за кілька днів експедиція попрацювала у понад десяти населених пунктах.

Широківська веселка

Широківщина - одна з найвіддаленіших територій Дніпропетровської області, тим цікавішою для юних фольклористів та етнографів, учасників обласного відділення Малої академії наук була експедиція у цей район влітку 2010 року. Експедиція включала в себе збір фольклорного й етнографічного матеріалу, живі враження про рідний край.

Зупинка в гостинній Миролюбівській школі, яка стала нашою оселею на ці дні, і відразу ж - в мандри. Спочатку до Широківського музею, де детально оповідають про історію районного центру, визначальною датою у житті якого є 1860 рік, коли населений пункт отримав статус міста. Чимало цікавих фактів від давнини до сучасності прозвучало з уст екскурсовода, але найбільш, звичайно, учасників цільової експедиції зацікавили експоновані у музеї старовинні вишивані рушники, сорочки, мальований рушник 1927 року, а ще творчість місцевих митців - художника О.З.Миценка, художника й скульптора Д.І.Книша, художника В.Макаренка.

Цілковитою ж "геологічною несподіванкою" для усіх нас було те, що знаходимося... на дні прадавнього Сарматського моря...

Відвідання місцевого новозбудованого храму, якому з великою любов'ю подарували свої чудові вишиті рушники М.К.Заєць, М.С.Яводчик, Г.В.Вороницька, Г.А.Чорна, справило незабутнє враження. Майстрині охоче розповідали й про техніки вишивання, й про свої уподобання, а все навколо було переповнене красою багатого оздоблення, піднесеності...

Нечувані пісні

Саме з таким настроєм експедиція прибула до садиби Віктора Дмитровича Тараненка, керівника фольклорного ансамблю "Сусідоньки". Як колишній редактор місцевої газети Віктор Дмитрович сумлінно фіксує етапи буття колективу. Перший виступ ансамблю припадає на вже віддалений 1991 рік. І відтоді через колектив, якому присвоїли звання "народного" пройшло близько 130 чоловік...

"Сусідоньки" - активні учасники усіх обрядових й не обрядових свят у Широкому. Деякі пісні з їх репертуару сміливо можна назвати місцевими "хітами". Майже усю дорогу учасники експедиції з ентузіазмом наспівували "По дорозі шум-шум...", пісню, яку не раз чули і по інших селах. А загалом Віктор Дмитрович заявив, що почуємо ми "нечувані пісні". Інтрига ж полягала у тому, що він і сам залюбки пише слова й мелодії до пісень і, безумовно, щедро черпає з криниці народного буття. У репертуарі ансамблю, який очолює журналіст і пісняр, є твори авторські, є обрядові і - що особливо цінно! - українські пісні, які віддавна співали на Широківщині, як от: "І учора орав, і сьогодні орав", "Дуб на дуба похилився", "Зібрав батько кумпанію", місцеві весільні пісні... А співали того дня для нас, окрім В.Д. Тараненка, К.С. Курилова, О.Ф. Крюкова, А.М. Устимова, О.М. Тараненко, Т.Є. Свіда.

Палкі патріоти свого краю, України, широчини на завершення зустрічі заспівали про "наймиліший серцю наш лелечий край", висловлюючи надію, що рідна земля "ще засяє у своїй красі, якщо побажаєм ми цього усі".

Рута-м'ята

Наступним пунктом знайомства з народною творчістю краю стала Калинівська експериментальна школа, яка привітала юних дослідників великою творчою гостиною. Тут дехто уперше в житті побачив руту-м'яту, скромну й дуже красиву квітку, яку подарувала дівчатам М.А.Єлісєєва, колишній директор місцевої школи. Оглядаючи її колекцію вишивки, дізналися, поміж іншим, що на початку 50-х років минулого XX століття ще іноді робили голки... з груші, а нитки витягували з плаття, і так вишивали.

Скільки ж несподіваного почули ми у Калинівській школі. Виявляється, село було засноване німецькими колоністами у 1915 році і носило назву Мар'їнфельд. Згодом село перейменували на... Рози Люксембург. Німецьке населення перебувало тут до 1944 року. Після вислання німців з'явилися переселенці з Вінницької, Волинської, Орловської, Брянської областей, що й створило за ці десятиліття особливу культурну палітру села...

Зі щирою вдячністю тут згадують колишнього директора місцевого господарства Ігоря Семеновича Вескера, будівничого у всіх сферах сільського життя, у тім числі й у культурі. Він і сам був учасником хору "Калинівські зорі", і всіляко підтримував танцювальний колектив, й оркестр народних інструментів. Свого часу село славилося сортовою картоплею. Нині ж магнітом, який притягує звідусіль спеціалістів і просто охочих подивитися на місцеву екзотику, є конеферма. Не оминув цей інтерес і нашу делегацію. Молодь залюбки годувала коней цукром прямо з долонь, з дозволу господарів каталася на конях української верхової породи, з острахом поглядаючи на агресивного арабського скакуна. Незабутні враження! Як, безумовно, незабутні враження від чудової виставки народної творчості у місцевій школі.

"Візьму голку, моток шовку..."

Марія Іванівна Шабловська ще зберігає своєрідну говірку с.Медвики Брянської області, що на межі з Білоруссю і це надає її оповіді особливої щирості. Вишивати, в'язати вовняні хустки, плести кружево - усе уміє майстриня, і залюбки розповідає про це. Катерина Тимофіївна Бриль

Про автора. **Марія МАРФОБУДІНОВА** - завідувач науково-дослідницької лабораторії фольклору ДНУ ім. О. Гончара.

також родом з Брянщини і теж любить рукоділля. Марія Михайлівна Дядюра - організатор струнного оркестру, а ще має захоплення: вишиває килими простим і болгарським хрестом. За місяць може створити таке диво розміром 2 на 3 метри!

Дуже популярне серед місцевих майстринь, як і скрізь на Дніпропетровщині, вишиття ікон, картин за журнальними схемами. У Степаниди Романівни Романчик вишиває навіть онук Сергій... І так можна згадати творчість не однієї й не кількох, а багатьох і багатьох місцевих вишивальниць. А що ж цікавого у цьому переліку з точки зору фольклору й етнографії? Часом несподіване й химерне переплетення традицій з різних територій України й Росії, а часом чітке розмежування і в узорах, і в кольорах. Понад півтисячі мешканців села відтворюють у своїй буденній практиці імпульси різних територіальних відгалужень української, російської, білоруської культури. Що ж до пісенної творчості, то тут превалює західноукраїнська традиція. У 1993 році було створено ансамбль "Волинянки", який проносить згадку про рідний край у творчості.

"Жива вода на виразки душі", - так схарактеризувала українську пісню директор місцевої школи Галина Олексіївна Усик. Вже згадувані "Калинівські зорі" заспівали кілька українських народних пісень, а потім до старших долучилася молодь, учні Калинівської школи - А.Лисиця, Т.Розумна, Н.Чміль, С.Шахно, К.Бриль, які продемонстрували свої таланти.

І кобза, і скрипка, і сопілка…

За кілька днів експедиція МАН охопила своєю увагою чимало сіл. Село Тихий Став засноване у кінці XIX століття. Як і скрізь, де ми побували, у цій чудовій місцині є своя неповторна краса і своя оригінальна історія. Буремні 20-ті роки XX століття були позначені тут приїздом комунарів з... Канади. Комуна "Хлібороб", у якій жило 70 сімей, вражала уяву сучасників організацією побуту, передовими технологіями, результатами праці... Доля ж комунарів у 30-х роках склалася драматично - частина з них повернулася до Канади, хтось був репресований... Але згадка про ці часи і досі живе у селі, й досі височать посеред степу величні руїни комунарівських будівель...

Тихоставська ж сучасність органічно сполучає у собі усе, що накопичено. Ось і у фольклорному вимірі - село віддавна славилося традиціями, а нині пропонує краянам ще й "Тихоставські ігри" на День молоді. Будинок культури - у вирі сільського життя - колективи театральний, хоровий, рідкісний нині ВІА, був і духовий оркестр; окраса ж тихоставського буття - колектив "Злагода". Є в ансамблі рідкісні - козобас, бугай, кобза, розмаїті шумові інструменти, сопілки, скрипки, - за визнанням учасників ансамблю буває, що руки в усіх зайняті. А наспівали нам "злагодяни" чимало пісень, щоправда щиро попередивши, що виконуючи українські народні пісні "осучаснюють" їх, співають пісні різних регіонів, але "на свій лад". Пісня ж у "Злагоді" мислиться як дійство, тож і костюми, й реквізит підбираються відповідні. З розмаїтого репертуару ми почули кубанську козацьку пісню "Коса в'ється"; уже відому й популярну серед учасників експедиції МАН пісню "По дорозі шум..."; "Василечко" ("Ой казали наші люди, що я заміж не піду"); "Були в мене у коморі гроші", "Чарка кружляє", "Три дубки", "Молодиця" та багато інших.

Колектив по праву гордиться участю й перемогами у багатьох фестивалях. Це й "Калиновий спів" (Кіровоград), й "Душі криниці" (Кривий Ріг), "Червона калина" (Крим). Нерідко ансамбль виступає на Сорочинському ярмарку, на звітних концертах Дніпропетровщини у столиці... Тож Тихий Став не такий уже й тихий... І дуже оригінальний і в історії, і в творчості.

"Вишивка - другий наркотик"

Сусідня Карпівка стала цікавою юним дослідникам культури місцевими вишивальницями. Любов Іванівна Черниш - вишивальниця цілком сучасна - користується схемами й узорами з журналів; на пенсії вишивка її найбільше захоплення, тож за відносно невеликий відтинок часу у неї накопичилося понад 30 рушників. Що ж лишилося від місцевої традиції? На жаль, не так уже й багато, - тим цінніші ті узори й кольори, які були притаманні нашому краю. У колекції Любові Іванівни це, зокрема, "відмовний рушник", на якому птахи у різні боки дивляться, рідкісний, погодьтесь, варіант.

"Вишиваю, й забуду, що треба спать," - ділиться своїм захопленням інша вишивальниця Анна Павлівна Ядак.

У селі Степовому, показали своє вишивання Софія Іванівна Атаманюк та Ольга Сергіївна Пащук; а в с.Олександрівка Галина Онуфріївна Жаботенко та Надія Іванівна Капуста продемонстрували вишиті й вибиті килими. У Надії Іванівни ціле багатство - аж шість власноручно виготовлених килимів.

На початку 70-х таке вміння можна було потрактувати як особисте захоплення. З бігом часу, маючи перед очима чимало прикладів такої творчості по всій території області уже можна констатувати: до певної міри це елемент сільської етнографії, побутової культури наприкінці XX століття у нашому краї.

"Я все держу в голові…"

Ніна Іванівна Зіньковська з села Кравці всерйоз і надовго піднесла настрій своїм гостям. Невеличкого зросту, сухорлява й метка, старенька й співала, й танцювала, й віршовані казки напам'ять виголошувала, пересипаючи свої оповідки місцевими, часом не до друку приказками; особливо подобається Ніні Іванівні дуже популярна на Широківщині пісня про кохання "Це було на Волині", й не менш популярна у цих краях "Де ти, жінко, була?", тож молоді було на що подивитися і що послухати, а ще здивуватися величезній енергійності цієї жінки.

... І козацькі могили

Село Шестірня - і знову те, що вражає юне покоління, - справжня, XIX століття, сільська хатина, з немов навіки застиглим побутом - з пучками сушених трав, "віконами"; з дворогою майже трипільською піччю посеред широкого подвір'я. Тут доживає віку Ніна Олександрівна Титаренко. Зустрічає своїх юних гостей власноруч спеченим хлібом, пшоняною кашею й оповідками про колишнє розлоге життя, шестірнянські ярмаркування... Тут, у Шестірні, ми милувалися незвичайної краси краєвидами; увічнені місцевими художниками, вони прикрашають музей Шестірнянської школи. Село це багате козацькою історією, тож ми встигли побувати й на старовинному козацькому кладовищі, почути легенди про козацьке життя й побут...

А ще трохи згодом експедиція слухала пісні від двох сестер Л.І.Миценко та Р.І.Бичкової. Записані рівним почерком у власний пісенник, ці фольклорні перлини стали культурним відкриттям для юних дослідників. Серед пісень рідкісні - "Ой, що ж я загубила", "Іде козак степом", "Заміж віддали", "Ой, я приймак" і ціла низка улюблених по всій Дніпропетровщині баладних пісень про війну. Усе це було записано учасниками експедиції і трохи згодом буде опубліковано у наступних випусках фольклорно-етнографічного збірнику "Калита", який щороку формується за підсумками обласних фольклорно-етнографічних експедицій учнівської молоді.

Новокурська світлиця

Рушники, подушки, скатертини... - чого тільки не побачили ми в оселі подружжя Авраменків, і усе це вишито, виткано руками Ірини Іванівни Авраменко, учительки математики, яка принесла зі свого рідного краю - Волині, особливий пієтет до рукоділля; і з любов'ю й гордістю розповідала про звичаї: "Як скриня неповна, то значить дівчина лінива". Що у Новокурському люди неліниві, переконалися й у місцевій церкві, щедро прикрашеній вишитими рушниками, і у Новокурській світлиці - у школі, де зібрано етнографічні експонати саме рідного краю: мальовану скриню, строкатий буденний одяг, вишиті рушники, предмети побуту - усі ці речі пам'ятають позаминуле XIX століття...

А місцеві мешканки К.М.Климук, Н.М.Леванід, Л.І.Марчук, Л.П.Онищенко, колишні учасниці хору пригадали й улюблені пісні, давності яких ніхто не згадає: "Циганка-ворожка", "Вода за водою", "Пусти мене, милий", "Ой, ви цвіти мої польовії", й улюблену "Чом ти не

прийшов", але зовсім на іншу мелодію, "Ой, ночь темная, невидная", "Ой, журавко"..., а ще - заспівали чимало обрядових пісень.

Було що послухати учасникам експедиції і здивуватися багатству духовного буття звичайного й водночас особливого своєю красою села на Широківщині.

Нехай це кожен з нас запам'ятає...

У селі Інгулець почули історію єврейської колонії, створеної у 1808 році. Життя тут вирізнялося активністю: на 912 жителів було дві синагоги, три школи - дві єврейські й одна українська, свій театр, чимало магазинів... У пореволюційний час - це поселення мало назву Червона колонія. У час війни усе населення за винятком кількох чоловік було знищене.

...Щороку збираються з усього світу люди пом'янути загиблих біля пам'ятника на старому єврейському кладовищі, приходять сюди місцеві жителі, віддала шану загиблим і наша експедиція.

"Такі б пісні Потапу й Насті..."

Як і завжди у житті сумне й веселе - поруч. В Олександрівці юним фольклористам не раз довелося й посумувати, й посміхнутися, й посміятися. Місцеві жительки Л.Г.Чернявська, М.Г.Берестенко, А.С.Курило заспівали старовинних пісень: "Ой, гаю, мій гаю", "Світить місяць ясний", "Стоїть червона калина над криницею", "І вчора не був, і сьогодні нема", "Ой з-за гори, з-за гори"... А потім запитали чи можна співати інших - веселіших: "Такі б пісні Потапу й Насті - ото було б..." І справді, народні міцні жарти (без жодного кривого слова!) куди цікавіші від сучасних речитативів, тож жінки заспівали кілька пісень, які у фольклористиці визначаються як сороміцькі, а виконують їх іноді на весіллі, на "курях": "Як прийшов він до мене в понеділок", "Була в мене парова машина" й "Берегом ходила"...

І знову про весілля

І знову йшлося про весілля тепер уже у першому й водночас останньому пункті нашого призначення - Миролюбівці.

Своїми звичаями поділилися представники двох сіл Миролюбівки й Свистуново. Як і скрізь, нам наспівали чимало пісень, але найколоритнішою була детальна оповідь про сучасне весілля, яке включає в себе елементи багатьох культурних традицій, адже у цих селах проживають українці, росіяни, білоруси, азербайджанці, поляки, німці, а нині ще й представники корейської громади... Отож є з чого вибирати.

Але, як стверджують місцеві жителі "Усі обряди підкорилися нашим традиціям". А серед цих традицій, відомих і улюблених по всій Україні, є й рідкісна, наприклад, така: якщо уже всі діти одружилися, - слід забити біля воріт багатометровий кілок на ознаку завершення весіль у цій хаті.

Місцевий ансамбль "Любисток" наспівав весільних пісень; поділилися й весільними прикметами й приповідками. У цих селах є така цікавинка: дівчатам, які виходять заміж, матері услід тричі говорять: "Йди і не вертайся!", а хлопцям - навпаки: "Йди і повертайся!". Оригінальними є й деякі елементи сімейної обрядовості. Так, наприклад, у першу купіль маляті кидають кілька листочків з барвінкового віночка, який тут прийнято підколювати під фату, а потім зберігати на щастя. А ще малятко до року тут у колясці прикривають фатою...

Такими барвистими, багатими й нерідко несподіваними були враження від цьогорічної експедиції у Широківський район.

Народне мистецтво, жива народна культура, як канал зв'язку між поколіннями є глибинним й всебічним способом "переливання" духовних цінностей, запорукою тяглості народної культури, що переконливо доводить, зокрема, і цьогорічна мандрівка Широківщиною.

НОВІ КРОКИ ДО ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

8 жовтня заступник міністра освіти і науки України Євген Миколайович Суліма зустрівся із студентською громадськістю Дніпропетровщини. Зустріч відбулася в стінах одного з найшановніших вишів нашого міста – Національній металургійній академії – й об'єднала в одній залі професорський склад та представників студентського активу не лише Національної металургійної академії, а й Дніпропетровського національного університету ім. О.Гончара, Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту, Національного гірничого та Хіміко-технологічного університетів, Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, інших навчальних закладів Дніпропетровська.

За словами Євгена Миколайовича, реформа в системі вищої освіти дасть змогу вирішувати проблему конкурентноздатності кожного, хто навчається у вищому навчальному закладі України, з двох боків: завдяки якісному викладанню професорів і завдяки активності студентського самоврядування. Зараз розробляються механізми, з допомогою яких українські фахівці зможуть передавати досвід молоді, готувати нове покоління молодих українських науковців.

Завдяки доповненням до Закону про вищу освіту стосовно розвитку студентського самоврядування, студентство отримує низку нових прав та обов'язків, виходить на новий рівень співпраці із адміністраціями вишів. Тепер, як член Вченої ради вузу, студентське самоврядування, після ухвали на своїй конференції, зможе подавати до Вченої ради свій план роботи і бюджетний запит, який стосується якості освіти, науки, забезпечення належних умов проживання студентів, розподілу стипендіального фонду, дозвілля та інших питань, важливих для студентства. Натомість люди, які очолюють студентське самоврядування, окрім прав, матимуть ще й конкретну відповідальність перед студентськими колективами.

У рамках ринкової економіки і високої світової конкуренції, кожен студент має прагнути якісних знань і відстоювати право на їх отримання. Зміни в законодавстві, які стосуються вищої освіти в Україні, сприяють цьому поступу. І саме з метою донести важливість і принциповість цих змін і відбулася зустріч заступника міністра освіти і науки України Євгена Суліми зі студентським активом Дніпропетровщини.

Наталія ДЕВ'ЯТКО.

НОВІ ВИДАННЯ

«БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ!» - під такою назвою вийшла книга з підзаголовком «Пропам'ятна книжка з нагоди відкриття пам'ятника Т.Шевченкові в Сиракузах» (СИРАКУЗИ, Н.Й.-2010) при сприянні Комітету будови пам'ятника Т.Шевченкові. Пропонуємо вашій увазі, шановні читачі, передмову редактора та упорядника книги Миколи ДУПЛЯКА.

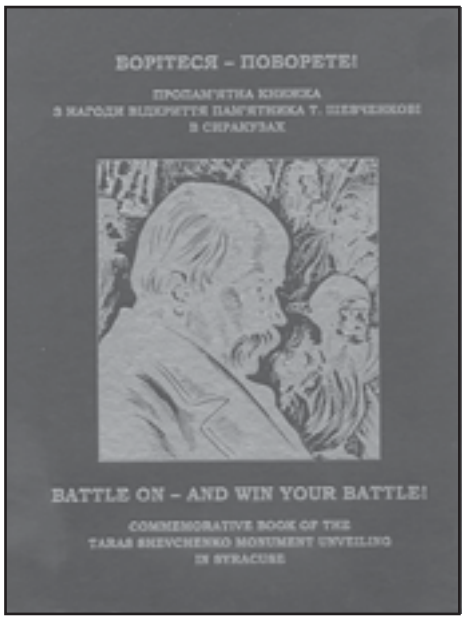

ПЕРЕДМОВА

Оця пропам'ятна книжка появляється у п'яту річницю відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Сиракузах 16 жовтня 2005 року. Для громадян українського роду це була велика й радісна подія. Тоді ж бо сповнилася мрія кількох поколінь українців, які прожили свій вік поза межами рідної України, але ніколи не забували Заповіту нашого національного пророка та борця за справедливість і волю для Українського Народу.

Появу книжки завдячуємо Комітетові Будови Пам'ятника Шевченкові в Сиракузах, - отим добровольцям-патріотам, що об'єднались навколо великого й шляхетного громадського проекту, щоб з поміччю цілої громади його здійснити. Вони гідно виконали поставлене перед собою завдання.

У назві цієї книжки "Борітеся - поборете!" - слова Тараса Шевченка з поеми "Кавказ". На мою думку, вони й стали провідною думкою поеми "І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє." Вірні пророчим словам Великого Поета, найкращі сини і дочки нашого народу довго працювали, боролись, терпіли та гинули в боротьбі за вільну й самостійну Україну. Між ними були й учасники відкриття пам'ятника Кобзареві в нашому місті.

За англійський переклад назви цієї книжки послужили слова "Battle - And Win Your Battle!" авторства британської журналістки, поетеси та перекладачки, одної з найактивніших популяризаторів творчости Т. Шевченка в англомовному світі (1936-2009). Вона - лавреат премії імени Івана Франка Спілки Письменників України. Крім того, Президент України Віктор Ющенко нагородив її орденом княгині Ольги третього ступеня.

Така подія, як відкриття пам'ятника Великому Українцеві в американському місті не трапляється часто, тож ми бажали задокументувати її для сучасного і майбутніх поколінь у пропам'ятній книжці. Це ж бо частина історії українських поселенців і їхніх нащадків у нашому місті, - велика частина їхніх здобутків і досягнень. Не треба забувати, що з різних причин праця нашої громади не все та не в кожній ділянці завершувалась успіхом.

У минулому в Сиракузах були спроби увіковічнити ім'я Тараса Шевченка, але вони зазнали невдачі. Це був час ювілейних святкувань Шевченкових річниць - 100-річчя від дня смерти Поета і 150-річчя від дня його народження. Цей період, як частина історії нашої громади, знайшов досить обширне віддзеркалення у цій публікації. Зібрані документи свідчать про велику любов і пошану до Тараса Шевченка між українцями в нашій громаді. На жаль, хоч це лише півстолітня давнина, далеко не всі матеріяли з цього часу збереглись до наших днів, бо не подбали про це як слід наші громадські організації. Про відзначення Шевченкових роковин у нашій громаді перед Другою світовою війною, в наявних місцевих публікаціях української громади взагалі не можна було знайти жодних даних, хоч українці напевно і тоді вшановували пам'ять Тараса Шевченка.

Культ Тараса Шевченка на американській землі був все актуальний. Українські поселенці привезли з собою до Сполучених Штатів велику пошану до свого національного пророка та всюди дбали про те, щоб здійснювати його заповіти, зберігати Шевченкове слово, а вшановуючи Поета під час щорічних ювілеїв, все згадували його щирим, добрим словом. Коли ж траплялась можливість, то старалися увіковічнити ім'я Кобзаря у назвах вулиць і доріг; ставили йому пам'ятники тощо. Саме цю активність на терені стейту Нью-Йорк, та й не тільки, досліджуємо у цій книжці. Це ж бо частинка добрих діл і значних успіхів української спільноти в Америці, що стала прибраною Батьківщиною для вихідців з України в різні часи та з різних причин.

Чимало місця у книжці присвячено друкованому Шевченковому слову в англомовному світі та його публікаціям англійською мовою; бібліографії шевченкознавства тощо. Про це пишуть одні з найкращих дослідників у цій ділянці - проф. д-р Роксоляна Зорівчак з України та проф. д-р Осип Кравченюк зі США. Вагомий науковий матеріял лише збагачує значення цієї публікації.

Шановний читач знайде тут двомовні матеріяли з минулого нашої громади; знайде згадки про сучасників, а деколи й про своїх батьків і дідів, про знайомих тощо. Книжка напевно стане основою вивчення історії української сиракузької громади, яку все об'єднувало Шевченкове слово та все спонукувало до праці на користь нашої далекої Батьківщини навіть тоді, як багато з нас не бачило й не побачить її ніколи.

Послання Тараса Шевченка були все актуальні. Такими залишаться дальше для нас і майбутніх поколінь американців українського роду.

• ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАЄ

ПОДІБНОГО НЕ БУЛО ЗА ВСЮ ІСТОРІЮ ЛЮДСТВА

Роздуми над книгою "Під чорним тавром"

Василь МЕЛЬНИК

Прочитав у газеті «Літературна Україна» вітання з нагоди 60-річчя Б.І.Ткаченка, досі мені невідомої людини, написане його земляком Є.Васильченком. Увагу привернуло не тільки те, що це люди з моєї малої Батьківщини (м.Лебедин, Сумщина), але й зміст самого вітання, неординарність ювіляра. Тож полишив це вітання у себе з надією колись зустрітися з ювіляром. Та спливали роки, і ця подія майже забулася.

Та ось у грудні 2009 р. читаю у тій же «ЛУ» статтю Б.Ткаченка «Не можна миритися зі злом» за відомою мені адресою, що нагадала і про статтю про ювіляра. Негайно пишу до газети відгук з проханням якщо не надрукувати його, то хоча б передати автору статті. Та усе на цьому і затихло...

Кажуть, якщо сієш, то будеш і збирати(згадав вірша Івана Франка). В травні ц.р. отримую неочікувану посилку з книгою Бориса Ткаченка «Під чорним тавром»(м.Суми, ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2008 рік. Документи, факти, спогади. Історична розвідка про геноцид в Україні, зокрема на Сумщині, в 1932-1933 р.р. та події, що йому передували, скріплений найвищим суддею - людською пам'яттю»).

Читав її довго, бо з ілюстраціями вона має 784 сторінки великого формату. До того ж, як писав В.Винниченко про українську історію, що її треба читати з бромом, то це стосується і книги Бориса Ткаченка...

Як зазначено в анотації - це друге, доповнене видання. Автор щиро дякує за сприяння в цій справі Марії Фішер-Слиж(Канада) та Сумській держадміністрації.

Книгу створено шляхом дослідження місцевих фактів, документів і спогадів, архівних матеріалів (включаючи Єкатеринобург та Архангельськ), партійних документів.

Автор переконливо доводить вину в цьому жахливому злочині перш за все керівництво СРСР, місцевих керівників влади, зорганізований ними злодійський елемент (собашників), піднімає завісу над жахливою таємницею злочину з винищення генофонду українського народу.

Автор виконав величезну роботу, щоб показати людству, «хто, як і чому довів народ України до такої біди, якої ще ніколи і ніде не було за всю історію людства», незважаючи на багато трагічних сторінок у його історії.

Книг на тему цього найжахливішого московського злочину тепер багато як в Україні(регіональних і загальноукраїнських), так і за її межами, де вони з'являлися ще відразу після трагічної події.

Та, напевне, далеко не всі написані з таким глибоким знанням московського історичного варварства, вершиною якого став більшовизм(імпер-соціалізм) з його голодоморами, репресіями, концтаборами, людиноненавистю. Наведу тільки деякі з них: «Суздальщина - є значно небезпечнішим нашим ворогом, ніж половці» (Київський літопис, 1093 рік). Невдовзі це підтвердилося; «Історія нашого народу - це історія постійного нищення українства», («Голос України», 16.X.1992 рік).Прикладів — безліч. Стосовно Московського православ'я — це «Сумасброднейший, всешутейший, всепьянейший Собор...» « устав й свод рекомендаций», якого читаючи «самый гнусный распутник застесняется, покраснеет». Це витвір Петра І за «Курсом русской истории» В.Ключевського. Скільки ще було тієї мерзотності над православ'ям збоку деспотів, котрі вимагали «Понеже власть царская от Бога - царь богоподобен» і тепер з іменами тих деспотів - найвищі світські і церковні нагороди сучасного Московського православ'я, а церковні «генерали» від нього вимагають ліквідації Київського Патріархату...

Епоха більшовизму свідчить про глибоке знання автором документального матеріалу, а залучення свідчень іноземних джерел тільки підсилюють їх незаперечність. Загалом вони, як за часів Московії і Російської імперії, стосуються «обуздания», нищення України, є загальновідомими із більшовицької (імпер-соціалістичної) ідеології. Ось цитата із листа-розпорядження Леніна до Молотова: «Именно теперь и только теперь, когда в голодающих местностях

«Нехай вони щезнуть, як рудимент».

В. Ленін про селян.

«Між нашим режимом і селянством точиться нещадна війна. Це боротьба не на життя, а на смерть. Цей рік був випробуванням нашої сили і їхньої витривалості. Довелося вдатись до голоду, щоб показати їм, хто тут господар. Це обійшлося в мільйони життів, але система колгоспів вистояла. Ми виграли війну».

М.Хатаєвич, партпрацівник.

«Те, що ми розгромили націоналізм, що, як слід, взялися за роботу на селі, і вирішило успіхи 1933 року».

С.Косіор, перший секретар ЦК КП(б)У(1934-1938р.р.).

едят людей и на дорогах валяются сотни, если не тысячи трупов, мы можем (и потому должны) провести изъятие церковных ценностей... не останавливаясь перед подавлением какого-либо сопротивления... Чем большее количество представителей реакционной буржуазии и реакционного духовенства нам удасться по этому поводу расстрелять, тем лучше». «Духовні й економічні інквізитори посунули на Україну з Москви густими лавами», - пише автор після наведеної цитати.

Аналізучи документально ідеологію більшовицького перевороту(наводячи висловлювання її вождів від його початку і до 30 років), автор далекий від думки, що всі біди можна списувати лише на Сталіна. Це була ідеологія, що базувалася на фундаменті Московії і яка прикривалась новими сучасними гаслами. Найсильніший удар був спрямований на український народ. До цього закликав В.Молотов: «Вопрос сейчас стоит так: будет у нас хлеб - будет советская власть, не будет - советская власть погибнет. У кого сейчас хлеб? У реакционного украинского мужичка и реакционного кубанского казачка. Они не дадут нам хлеб добровольно. Его нужно взять»(1930 р.). Саме на Україні і Кубані і був найжахливіший голодомор...

Голодомор, визнаний багатьма народами і всупереч безлічі опублікованих доказів, не визнає Москва, а також Ізраїль, народ якого сам пережив велику трагедію... Складається враження, що не всім те лихо болить...

До речі, в самій Україні немає єдності у ставленні до подій тридцятих років, бо місцеві імпер-соціалісти, у кого «стида желєзний» і які, опираючись на прибитий ідеологічно, задавлений тяжким національним і соціальним багатовіковим гнітом етнос, чинять так, що справедливо розв'язати це питання стає неможливим.

Слід ще раз відзначити, що взагалі вся книга документована: постанови державних діячів, директиви, витяги з протоколів партійних документів, як державних, так і місцевих органів влади.

Не кожний, маючи людяне серце, зможе довго читати свідчення цього жахіття. А найжахливіше те, що це творилося в мирний час, під фанфари небувалих досягнень, успіхів у розвитку. Залучалася до цього шабашу навіть світова громадськість. Хоча водночас іноземні консули повідомляли своєму керівництву про страхіття на території України...

Значне місце відводить автор виселкам, концтаборам, подано факти винищення дітей, мовиться про те, як перекривалися кордони, щоб люди з України не могли рятуватися.

Автор концентрував увагу на м. Лебедині та навколішніх селах, але обставини спонукали наводити факти лиха і в Чернігівській, Полтавській, Харківській областях, а також на Дніпропетровщині, та й по всій Україні.

Чимало є окремих сторінок з висловлюваннями відомих людей про те, яким шляхом Московія(Росія) йшла до цього злочину. Не обійдено, звичайно, і роль єврейства як у жовтневому перевороті, так і в злодіяннях у ньому і опісля.

Усіх злочинів, всього варварства і людиноненависті, що творилися і документально підтверджених у книзі Б.Ткаченка «Під чорним тавром», перелічити неможливо. Для цього необхідно її читати. Мій задум - короткий огляд і висловлювання своїх думок.

Отже, на завершення звертаюся до українців в Україні сущих: шукайте свою правду, щоб ніколи не бути «Під чорним тавром» і «Стережіться фарисейської науки»(Михайло Косів), «Не вірте, не бійтеся, не просіть недругів»(Віктор Баранов)», лиш тоді, за Василем Симоненком, ***«Пощезнуть всі перевертні й приблуди і орди завойовників-заброд!».***

• У ІВАНА СМІХОВАНА

Остап Вишня

Щорічну премію ім. Остапа Вишні засновано в 1983 році Спілкою письменників України та видавництвом «Український письменник». Присуджується за гумористичні та сатиричні прозові твори. Лауреати премії минулих років: Олег ЧОРНОГУЗ, Олександр КОВІНЬКА, Євген ДУДАР, Іван СОЧИВЕЦЬ, Олексій ЖОЛДАК, Василь ЮХИМОВИЧ, Валентин ЧЕМЕРИС, Юрій ПРОКОПЕНКО, Михайло ПРУДНИК, Борис ПОЛІЩУК, Євген КОЛОДІЙЧУК, Роман ДІДУЛА та інші.

Лауреати 2010 року - Микола БОСАК за роман «Любесенький диктатор» та Андрій КОЦЮБИНСЬКИЙ (на знімку) за книгу сатири та гумору «П'ята колона. Краплені гуси».

Бористенівці щиро вітають Андрія Федоровича з високою відзнакою його творчості. Нових здобутків тобі, друже!

КОМІТЕТУ З ПРЕМІЇ ІМЕНІ ОСТАПА ВИШНІ
НА ЛАУРЕАТСТВО - ДОЗРІВ

Андрій Коцюбинський, як він мені розповідав, прилучився до гумору ще з шкільної парти.Так, він, шестикласник, опублікував у райгазеті дошкульну замітку про те, що в селі радіо не говорить. Скарги селян не допомагали, отоді й пішло в діло слово. Радіо заговорило. Люди дякували юнкору. Тоді хлопчина і перший гонорар отримав. І ще був один: син начальника радіовузла, старшокласник тієї ж школи, де навчався Андрій, нахвалявся йому « надавати по ребрах» за те, що висміяв батька в газеті. Пізніше мініфейлетони Андрія звучали по шкільному радіо. Перепадало «на горіхи» ледарям, тим, хто порушував дисципліну, вчився сяк-так...

І тоді, коли працював на будовах, навчався в інституті - завжди провідним жанром в його творчості були сатира та гумор.

Публікації в місцевій пресі, в «Перці», «Україні», «Вітчизні», «Прапорі», «Літературній Україні», в журналах для дітей, регулярно звучали усмішки та гуморески на республіканському радіо(«Від суботи до суботи», «А ми до вас в ранковий час», передачі для дітей), поміщалися в колективних збірках. Багато творів переклав і опублікував болгарських письменників. Його твори теж друковано російською, болгарською, білоруською. Зреалізував цикл пародій (скоріше - переспівів, дружніх шаржів) на твори відомих гумористів-прозаїків - Федора Маківчука, Івана Сочивця, Олега Чорногуза, Валентина Чемериса, Андрія Крижанівського, Михайла Прудника та інших...

Так на шпальтах періодики вигранював гостре слово Андрій. І, врешті решт, - перша збірка сатири та гумору «Березова каша», потім — «Троянди для незнайомки», «Весілля на Венері», збірки веселих оповідок для дітей «Суниці з Вовчої галявини», «Засекречений тайм», «Хто сміється».

Значним набутком автора стала книга «П'ята колона. Краплені гуси». В ній - розмаїття жанру - гуморески, сатирески, усмішки, жарти, фрази. А ще - сатиричні вірші, епіграми. Річ у тім, що в роки, коли Україна вийшла на шлях самостійності, емоції в кожного автора нуртували через край. То випадало так, що потрібно було вживати форми покоротші, щоби одною строфою сказати якомога побільше, от Андрій Коцюбинський і перейшов на віршописання, хоча, практично, він і раніше римував. Його мініатюри, опубліковані в місцевій пресі, сприймалися неоднозначне: друзі-однодумці - з захопленням, а «підмоскалики» позирали скоса. Це особливо відчув гуморист, коли як за сумісництвом фотокореспондент (обіймав посаду в районці відповідального секретаря) бував на селах: «червоним» головам колгоспів, як мовиться, «крутило в носі» від епіграм пересмішника, тому не кожен і руку подавав...

Слід зазначити, що Андрій Коцюбинський - людина «багатовекторна». Він і письменник, і журналіст(позаштатний фотокореспондент міжрайонної газети «Рідний край», недавній штатний працівник газети «Лава» - органу НПГУ), вирощує квіти та садовину-огородину на дачній ділянці, часто зустрічається з школярами, несучи до їхніх сердець українське дотепне слово, редагує збірки авторів-павлоградців, вже ось настав дев'ятнадцятий рік як ми вдвох видаємо журнал «Бористен», може, хто й не повірить, але це робить він практично на громадських засадах. В останні роки газета «Голос України» в рубриці «Курінь» постійно подає фотожарти Андрія Федоровича. «Прописані» його твори і на сторінках газети «Сільські вісті» («Весела світлиця») та в «Перці». Крім гуморесок, заявилася, так би мовити, ще й новинка в його творчості - теми для карикатур, чому він дуже радий, бо було навіть кілька тем зреалізовано на обкладинці славного часопису...

А ще скажу про пана Андрія як про колегу по спільній праці в редакції журналу «Бористен» та його додатку «Наша Церква - Київський Патріархат»: він - досвідчений фахівець, толерантний, розважливий, людина з глибоким почуттям гумору...

Твердо вважаю, що звання лауреата премії імені Остапа Вишні Андрій Федорович Коцюбинський заслужив, тому редакція журналу «Бористен» подає клопотання стосовно цієї справи.

Фідель СУХОНІС,
член НСПУ, шеф-редактор журналу «Бористен».

МІЖ ІНШИМ...

• Що?! Ми йдемо в нікуди? Зате прямою дорогою.

• Ура! В Україні з'явилася нова спеціальність: народний кнопкодав.

• В чому трагедія одиниці? А в тім, що вона опинилася в гурті нулів.

• Ліпше сидіти в болоті, ніж чистити джерела...

• За розміром п'ятої колони Україну слід записати до книги Гіннеса.

• В ногах правди немає, її страх загнав у п'ятки.

• Для того, щоби підніматися по службових сходинках, необхідно кожну ступеньку встилати твердою валютою. Щоб не послизнутися.

• Продав за великі гроші державну таємницю і за ці кошти викупив собі орден за заслуги перед Вітчизною.

З нових творів Андрія КОЦЮБИНСЬКОГО

• Сівачів у нас все меншає і меншає, а посівальники ростуть, як гриби після дощу.

• Факт: тих, хто розкидає каміння в Україні значно більше, ніж тих, хто його збирає.

• Демагогія, кажете? Але яка популістська!

• Дурень дурнем, а гроші красти має неабиякий розум!

• Будуть гроші - буде і нова партія.

• Здається, що хвороби на земній кулі придумали фармацевти.

• Вийшов у своє світле сьогодення через чорний хід минулого.

• Якби ж то ми вміли воювати так завзято з недругами України, як самі з собою!

• «Рука Москви! Рука Москви!»... А голови ж мають бути нашими!!!

• Реформи в сільському господарстві посіяли, а ниву зорати забули.

• Парадокс: краде по-чорному, а живе - по-білому...

• Реформатор: «Хочеш землю? Бери, але затям: плуги - мої».

П'ЯТА КОЛОНА

(З книги лауреата).

П'ята колона - ворожа колона -
Хвилю ненависті й мороку горне.
Що їй історія? Що - Україна?
Їй Україна - то ліпше б руїна!

П'ята колона - зловісна колона -
Хижеє і знавісніле вороння -
Пазурі труйні і пащі розкриті...
Так нашу волю їй хочеться вбити!

П'ята колона - стожала колона -
Дайте їй тільки державного трону -
Будете, смілі усі й непокірні,
В тюрмах казенних, в гулагах - сибірах.

П'ята колона - проклята колона -
В небі блакитному хмарище чорне.
Герб наш і мову, і стяг зневажає
Й злиться безмірно на нашу державність.

П'ята колона - триглава колона...
Нас хай від неї Всевишній боронить.
Та і самі, українці, не спіте -
Стійте за Матір - козацькі ж ви діти!

П'ята колона - підступна колона -
В нашій ході - непроста перепона.
Притчу я все ж нагадати повинен:
Гавкання псів караван не зупинить!

Володимир
БІЛІНСЬКИЙ

(Продовження. Початок у попередніх номерах)

КРАЇНА МОКСЕЛЬ-МОСКОВІЯ

НАШІ ПЕРЕДРУКИ

Не буду в цьому розділі особисто для Юрія Михайловича повторно описувати весь перебіг розбою, вчиненого московськими правителями за сотні років проти Твері, Новгорода, Києва, Пскова чи Казані. Про це розказано в попередніх главах.

Прошу лише звернути увагу, що всі факти, нами досліджені, взяті з історичних творів російських авторів. В оповіді дуже мало посилань на істориків інших держав, хоча ті більш критично й об'єктивно осмислили розбій Московії за минулі сторіччя.

Повернімося, однак, до пана Лужкова.

Сподіваюся, читачі пам'ятають, як на першій стадії свого службового становлення московський управитель Юрій Михайлович Лужков на питання: так що ж нам робити з Україною, яка не віддає Росії Крим і Севастополь та ще й наполягає на розподілі Чорноморського флоту? — відповів виразно і конкретно: попередити, що Росія може застосувати силу!

Це була відповідь "майстрової людини, яка прийшла до влади з низів". Казав, що думав. Але етикету Юрій Михайлович навчився швидко, тож незабаром почав викладати ті ж думки зовсім іншими, заумними словами.

"У Раді Федерації (Росії. — В.Б.) створений комітет, який готує це питання (відторгнення Криму від України. — В.Б.), підводить під майбутнє рішення юридичну базу... Так що я особисто не втрачаю віри в успіх. При цьому, звичайно, не повинно бути жодних "силових" рухів, братнє сусідство не може постраждати" [45, с. 3].

Як бачимо, і пан Лужков мітить до українців у "брати", не забуваючи при цьому потягти в "брата" "ласий шматок".

Ось такий — братуха!

Єдине, чим відрізняється Лужков від своїх однодумців-державників: Солженіцина, Жириновського, Глазунова та інших, — це відвертою напористістю і нахабністю.

Однак, навіть знаючи нахабність цієї людини, я спробую нагадати факти, які він свідомо замовчує або не знає, постійно повторюючи: "Севастополь — місто російської слави!"

Спочатку поговоримо про Крим.

Доводжу до відома Лужкова, що до XVIII століття ані нога московіта, ані нога великороса в Криму "державно" не ступала. А якщо й побувала, то це була нога лише "васала" кримського хана. Пропоную Юрію Михайловичу ніколи не плутати ноги людей Русі з ногами "московітів" або "великоросів", які створили Московську державу. Ці ноги різні: одні — слов'янського етносу, інші — фінно-татарського.

Послухайте, пане Лужкове, професора Московського університету другої половини XIX століття Сергія Михайловича Соловйова, який творив міфологію історії Російської імперії, але водночас виказував золоті крупиці істини, які дійшли до нас:

"Для якнайшвидшого і якомога вигіднішого підписання миру Петро хотів здивувати... турків (тобто, влаштував блеф. — В.Б.); він відправив свого посланника Українцева в Константинополь на російському військовому кораблі "Крепость"... і хоча на сході справи йшли успішно, хоча там татарські орди (Ваші московські єдинокровні родичі. — В.Б.) з голосною назвою царств покорялися цареві Московському (зверніть увагу, в 1700 році цар ще був не російським, а лише — московським. — В.Б.), але на південь, у Кримську орду, і далі посилати поминки (данину! — В.Б.). Це посилання (данина. — В.Б.) припинилася, коли російський військовий корабель з'явився перед магометанським Стамбулом" [7, с. 502—503].

А сталася ця подія лише в 1700 році.

"18 серпня 1700 року в Москві спалений був "колосальний феєрверк": цар Петро Олексійович святкував турецький мир, придбання Азова, кінець обов'язку посилати поминки (постійну данину! — В.Б.) в Крим" [7, с. 504].

Такі ось, Юрію Михайловичу, пироги. Не Московія до 1700 року була господинею Криму, а Кримський хан отримував данину з Московії. І, як ви розумієте, "російською славою" поки що "не пахло". Ці факти забувати не варто. Врахуйте: російська історія, запустивши у своє "велике минуле" "доважок брехні", подібні факти намагалася замовчувати. Тому вам про істину необхідно постійно нагадувати.

Ще нагадаю московському градоначальникові, що після Прутського походу, який відбувся 1711 року, під особистим керівництвом Петра I, коли він побував у принизливому оточенні в турків та кримського хана і лише за великі гроші був викуплений, а не відправлений в Стамбул, Москва втратила й Азов, і весь вигаданий блиск на Чорному морі. Більше 30 тисяч трупів поклав Петро на берегах ріки Прут із 43-тисячної армії, яка була під його началом. І не варто, Юрію Михайловичу, забувати, що в оточенні біля ріки Прут під Новими Станилештами була повалена армія, яка два роки перед тим святкувала Полтавську перемогу. Полтавська битва на цьому принизливому тлі має зовсім інакший вигляд.

Добре, що бодай царя відкупили у турків!

Лише за Катерини II, в 1783 році, Крим був приєднаний до Російської імперії.

Звертаю увагу: приєднаний із корінним населенням — кримськими татарами, про існування яких постійно забувають.

А тепер, Юрію Михайловичу, згадаємо, чиї ж голови — життя — були покладені в Причорномор'ї. Адже вас просто зациклило: росіяни та росіяни!

Всім відомо: на півдні України в 1776-1799 роках діяло дві армії: українська і катеринославська, загальною чисельністю (у різні роки) від 60 до 160 тисяч осіб.

Комплектувалися армії переважно вихідцями з південних губерній, включаючи нинішні області Воронезьку, Курську, Орловську, Білгородську, Чернігівську, Сумську, Київську, Полтавську, Харківську, Дніпропетровську, Запорізьку. Панові Лужкову не варто забувати, що перші чотири з названих областей у ті часи звалися Слобідською Україною, де проживали українці. Я навіть подавав виписку із ВРЕ, третє видання, панові Солженіцину, підтверджуючи цей факт. Повторювати не буду.

Отже, від Воронежа й Орла до Запоріжжя й Києва, на території, завойованій на той час Російською імперією, проживало (1770 рік) не менше 4,5 мільйона українців. Я свідомо занижую цю цифру.

Якщо згадаємо, пане Лужкове, що військову повинність відбували кріпаки, чим по-варварськи ви облагодіяли "братів", від 100 осіб — один у примусовому порядку, то одноразовий річний призов становив не менше 45 тисяч солдатів. Загалом за двадцять років Російською імперією було "забрано в москалі" близько мільйона українців!

А оскільки імперія в ті роки вела загарбницькі війни по всьому периметру держави (війна із Прусією, завоювання Сибіру, війни зі Швецією і Польщею, захоплення Казахстану, перські походи тощо), зрозуміло, де склали свої голови солдати-українці: ясна річ, у боях від Кубані до Дунаю, хоча побували і в інших місцях.

Не варто забувати, що в 1796 році, після третього розділу Польщі, в Російській імперії кількість українського населення збільшилося до 10-12 мільйонів людей.

Так що "гарматний матеріал" потроївся. Стало можливим призивати в армію по 80-100 тисяч українців на рік.

Погляньте, Юрію Михайловичу, на таблицю — де проживали українці і в якій кількості (кінець XVIII століття). Таблиця складена по "Історії України" Ореста Субтельного:

№ п/п	Територія	Площа, тис. кв. км	Населення, тис. осіб (приблизно)
1	Гетьманщина (або Малоросія) (у складі Російської імперії)	92	2300
2	Слобідська Україна (у складі Російської імперії)	70	1000
3	Південна Україна (у складі Російської імперії)	185	1000
4	Правобережна Україна (після третього розділу Польщі — у складі Російської імперії)	170	3400
5	Східна Галичина (імперія Габсбургів)	55	1800
6	Закарпаття (імперія Габсбургів)	13	250
7	Буковина (імперія Габсбургів)	5	150
	Загалом:	590	10000

Саме за цією "Історією України", написаною професором Йоркського університету Орестом Субтельним, на Заході вивчають історію українського народу.

До речі, пане Лужкове, Росія чомусь вивчає не історію російського народу, його становлення й розвитку, а історію Російської держави, намагаючись завуалювати, що сама ця держава відбрунькувалася від імперії Золота Орда, і базовим етносом московської держави стали фінно-татарські племена. І починаєте ви вивчення історії своєї держави геть нелогічно — з Києва, а не з норманського минулого династії Рюриковичів. Якось із середини починаєте, зовсім забувши, що історію держави творить народ, а не його володар — зайда.

Навіщо російському істеблішменту знадобилася ця неправда — давно всім відомо.

Повернімося в чорноморські степи.

Зважаючи на подану вище таблицю, сподіваюся, пане Лужкове, ви чітко розумієте, чиїми кістками вимощені степи Причорномор'я та Криму. Не забувайте й те, що з X по XVI століття ця земля або взагалі належала українцям, або вони в неї ходили, як до себе додому. А московіти, ваші предки, у ті часи відзначалися, як правило, на річці Оці й значно північніше.

Настав час, Юрію Михайловичу, поговорити "про місто російської слави — Севастополь". Як ми розуміємо, слава до міста Севастополя прийшла під час оборонних боїв Кримської війни в 1854-1855 роках і в часи бойових дій Другої світової війни під Севастополем (1941-1942 роки й 1944 рік).

Отже, освіжимо в пам'яті факти Кримської війни XIX століття.

Воєнні дії в Криму почалися з висадки десанту супротивників Росії 2 (14) вересня 1854 року. Обмежений союзний десант (війська Англії, Франції й Туреччини) складався з 62-х тисяч вояків і висаджувався на берег кілька тижнів. Російська армія у ті дні в Криму мала 33,6 тисяч вояків і 18-тисячний гарнізон у Севастополі. Отже, сили практично були рівні [9, том 13, с. 512].

Але війська Російської імперії 1854 року в Криму були розбиті спочатку на річці Альмі, пізніше в Балаклавському бою, а остаточно розгромлені в Інкерманському бою. Як бачимо, воєнні дії велися практично в межах міста Севастополя. Нині Балаклава та Інкерман — частина міської території. Але російські генерали й адмірали, воюючи у своїй країні з експедиційним десантом, не змогли не лише забезпечити військову перевагу в силі й швидкими концентрованими ударами зіпхнути ворога в море, але навіть налагодити взаємодію армії та флоту.

Таке військове уміння російського генералітету в Кримській війні під Севастополем!

А союзники, не до прикладу російським генералам і адміралам, у 1855 році збільшили сили, багато разів штурмували Севастополь і 28 серпня (9 вересня) взяли місто. Російський генералітет розписався в своєму цілковитому безсиллі. Хоча чимало генералів і адміралів (Корнілов, Нахімов, Тотлебен) проявили в боях особисту солдатську хоробрість. Але генералів і адміралів судять за їхніми полководницькими справами, а не за вміння ходити в атаку й гинути. Це доля солдата.

Тут час нагадати панові Лужкову про солдатів і матросів, які захищали Севастополь. Адже полягло під Севастополем 102 тисячі вояків, не кажучи вже про поранених — понад 300 тисяч. Російські генерали і адмірали ніколи, в жодній війні, не берегли солдатів і матросів. Тим паче — солдатську масу, що складалася в основному з інородців.

Нагадую, прізвища солдатів і матросів, які особливо відзначилися під час першої оборони Севастополя: П. Кішка, І. Димченко, Ф. Заїка, І. Шевченко та сотні подібних.

Кримська армія 1855 року складалася в своїй масі з закріпаченого (поневоленого) українського селянства.

Особливо теплі слова хочеться сказати про легендарного героя першої оборони Севастополя — матроса Петра Кішку, українця з села Ометинці (Вінницької області). Петро Маркович Кішка народився 1828 року в родині кріпака, сам був у рабстві в російського пана, і його діти до смерті працювали на російського поміщика. Така подяка російської правлячої еліти героям, які захищали її інтереси в боях.

Ось, Лужкове, хто приніс славу Севастополю в обороні 1854-1855 років. Саме вони, українські хлопці, полягли на підступах і в самому Севастополі в ті далекі роки!

Прогнила Російська імперія зустріла Кримську війну на Чорному морі, маючи дерев'яний вітрильний флот, який через непридатність довелося затопити, як мотлох, бо французькі й англійські ескадри мали в своєму складі 4 лінійних кораблі й 50 фрегатів броненосних і парових.

А Росія, як споконвіку повелося, кинула на чужу техніку "людський гарматний матеріал". Власні невміння і тупість закрили людськими життями. Якщо в цьому, пане Лужкове, полягає "російська слава" ваших правителів і генералів, то в цій іпостасі ви обійшли увесь цивілізований світ. Тут ваш пріоритет применшувати ніхто не стане.

Але в тій кримській військовій епопеї є ще один момент, про який пан Лужков просто не відає або свідомо умовчує.

Війна ж бо велася не лише в Криму, але й на Далекому Сході, і на Кавказі. Під час Кримської війни існувала ще й "героїчна оборона Петропавловська-Камчатського", де англійці й французи висадили десант 20 серпня 1854 року і спробували відторгнути від Російської імперії Камчатку.

Доводжу до відома Юрія Михайловича Лужкова, що обороною Петропавловська-Камчатського в 1854 році керував губернатор Камчатки генерал-майор В.С. Завойко, українець за народженням. Він не здав ворогу Петропавловськ, відстояв його в бою, зберігши для імперії як саме місто, так і всю Камчатку.

Ось такі факти, пане Лужкове, ви забуваєте. Якщо дотримуватися вашої логіки, то українці в часи Кримської війни отримали місто української слави — Петропавловськ-Камчатський. Але навіть слідуючи вашій логіці, українці на Камчатку і Петропавловськ-Камчатський не претендують.

Гадаю, українці, що поклали біля стін Севастополя десятки тисяч своїх синів і дочок, мають не менше право вважати його "містом української слави", ніж пан Лужков.

Будемо чесні до кінця, адже московіти лише встигли раніше "застовпити" своїм генералам і адміралам бойову славу, оспівати її в піснях. Запевняю московського градоначальника, що поети і композитори України згодом зуміють відновити цей пробіл. Усі розуміють, і Лужков у тому числі, що якби українець посмів оспівати своїх севастопольських героїв раніше, в часи імперії, романовської чи більшовицької, то закінчив би життя на шибениці або у в'язниці.

Московський істеблішмент жорстоко карав людей, які намагалися зазіхати на його брехливу історичну і героїчну міфологію. Згадайте, Лужкове, як Москва переслідувала поета Володимира Сосюру за вірш "Любіть Україну".

Про другу Севастопольську оборону 1941-1942 років і штурм міста в травні 1944 року постараюся говорити коротко.

Як і в давні роки, на Чорноморському флоті служили переважно українські хлопці.

Природно, генералітет і в радянській імперії у своїй масі був російським.

Чудову пораду панові Лужкову дав глава однієї з міських адміністрацій півдня України, порекомендувавши відвідати Севастопольський меморіал і переконатися в переважно українських прізвищах вояків, які особливо відзначилися, і заодно поклонитися десяткам тисяч солдатів усіх національностей, похованих під могильними плитами на військових цвинтарях Криму й Севастополя.

Ми повинні розуміти — за спільну батьківщину в другій світовій війні наклали головами люди всіх національностей, що проживали в Радянському Союзі. Кожен із загиблих приніс славу своєму народу. І має бути соромно панові Лужкову ділити військову славу живих і загиблих на "російську" і "неросійську". Йому відповідати перед солдатами-героями.

Мені лише хотілося пояснити московському градоначальнику, що міст "російської слави" на території колишньої імперії не існує й існувати не може. Російська імперія завжди була багатонаціональною, і сам по собі російський народ у ній ніколи не становив звичайної арифметичної більшості. Не варто забувати: у радянській імперії в росіяни записувалися всі, кому не лінь — євреї, білоруси, татари, українці, німці, чуваші, мордва, башкири, поляки, марійці, якути, ненці, карели й багато хто інший. Зросійщення віталося й заохочувалося повсюдно.

Спеціально для Юрія Михайловича розповідаю анекдот, поданий газетою "Известия":

"... Згідно з переписом населення, 1989 року в області (Єврейській автономній. — В.Б.) було 8800 євреїв. Потім 11 126 виїхали в Ізраїль. Залишилося 12500 (євреїв. — В.Б.). Цей арифметичний парадокс пояснюється просто: коли п'ята графа ставала перешкодою в кар'єрі, люди воліли приховувати свою національність" [46, с. 3].

Якщо вважати, що у кожній області колишнього Союзу набиралося "липових росіян" серед всіх народів хоча б така ж кількість, то можна судити про масштаб зросійщення.

Так що і в армії, і на флоті на одного росіянина завжди припадав хоча б один — не-

росіянин. Пам'ятайте про це, пане Лужкове!

Однак, Юрію Михайловичу, ви забули, а тому, певно, не зазіхаєте принаймні ще на десяток "міст російської слави". Нагадаю вам про кілька з них.

Приміром — Порт-Артур. Російська імперія 1904 року і там зазнала поразки, хоча солдати, як завжди, свою місію виконали до кінця.

Чудовий вальс "На сопках Маньчжурії" написав учасник війни. Мені особисто цей вальс подобається більше від "Севастопольського вальсу". А Вам, Юрію Михайловичу?

Ви чомусь забули пред'явити претензії великому Китаю на це "місто російської слави". Мені абсолютно не хочеться навіть допускати думки, що ви боїтеся, того й мовчите.

Або ось іще одне "місто російської слави" — Варшава!

Ваші предки брали це місто й захищали його більше десятка разів. Згадайте: сам генералісимус Суворов вирізав у Варшаві населення, як звичайний бандит. Чому ж забули про це місто? Адже багато разів приходили, підкоряли, упокорювали, захищали, залишали, йдучи геть.

А як, Лужкове, ви забули про Київ?

Теж — "місто російської слави"?! Згадайте: ще 1169 року ваші предки (фінські племена: меря, весь, мещера, мокша, а простіше — народ Моксель) прийшли із "Залешанської землі" і "взяли на щит град Київ". Навіть поцупили знамениту ікону та вивезли в країну Моксель — майбутню Московію.

А "місто російської слави" — Грозний? Погляньте, які страшні руїни ви залишили після себе! Знищили більше ста тисяч людей, сотні тисяч знедолили і забули про все, начебто не ваших рук справа.

Багато, Лужкове, міст можна назвати "містами російської слави". Гадаю, ви й самі повинні нарешті зрозуміти весь комізм і трагізм цього визнання. Міфи, Юрію Михайловичу, завжди розсіюються: і брехливі, й солодкі!

Я радив би Вам, пане Лужкове, зрідка читати праці та статті російських науковців. Наприклад, професора, завідувача кафедрою Московського інституту міжнародних відносин Ю.М. Колесова, який дав вичерпну відповідь на ваші домагання щодо Криму й Севастополя ще в 1995 році.

Послухайте:

"І Україна, й Росія є членами ОБСЄ, і для них положення Заключного акту обов'язкові. Навіть сама заява претензій на частину території іншої держави вже є протиправним, грубим порушенням загальновизнаного міжнародного права. І, звичайно, якщо застосуванням або погрозою сили (є такий термін) спробувати вирішити територіальну суперечку на свою користь, це підпадає під визначення агресії з усіма наслідками, що з цього випливають" [47, с. 2].

Доводжу до відома московського градоначальника, що професор Ю.М. Колесов є арбітром Постійної палати Третейського суду в Гаазі, куди Лужков збирається скаржитися.

Так що, Юрію Михайловичу, час би й призупинити "мічурінські" дослідження з вирощування "Пуксів", за вже запатентованим методом письменника В. Войновича, тим паче на рівні, як ви казали, Ради Федерації Росії.

Раджу панові Лужкову також заглянути у ВРЕ, третє видання, том 23, с. 104. Ось що на тій сторінці сказано, коротко: "Севастополь, місто республіканського підпорядкування Кримської області УРСР".

Несолідно якось виходить, Юрію Михайловичу. Ви на кожному кроці говорите, що Севастополь завжди був містом союзного підпорядкування. Енциклопедію редагували десятки, навіть сотні радянських, переважно російських, академіків і професорів. А ви намагаєтеся сьогодні виставити їх дурнями, які не відали, що писали. І видавалася Енциклопедія в Москві, абсолютно, як ви розумієте, без тиску з Києва. Дуже вже рідким виходить, Юрію Михайловичу, ваш московський "щєц". Сама вода.

Послухайте ще одного розумного російського академіка: "Москва — Символ, Образ, Тип Російської влади. З її месіанською й універсалістською претензією на весь світ... Це влада, яку вона (Москва) здійснює по-ординськи: знищенням конфліктуючого, а не угодою з ним. І це стосувалося геть усього: міст — Твер, Новгород, Псков, Казань; станів — бояри, дворянство, стрільці, селяни; і будь-яких інших формувань, включаючи церкву. Ця влада — переможець, якому потрібні, однак, усе нові й нові супротивники. Без них вона не влада" [14, с. 121].

Може, в цьому й полягає, пане Лужкове, весь сенс ваших домагань до України? Я ж по праву назвав вас московітом!

Саме ви сьогодні є носієм ординської московської влади. Саме люди з подібними до ваших імперськими поглядами й переконаннями завжди правили в Москві та Московії, постійно вишукуючи ворогів серед сусідів і схиляючись перед матір'ю — Золотою Ордою.

Як бачите, звички залишилися колишніми. Вас нічому не навчив час!

А зараз, Юрію Михайловичу, ще раз повернімося до нинішнього благополуччя Москви. Погляньмо, чи справді воно ґрунтується на праці людей стольного граду і особисто вашому вмінні керувати міськими справами. Чи, може, московське благополуччя походить із зовсім інших джерел.

Якщо уважно проаналізувати ситуацію, побувати в далеких російських регіонах, послухати голодних людей і поговорити з вашими колегами-губернаторами, складається зовсім інша, навіть моторошна картина нинішнього "бенкетного" стану Москви.

Послухайте типові звістки з Красноярського краю, цієї Росії в зменшеному виді: "У Красноярському краї все виразніше проявні характерні риси колонії. Вершки й корінці поділені так: краєві — дим і відходи сировинних виробництв, робота за невисоку зарплату, із краю — прибутки. Тут — копалини, там (у Москві. — В.Б.) — гроші від їх видобутку!

Бюджет краю формується тільки з 11% валового регіонального продукту" [48, с. 5].

Пане Лужкове, навіть геть неосвічені в економіці люди розуміють, що інша оподатковувана частина Красноярського крайового валового продукту в розмірі 89% перебуває в Москві. Не в Іркутську, не в Хабаровську чи Рязані!

Ось, пане Лужкове, чому ви дозволяєте собі шпурляти сотні мільярдів рублів на міфічні ювілеї Москви, на презентації та будівництво. Москва паразитує на чужій праці, несучи народу глибинної Росії колосальне зубожіння вже не примітивним розбоєм і грабунком, а сучасним економічним поневоленням.

І щоб усі знали, що це горе стосується не одного регіону Росії, послухайте ще одного губернатора:

"Бійтеся політиків, які кажуть, що служать народу. Найчастіше вони брешуть. Як ви уявляєте: вибрав народ президента (або генерального секретаря, або царя), і сидить той у Кремлі, служить народу? Особливо помітно, як його оточення служить! Зібрали 95% всіх грошей у Москві й "служать" [49, с. 6].

Подано слова і думки пана Михайла Прусака, губернатора Новгородської області. Врізав, як по лобі дав. Молодець!

Не буду нагадувати панові Лужкову, що повідали багато інших губернаторів і вчених Росії. Нема рації подавати безліч тотожних прикладів. Досить цих.

І останнє, Юрію Михайловичу, про що хочу вам нагадати. Я свідомо не згадував про вашу титанічну боротьбу в Москві з "особами кавказької національності". Це насіннячко у порівнянні з тим, чому ви, як московський градоначальник, свідомо потураєте.

Послухайте, якими "писаннями" сьогодні наповнена Москва: "Так, ми покликані стати панами цього світу, тому, що так захотів Господь. І якщо для виконання Його Волі нам буде потрібно втопити в крові кілька мільярдів інородців, ми ні на секунду, ні на хвилину не задумаємося, гуманно це чи ні, чи відповідає це правам "людини". Нісенітниця!

Наша Біла справа — це свята місія твердження Російського духу по всьому світу, бо лише наша раса (мається на увазі російська раса! — В.Б.) варта панувати в цьому світі".

І далі, там же, слова з гімну "Російської національної єдності":

"Нам не страшні ні кулі, ні снаряди, Ми в перемогу вірим і в державу: Бо в світі має буть один Порядок Російським він повинен стать по праву".

Газета "Известия" у № 86 від 14 травня 1998 року вірно констатувала: "Не визнаючи існування доморощених расистів, влада заохочує їх на нові дії".

А цим "пустунам", Лужкове, теж не вистачає Севастополя. І ще дечого.

Кожен, хто не сприймає фашистської ідеології, має право, Юрію Михайловичу, задуматися і задати собі питання: навіщо Лужкову потрібний матеріал по Криму й Севастополю, зібраний у спеціальному комітеті Ради Федерації? Яку "юридичну базу" ви готуєте собі на майбутнє? Адже чесні відповіді щодо Криму і Севастополя давно всім відомі. Навіть ООН із цього питання висловилася.

Не ображайтеся, пане Лужкове, за паралелі.

Ніхто не має права забувати: доки гітлерівська еліта готувала в кабінетах матеріали про "втрачені німецькі землі", штурмовики з ножами "гралися" на вулицях.

Не будьте такі самовпевнені.

Зупиніться та задумайтеся.

1998 рік.

Далі буде

• СТУДЕНТСЬКИЙ ПОГЛЯД

Рубрика Даринки СУХОНІС

ТЕ, ЩО НЕ МАЄ НАЗВИ

Обидва годинники йшли в унісон, розриваючи тишу. Його чоловічий годинник глухо лічив секунди, а її навпаки, ніби радів кожній минулій секунді. Вони лежали та мовчали. Її волосся заплуталось на його неголеному підборідді. У темряві вона бачила, що його очі розплющені, він дивиться на неї, але мовчить. Вона також не говорила нічого, лише тихо дихала, підперши обличчя руками. Іноді її ніс торкався його підборіддя, у відповідь він однією рукою міцніше притискав її до себе. І все. Тільки тиша.

Кожен думав про своє. Але жоден з них не знав, що насправді вони подумки ведуть діалог. Він так сумував за нею, був щасливий просто обійняти, не сподівався на більше. Вона подумки намагалась розібрати, про що зараз думає, чого хоче, навіщо вона тут. Він голосно зітхнув, диханням, обпаливши кінчики її темного волосся. Вона занурила своє обличчя в його щоку, торкаючись вологими вустами неголеного підборіддя – так роблять маленькі цуценята чи кошенята, коли хочуть розповісти про свої почуття. І він її поцілував. Її волосся плуталось на їхніх губах, він дряпав її своїми неголеними щоками. Час зупинився, лише два годинники розривали тишу, говорячи, що час нікуди не зникав – секунди, хвилини...Це був їх перший поцілунок. Можливо тому такий солодкий та справжній. Нарешті, він заговорив. Дивним голосом сказав, що треба йти, вже час. Вона мовчки з ним погодилась, бо знала, що не буде ніякого далі, жодного продовження. Він її найкращий друг. Той, з ким вона може говорити про все, крім того, що сьогодні сталося.

В машині вони не розмовляли. Вологий асфальт ловив світло ліхтарів. Вітер щось мугикав через відчинені вікна. Вона плакала в думках, на обличчі залишивши вираз спокійної втоми. Він дивився на дорогу, стискаючи керно, женучи машину на максимальній швидкості. На вулицях гуляли люди, святкуючи національне свято. Чулися співи, сміх, дзвін пляшок. Там, за вікном машини, народжувались нові історії, а тут, в середині двоє людей плутались у власних думках. Вона понад усе боялась втрати друга. Він понад усе намагався не бачити в ній щось більше, ніж друга.

Вони звично попрощались, буденно поцілувавши одне одного у щоку. Вона вийшла з машини. Щось змусило її повернутися – він, трохи нахилившись, дивився на неї крізь відкрите вікно. Таким знайомим, рідним поглядом темних очей....

****

Вони танцювали. Її біла сукня, квіти у волоссі і така щаслива посмішка. Він обіймав її, і був щасливий лиш від того, що їй добре. Вона дивилась йому в очі. І бачила там себе. Навкруги всі піднімали келихи, вітали, співали, шаленіли від захвату.

- Чи можу я потанцювати зі своєю дружиною? – сказав вже її чоловік, і жартома підняв її на руки.

А Він посміхнувся і відпустив. Вже давно відпустив, бо кохати можна порізному.

КИТАЙСЬКІ СТУДЕНТИ ЛЮБЛЯТЬ ДНУ

Дніпропетровський національний університет ім. О.Гончара відвідала делегація мерії міста Ечжоу Китайської Народної Республіки.

Співробітництво ДНУ з вищими навчальними закладами і науковими установами КНР триває з 1989 року, нині укладено 8 двосторонніх угод з університетами міст Харбін, Наньчань, Далянь, Шандунь та інших. З 2007 року в переліку партнерів нашого класичного і Ечжоуський політехнічний університет. Зауважимо, що сьогодні у Дніпропетровському національному навчається близько 400 іноземних студентів, серед них діаспора китайських студіозусів найчисельніша.

Привітав іноземних гостей ректор ДНУ М. В. Поляков: «Ми із задоволенням спостерігаємо за бурхливим розвитком економіки Китаю та підтримуємо прагнення вашої держави розширювати сфери міжнародної співпраці, – наголосив Микола Вікторович. – Сьогодні наші спільні зусилля спрямовані на підготовку висококваліфікованих фахівців для КНР, поліпшення рівня викладання китайської мови в Україні, інтенсифікацію обміну студентами та збільшення обсягів мовного стажування. Фахівці ДНУ неодноразово виїжджали до КНР для участі у наукових конференціях, освітянських виставках, викладання дисциплін, проведення рекламних

кампаній. Водночас відбувається пошук нових форм співробітництва в галузі освіти. На наш погляд, дуже актуальним і взаємовигідним для обох країн є цільове направлення кращих випускників до аспірантури і докторантури. В ДНУ є унікальні можливості для підготовки кадрів вищої кваліфікації. Так вже троє громадян КНР успішно закінчили аспірантуру в нашому університеті та захистили дисертації. Згідно з міжміністерськими угодами, у нас постійно працюють викладачі з Китаю, що значно підвищує рівень оволодіння мовними навичками українськими студентами, які вивчають китайську мову і літературу».

Мер народного уряду міста Ечжоу Тао Хун подякував керівництву ДНУ ім. О. Гончара за теплий прийом і висловив захоплення університетом, що має майже вікову історію і всесвітньо визнані наукові школи. «Ми будемо всебічно сприяти розвитку взаємин між нашими університетами і з радістю приймемо на мовне стажування студентів і викладачів ДНУ», – наголосив пан Тао Хун. Також мер Ечжоу цікавився успіхами китайських студентів в Україні, відгуками викладачів про їх наполегливість у навчанні.

Після зустрічі з керівництвом університету представники мерії міста Ечжоу зустрілися зі студентами-земляками, які з радістю ділилися своїми враженнями і фотографувалися на пам'ять.

Інформаційно-аналітичне агентство ДНУ ім.о.Гончара
тел. 374-98-20 www.dnu.dp.ua

КРИВОРІЗЬКИЙ ПОЛТЕРГЕЙСТ

Євген БАДІН

Мені довелося бути на посиденьках у людини, яка тільки-но позбулася в своїй квартирі такого чудернацького явища, як полтергейст.

Полтергейст - німецька назва шумного духу, яка закріпилася в літературі. Явище це доволі рідкісне і настільки не вписується в закони нашого матеріального світу, що основна маса українського люду скептично відносяться до розмов про нього, вважаючи його маячнею, марою, галюцинацією чи чимось до них подібним інтелектуальним збоченням. На жаль, в Україні не перекладена з англійської книга Ф.Нандора "Між двох світів". В цій книзі відомий дослідник паранормальних явищ наводить численний беззаперечний фактаж цих рідкісних алогічних подій в різних частинах земної кулі, а також надає їм своє реальне тлумачення.

Так от таке рідкісне явище трапилося в 2002 році в Кривому Розі.

Олексій Петрович майже п'ятдесят років прожив душа в душу з однією дружиною - Тетяною Іванівною. Багато років старенькі мешкали вдвох в тихій квартирі в одному з найстаріших районів міста, який має давню назву Гданцівка. Ніяких надзвичайних явищ в їхній старій квартирі не спостерігалося. Життя йшло тихо і камерно. Несподівано Тетяна Іванівна захворіла і невдовзі померла. Олексій Петрович залишився доживати віку сам.

Минуло більше двох місяців після смерті дружини. Хазяїн повечеряв і ліг спати. У дві години ночі Олексій Петрович відчув стукіт в ліжко, на якому він спав. Він встав, ввімкнув світло і подивився під ліжко, бо стукали знизу в дошки, на яких лежав матрац. Нікого не було. Котів, собак чи якихось інших тваринок в квартирі не було. Та й вони не вміють так стукати. Може примарилося? Старенький вимкнув світло і знову ліг спати. Незабаром стукіт знизу в дошки ліжка повторився. Олексій Петрович знову ввімкнув світло і зазирнув під ліжко. Анічогісінько! Він обійшов усю невеличку квартиру і перевірив: може онук, який захоплюється електронікою утнув діду якийсь електронний фокус. Але ніяких підозрілих скриньок ніде не було. Та й не схоже це було на онука, який шанобливо ставився до діда. Так старенький в цю ніч більше й не заснув.

На другий день він попросив дочку, щоб вона наказала онукові прийти до нього після школи. Онук прийшов, і варто діду було на нього подивитися, як він зрозумів: хлопець ні в чому не винний. Але для проформи дід запитав, чи не залишав онук в квартирі якийсь пристрій, що може імітувати стукіт. Онук сказав, що такими жартами з дідом він не займався і не збирається займатися, та й взагалі це поза сферою його комп'ютерно-інтернетівських інтересів. Дідусь пригостив юнака мандаринами, які той дуже полюбляв, і хлопець пішов у своїх справах.

О десятій вечора старенький ліг спати. Спав він дуже чутливо, але ніч пройшла спокійно. Наступну ніч діда збудив той самий незрозумілий стукіт знизу в ліжко. Він знову перевірив, що там під ліжком. Але там було порожньо. Обдивився дошки. Дошки як дошки, ніяких слідів, що по них хтось стукав.

Незабаром спокою від таємничого стукоту зовсім не стало. Стукіт знизу в ліжко лунав по кілька разів за ніч і мало не щоночі. Іноді вдень стукали в квартирні двері, іноді дзеленчав квартирний дзвінок, а коли дідусь двері відчиняв, то там, за дверима, ніколи нікого не було. Якась невідома сила переслідувала старенького. Хтось з сусідів сказав, що вселився домовик і порадив задобрити його, а саме: дати йому поїсти і попити. Дідусь ввечері на кухонний стіл поставив чисту тарілку з гречаною кашею, кухлик з чистою водою і положив окраєць свіжого хліба. Вночі знову був стукіт. Вранці дідусь перевірив, чи споживав домовик його харчі. Все на столі виявилося в тому ж вигляді, в якому й було залишено. Ніхто нічого не скуштував. Він спробував ще і ще раз залишати на ніч їжу для невідомого грюкальника. Безрезультатно. Безсонні ночі вибивали стареньку людину з рівноваги, він дуже стомився від свого шумного духу.

Врешті-решт хтось порадив йому звернутися по допомогу до церкви. Найближча церква була недалеко. В колишньому плавальному басейні військової частини на Гданцівці кілька років тому відкрилася православна церква Київського патріархату. Церква була бідненька, не могла похвастати богатим оздобленням, як церкви Московського патріархату. Та й чутки про неї розпускалися деякими добродіями, що це розкольницька, якась несправжня церква.

Але саме сюди за допомогою до молодих священиків звернувся Олексій Петрович. Він просив, щоб хто-небудь з священиків за відповідну плату прийшов до його помешкання і вигнав невідому силу, що вселилася в його квартиру. Батюшка уважно вислухав дідуся, потім попросив кілька хвилин зачекати. Він повернувся з трьома невеликими гладенькими вугільними торами, зовнішній діаметр яких був приблизно з кришку стандартної стограмової банки кави. Священик сказав, що дідусь може зі своєю проблемою впоратися сам без його допомоги. Далі він розповів, що треба зробити. Священик сказав, щоби дідусь ввечері в кімнаті, де він спить, запалив вугільний тор і спалив його повністю. І так три вечора поспіль. Коли вугільний бублик буде горіти, треба про себе промовляти: "Покинь мене, покинь мене, або щось інше в такому роді". "Зробіть, як я Вам сказав, і все буде добре",- мовив священик. Ніяких грошей ні за що в церкві дідусь не сплачував.

Ввечері він приготувався до процедури. Взяв стару чисту порцелянову тарілку, яка мала всередині круглу опуклість, поклав угільний тор. Поруч поклав сірники і запальничку. Коли почало сутеніти, він запалив вугілля. Про себе промовляв слова, яким навчив його священик. Тор згорів, а дідусь вирішив, що кімнату не треба провітрювати від диму, і ліг спати. Спав він легко, без всякого стороннього грюкоту. На другий і на третій вечори він повторив обряд спалювання. Ніяких магічних заклинань дідусь не промовляв, бо він їх просто не знав, а про себе просив, щоб загадковий домовик дав, нарешті, йому спокій.

Невідома стукальна сила, яка мучила його психіку півроку, зникла назавжди. В квартирі знову царювали тиша і спокій.

На сьогодні налічується більше 20 гіпотез, які кожна по-своєму пояснюють явище полтергейста. Даний випадок цілком вкладається в гіпотезу спонтанного психокінезу, коли душа померлого з якихось причин не може заспокоїтися на тому світі і нагадує мешканцеві цього світу про себе. Але це можливо не з усіма людьми, а тільки з тими, які мають якісь невідомі нам здібності до цього. Звичайні люди з того світу до нас достукатися не взмозі.

туристичну кашу (суддя Т. Медведєва) та конкурсі туристичної пісні (суддя І. Гончар).

Переважна більшість команд, очолюваних директорами шкіл та їхніми заступниками, головами профспілкових комітетів, показали відмінні туристичні навички. Змагання відвідав заступник голови райдержадміністрації М. Хнюкало і з задоволенням скуштував туристичної каші, відзначив чудову організацію змагань та їх масовість.

І нарешті, нагородження команд. Грамотою за третє місце і цінним подарунком, палаткою, нагороджено дружну команду відділу освіти. Другою була молода команда Кам'янської ЗОШ.

Не стримували емоцій переможці туристичного зльоту освітян. Перехідний кубок передавали з рук в руки представники команди-переможиці Кіровської ЗОШ.

Ще довго лунали туристичні та українські народні пісні в плавнях.

Залишивши за собою порядок, команди роз'їхались по домівках з надією на майбутні туристичні змагання.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ-2010

Туризм є важливим засобом сприяння підвищенню соціальної і трудової активності людей, задоволення їхніх моральних, естетичних і творчих потреб, життєво важливої потреби взаємного спілкування. Розвитку дружніх стосунків між народами і зміцнення миру. Туризм не має обмежень за віком і статтю.

Саме це показали традиційні змагання з туризму серед працівників освіти Нікопольського району. Щороку в середині вересня напередодні міжнародного дня туризму, з ініціативи президії районної організації працівників освіти (голова РК профспілки О.Лисов) в надзвичайно мальовничому місці, Червоногригорівських плавнях, проходять такі змагання.

Чудова погода, відмінний настрій, гостинність господарів – саме це спонукало команди на потужну спортивну боротьбу. 20 команд, які представляли загальноосвітні школи району та збірна команда відділу освіти, очолювана начальником відділу С. Фініковським, змагались на туристичній смузі перешкод (суддя В. Юсип) в розпалюванні багаття на швидкість (суддя О.Орловський), кращу

М. КОРНЄВ, методист відділу освіти з питань фізичної культури та спорту.

ЗІ СВЯТИМИ УПОКОЙ

Після тяжкої хвороби пішла у засвіти моя люба і дорога дружина Катерина, з якою ми прожили душа в душу разом майже 35 років. Народилася вона в містечку Шпола, колись Київського повіту, а нині Черкаської області 9-го грудня 1924 року в родині Федота і Дарії Коцюрби. Ще зовсім маленькою дівчинкою Катя втратила батька. Можна сказати, що з тих ранніх років почалися її поневіряння по усіх світах. Матері, котра мала ще, окрім Каті, доню Ліду, важко було прогодувати у колгоспному рабстві двох дітей. А тут ще й прийшов страшний Голодомор 1932-33 років. Катерина вже було спухла від нестачі їжі й, щоб врятувати дитину, мати віддала доню до своєї двоюрідної сестри. Але там виявилося не солодше. Одинадцятирічну дівчинку родичка визискувала як безплатну прислугу, примушувала глядіти власних дітей. Отож, згодом дізнавшись про це, мати Катерини забрала її додому, хоч там на неї чекали суцільні нестатки через «щасливе колгоспне життя».

Друга Світова війна принесла нове горе в родину. Катю примусово вивезли «другі визволителі» на примусову працю до Німеччини. І знову випробування для шістнадцятирічної дівчини: праця на кухні в бургомістра, на полі, догляд за худобою. Після закінчення війни, зустрівшись із землячкою Іриною, моя дружина вирішує не повертатися на сталінську «Родіну». Згодом разом з товаришкою вони виходять обидві заміж за братів Карпа та Василя Солошенків відповідно. А в 1958 році вже заміжньою жінкою Катерина емігрує до США. І тут на неї чекає так само нелегка праця. Довгий час їй доводиться тяжко трудитися на виробництві та прибирати хати. Полегшення настало, коли вона почала працювати в електронній галузі. Овдовіла Катерина в 1973 році. А в 1976 році познайомилася зі мною. В травні того ж року ми взяли з нею цивільний шлюб. З тих пір й жили разом у добрі та згоді аж поки смерть не розлучила нас.

Не маючи своїх дітей, Катерина стала дуже близькою з моєю донькою від попереднього шлюбу - Вікторією. Її дітей - Григорія та Фатіму - вважала за своїх онуків й вони так само відплачували їй любов'ю та увагою. Протягом 12 років з іншого кінця Америки онуки прилітали до нашої посілості в Каліфорнії й знаходили тут щиру опіку та турботу Катерини.

Чи є хтось, хто може засудити нас, не вінчаних, але відданих добру та подружній вірності?! Невже ми були такі грішні з Катериною?! Спи, моя вірна дружино, та чекай на мене!! Залишилося недовго! Відійшла у краще життя, котре не мала на землі. Відпочивай, люба моя Катю…

Віталій ШУМАКОВ (Кембел, Каліфорнія, США).

МУДРІСТЬ НАРОДІВ СВІТУ: ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

МОЛДАВСЬКІ

✓ Беркут не ловить мух.
✓ Правда ліпша за всі клятви.
✓ Честі не купиш, не продаси й не позичиш.
✓ Порожній мішок не стоїть.
✓ У бідного ні воли не тягнуть, ні дрова не горять.
✓ Не сиди, якщо хочеш, щоб сиділо щастя.
✓ Нових друзів шукай, а старих не забувай.
✓ Легко продати, та важко купити.
✓ Щедрий на руку не втопиться.
✓ Коза не з власної волі йде на торг.

ЛАТИСЬКІ

✓ Праця і пісня - окраса життя.
✓ Не розкусиш горіха - зерня не матимеш.
✓ Хто хоче льон брати, хай гречки не сіє.
✓ Добре рубати дрова гострою сокирою.
✓ Краще руками, ніж язиком.
✓ Не кожен, хто запрягає, їздить.
✓ У пана кожне слово треба купувати.
✓ Не все золото, що блищить, не всяк друг, хто руку тисне.
✓ Чужому нещастю не радій.
✓ Іншим показує, а сам не бачить.

БОЛГАРСЬКІ

✓ Мужність - перше багатство людини.
✓ Сильне військо воєводою, а земля - свободою.
✓ До собаки сватайся, а палиці не покидай.
✓ Як йому грають, так він і танцює.
✓ Поранений соловейко не співає.
✓ Чужа курка більша за нашу гуску.
✓ Тільки любов не ділять з товаришем.
✓ Ніхто не родився навчеником.
✓ Неправдою нажите не доходить до третього коліна.
✓ Ганьби милом не відмиєш.

• *РЕКЛАМА*

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

МІСТ MEEST

1-800-288-9949 www.meest.us

“БОРИСТЕН” — літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник.

Шеф-редактор **Фідель СУХОНІС**
Відповідальний секретар **Андрій КОЦЮБИНСЬКИЙ**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іваненко Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
Світленко Сергій Іванович - Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
Швидько Ганна Кирилівна - Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
Удод Олександр Андрійович - Інститут інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки України (м. Київ), директор, доктор історичних наук, професор.
Василенко Віталій Олександрович - Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
Поповський Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
Демченко Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
Заверталюк Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
Шепєлєв Максиміліан Альбертович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент.
Токовенко Олександр Сергійович - Дніпропетровський національний університет, декан соціально–гуманітарного факультету, доктор філософських наук, професор, голова спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
Гнатенко Петро Іванович - Дніпропетровський національний університет, завідувач кафедри філософії, доктор філософських наук, професор, член спеціалізованої вченої ради ДНУ ім. О. Гончара з політичних наук.
Терещенко Алла Костянтинівна - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
Степовик Дмитро Власович - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
Гриця Софія Йосипівна - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства , професор.
Найден Олександр Семенович - Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
Китова Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
Шейко Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
Коректор - Ірина Куц.

Представництва редакції:
у Києві - Юрій Завгородній. Т. 044-482-26-58, 050-469-88-63.
у США: Bahriany Foundation, INC. 811S Roosevelt Ave., Arlington Hts, IL. 60005-2749 USA. Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N. J. 07059;
з релігійних справ у США та Канаді: Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
у Канаді: Mr. J. Stech, 80 Coe Hill Dr., Art. 414, Toronto, Ont. M6S 3C9, Canada;
у Румунії: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7. Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
у Бразилії: Pedro Harletskei AL. Augusto Stellf eld, 795 80410-140 Curitiba, PR BRASIL;
у Австралії: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997
у Ізраїлі: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
у Польщі: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska.
Журнал надходить до секретаріату Президента України.

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.

Адреса: “Бористен”, абонентна скринька 791, 49008, Дніпропетровськ, Україна.
Телефони: 050-340-28-27, (0562) 46-13-96.

Серія КВ, реєстр. номер 16084-4556 ПР. Рік видання дев’ятнадцятий.

ЗАСНОВНИКИ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, Національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.
ВИДАВЦІ: Дніпропетровська міська громадська організація “Товариство шанувальників журналу “Бористен”, національний гірничий університет, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара.
Постановою президії ВАК України від 9-го квітня 2008 року за номером № 1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.
E-mail: borysten@a-teleport. com
Наша вебсторінка: www. borysten. narod. ru.
Номер рекомендовано до друку вченою радою НГУ України.
Підписано до друку 30.11.2010 р. Формат 60/84/8, друк офсетний.
Умов. друк. арк. 2,79.
Зам. № 1640. Тир. 1500.
ТОВ “Перша міська друкарня”.
Адреса: вул. Степового фронту, 11-а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., Україна, 51400.

УКРАЇНО, ти - моя молитва...

ЗБІРНИК

Василь СИМОНЕНКО

Платон ПАНЧЕНКО (1956-1911)

РІДНИЙ КРАЙ

Чи тихим ранком
В час предзорній
Луною з башти дзвін гуде
І в душу дівчині моторній
Веселу зграю снів веде;
Чи то в обіднюю годину
В блакиті вдумливій небес
Палає сонце й, як дитину,
Цілує щиро чистий плес;
А чи вечірньою добою
Далекий захід одгорів,
І повний місяць із собою
Отару зірок вже привів;
Чи соловейко заспіває
У запашному вишняку,
А спів далеко геть лунає
По срібловодому ставку,
Чи то зненацька в чорних хмарах
Величний грім загуркотить,
Й немовбито в таємних чарах,
Все зупинилося й мовчить;
А чи зимою хуртовина
Сніговим шаром все вкрива,
І неосяжная країна,
З усім живим, як нежива, —
Ти завжди,
пишний, любий краю,
Моя Вкраїно чарівна,
Мій злотосяйний, тихий раю,
Для мене в світі — ти одна!
В тобі бо мрії молодії
Дитячих перших літ моїх,
В тобі найкращії надії
Найвищих думок молодих.
Ти силу ллєш мені у душу
І навіваєш супокій:
Для тебе тільки жити мушу,
А може, й вмерти, краю мій.

Сидір ТВЕРДОХЛІБ (1866-1922)

* * *

Все золото пісень моїх
Перекую в огненний меч
І сповню гордий заповіт
Усіх пророків, всіх предтеч —
Спокутую великий гріх
І чином здивую весь світ!

Перед тобою, Україно,
Схилю я скрань, пригну коліно
І славу матері повім...
Буду невіжам всім казати:
Синам Вкраїни — буря мати,
Орли — братами, батько — грім!

Все золото пісень моїх
Перекую в огненний меч —
І сповню гордий заповіт
Усіх гетьманів...

КРАСА НЕ МАЄ МЕЖ

Петриківський розпис вже давно став мистецькою візитною карткою не лише Дніпропетровщини, але й усієї України. Мені доводилося зустрічати роботи наддніпрянських майстрів дуже далеко від їх місця народження. США, Канада, держави Західної Європи – ці країни вже давно знайомі з колоритними і сонячними витворами наших народних митців. Але ж яке було моє здивування, коли у березні цього року в столиці бразильського штату Парана місті Курітіба, на місцевому базарі, де продається самий різноманітний крам, я побачив дерев'яні писанки, виконані в петриківському стилі. Продавщиця – бразилійка, хоч і зізналася, що має українське коріння, нічого докладно не могла пояснити щодо походження петриківського краму.

– Ukrainian folk art – українське народне мистецтво, – ламаною англійською намагалася втамувати мою цікавість бразилійка з нашим корінням.

Що ж, правдивій красі не відомі межі. Можливо, з часом і у Бразилії будуть краще знати, що таке петриківський розпис, звідки

він походить і чим особливим різниться від інших народних промислів. А поки що хочеться сказати добре слово на адресу тих, хто трудиться на ниві пропаганди і розвою петриківського розпису. Зрозуміло, найперше – це майстри, ті, хто творить це неперевершене мистецьке диво. Та за справедливою повагою і шаною до них якось губляться інші подвижники петриківського народного промислу. Такі як директор експериментального цеху Петриківського розпису Василь Біленко. Роджений у славетному селищі, залюблений у свою працю та народне мистецтво, цей чоловік докладає, часами, просто неймовірних зусиль, аби могли творити і працювати його обдаровані земляки. Ці клопоти виглядають на перший погляд прозаїчними: забезпечити роботу цеху транспортом, обігріти робочі площі взимку, подбати про матеріали для майстрів, а головне – забезпечити замовленнями мистецьку продукцію. Хто обізнаний з українськими реаліями глибинки, знає як не просто зорганізувати вище назване. Зрозуміло, що не все виходить у пана Василя. Та в тому й не його вина. Як не прикро, але навіть наші досягнення ми поки що не можемо належно поцінувати й показати світові. Та неодмінно буде інакше! Коли маємо не лише талановитих майстрів, а й таких працьовитих і обдарованих менеджерів, як Василь Григорович Біленко, відданих своїй малій Батьківщині, своїй Україні!

Текст і фото Фіделя СУХОНОСА.

В усіх куточках Землі запалили свічки...

Цього року, як і в попередні, головним містом вшанування безвинно закатованих жертв Голодомору 1932-1933 років стала столиця України. На жалобну церемонію прийшли не лише представники національно-демократичних сил, народні депутати, знані в країні люди, славетні вчені, діячі культури, мистецтва, духовенство, а й пересічні не байдужі кияни. В такі години приходить правдиве відчуття єдності українського народу, стає зрозумілим його правдиве прагнення того, аби подібне більше ніколи не трапилося в історії нашої країни.

По завершенні жалобної церемонії на спорожнілій меморіальній площі залишилися тисячі запалених свічок, як символ того, що живі завжди пам'ятатимуть про загиблих під час геноцидного голоду в Україні.

Панахида по невинно убієнних жертвах геноциду Голодомору 1932-33 рр. у Нью-Йорку - 20 листопада 2010 р. Вже 20-й раз, українці США вшановують память жертв Голодомору у найбільшому соборі міста - St. Patrick Cathedral. Присутній на панахиді американський сенатор Ч. Шуммер прямо назвав Голодомор геноцидом - його промова була зустріта гучними оплесками заповненого українцями собору.

ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!

Нові свідчення у двох томах

До жалобних днів з нагоди чергової річниці Голодомору в Україні, на історичному факультеті Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара відбулася презентація спогадів «**Пам'ять народу: геноцид в Україні голодом 1932-1933 років. Свідчення» у** двох книгах, кожна з яких становить том обсягом більше 900 сторінок. Це результат 20-річної роботи двох науковців: доктора історичних наук, професора кафедри історії України О. Нікілєва та кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту історії України НАН України О. Веселової. З 1993 по 2003 рр. О.Нікілєв разом зі студентами-істориками збирав спогади. О. Веселова зайнялася їх науковим опрацюванням. Долучила до існуючого вже кола матеріалів, які переважно були спогадами населення Дніпропетровської області, свідчення представників інших регіонів, зібраних науковцями, дослідниками голодоморів в Україні, викладачами вузів, вчителями, студентами, школярами старших класів, пенсіонерами, громадянами з усіх регіонів України та інших країн. Через відсутність фінансової допомоги книга довго не могла дійти до друку. І лише завдяки Фундації Українського геноциду праця великого колективу, який складався з десятків і десятків небайдужих людей, побачила світ у цьому році.

На світлині **Артема ІВАНЦІВА** - один з авторів двотомного видання доктор **Олександр НІКІЛЄВ** представляє фундаментальну історичну працю.

Від нашого репрезентанта у США пана Іларіона Хейлика

Західна українська діаспора свого часу була чи не єдиним чинником, котрий доносив світу правду про Голодомор 1932-33 років в Україні. Про це можна багато писати та розповідати. Варто лише зазначити, що перші жалобні знаки та меморіальні дошки в пам'ять жертв геноцидного голоду в Україні були встановлені саме на Заході завдяки українській діаспорі. І сьогодні ми так само стараємося провадити роботу по вшануванню безвинно закатованих комуністичним московським режимом.

На світлині: новозбудований пам'ятник жертвам Голодомору 1932-33 років у місті Кліфтон штат Ню-Джерзі, що на східному узбережжі США. Шостого листопада поточного року його урочисто освятив Святійший Патріарх Київський та Всієї Руси-України Філарет.

Фото Володимира Могучого.

Чарували і піснею, і словом...

Днями на Павлоградщині побували заслужений артист України, всесвітньо відомий кобзар Василь Степанович Литвин разом з дружиною Антоніною Іванівною, письменницею і художницею. Подружжя - засновники (1989 р.) в селі Стрітівці (Київщина) кобзарскої школи.

Довге сиве волосся, козацькі вуса, статечна постава, мудрі слова, багатотональний голос - ось такий він, кобзар. Мила і вродлива пані Антоніна чарує кожного, хто слухає, своїм голосом, теплим поглядом добрих очей...

Перша зустріч з школярами старших класів міста Павлограда відбулася в Будинку культури ім. Юрія Гагаріна. Василь Степанович співав народні пісні та думи, а також твори на слова Івана Франка, Тараса Шевченка, Олеся Бердника, звучали і написані ним пісні. Пані Антоніна тихим, щирим голосом розповідала дітям легенди про українську землю, материнство, кохання, про пісню, кобзу... Юні павлоградці слухали зачаровано, затамувавши подих, не зводячи очей з гостей - статечних, вродливих, неперевершених майстрів своєї справи. Дякували їм за радість спілкування палкими оплесками. І насамкінець на вигук пана Василя "Слава Україні" дружно відповіли - хто "Героям слава!", хто "Слава Україні!".

Побували Литвини в селі Кочережках, де спілкувалися з сільськими учнями, зустрічалися з учнями музичної школи міста та дітьми у м. Тернівці.

Запам'яталася бесіда з ними місцевим просвітянам в центральній міській бібліотеці ім. Ганни Світличної.

Насамкінець Антоніна та Василь Литвини взяли участь в мітингу-реквіємі біля знака пам'яті жертвам Голодомору українського народу 1932-1933 років.

Митці щиро дякували організаторам приїзду, а це - міська організація "Просвіти", і найперш – Володимир Степаненко, а також всі ті, хто так радів з нагоди спілкування з такими славними діячами України.

Андрій КОЦЮБИНСЬКИЙ.

На світлинах: Антоніна та Василь ЛИТВИНИ; с. Кочережки – знімок на згадку. Фото автора.

НАША ЦЕРКВА - КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

РЕЛІГІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЧАСОПИСУ "БОРИСТЕН"

ВИДАННЯ БЛАГОСЛОВИВ ПАТРІАРХ УПЦ КП ФІЛАРЕТ.

2010 рік. №11 (№ 87)

Храм Святого Миколая в Купер-Сіті (штат Флорида, США). Тут у жовтні ц. р. побував Святійший Патріарх Філарет.

(Докладніше - на 4 стор.)

● ПРОПОВІДЬ

СВІТ НЕ ЗАГИНЕ, ДОКИ НА ЗЕМЛІ БУДУТЬ СВЯТІ

В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа! Дорогі браття і сестри!

Природа людського буття є такою, що кожна людина, перемагаючи в собі зло, цією власною перемогою завдає поразку всесвітньому злу, таку значиму, що її наслідки благотворно віддзеркалюються на долі всього світу. Всесвітнє зло, переможене в окремій особі, безкінечно перевищує власне зло однієї людини.

Навіть один святий має вагоме, неоціненне значення для всього світу. Самим фактом свого існування, хоч, можливо, й невідомого людям, але відомого Богові, святі приносять на землю та людству велике Боже благословення. Святий Варсонофій свідчить, що у свій час молитва трьох мужів утримувала світ від катастрофи. Заради невідомих світу святих змінюється хід всесвітніх подій. Кожен святий має всесвітнє значення, оскільки він своїм життям виходить за межі земної історії у світ вічності.

Святі - сіль землі. Вони - сенс буття. Заради них зберігається і сама земля. Коли земля перестане народжувати святих, тоді зникне сила, що утримує світ від катастрофи.

Просячи і молячи Господа, Авраам запитав, чи помилує Він Содом і Гоморру задля десяти праведників. Господь відповів: «Не винищу заради десяти!» *(Бут. 18, 32).*

Святий старець Афонський Силуан говорить: "Ось думаю, що Господь зберігає світ через цих святих людей, бо вони приємні Богові, і Бог завжди слухає Своїх смиренних рабів, і всім нам завжди буває добре за їхніми молитвами... Світ стоїть молитвою, а коли молитва послабне, тоді світ загине... Ти можеш зауважити, що тепер немає таких ченців, які молилися б за весь світ; а я тобі скажу, що коли не буде на землі молільників, то світ скінчиться, підуть великі біди; і вони є вже тепер".

Більшість людей не розуміє зв'язку між релігійним життям, внутрішньою духовною боротьбою зі злом кожної окремої людини і вічним

Божественним буттям. Люди сприймають релігійне духовне життя як особисте психологічне переживання, яке зникає, як тільки воно зникає в душі подвижника. Насправді духовне життя святих має вічне значення, що відбивається на внутрішньому стані всього світу.

Старець Силуан сприймав молитву за світ як вічне життя, як Божественну дію в душі людини, як дар благодаті Святого Духа. І доти, доки світ сприймає цей дар, він буде існувати. А як тільки на землі не стане серед багатьох людей хоча б окремих носіїв цієї благодаті, земна історія скінчиться. І ніяка людська наука і культура не здатні зупинити цієї загибелі.

Ведучи боротьбу зі злом, що має фізичні прояви (вбивства, насильства, війни тощо), люди вдаються до фізичної сили. У певному розумінні це потрібно застосовувати. На шлях фізичної боротьби зі злом стають навіть християни. У Католицькій Церкві в часи середньовіччя фізична боротьба зі злом отримала навіть догматичне виправдання, яке не переглянуте й дотепер.

Колись це втілювалося у формі «священної інквізиції», тепер віднайдені й інші форми. Але за своєю духовною сутністю фізична боротьба зі злом залишається тією ж самою.

У Православній Церкві - і стародавній, і новій - також відомо багато випадків фізичної боротьби зі злом, але це стосувалося окремих ієрархів і церковних груп. Сама ж Церква не освячувала та не догматизувала цих засобів. Вона завжди наслідувала приклад розіп'ятого Христа, Який взяв на Себе гріхи світу.

У часи гонінь у колишньому Радянському Союзі Церква вела боротьбу зі злом без застосування насильства - і перемогла. Зло перемагається тільки добром. Боротьба силовими засобами призводить лише до заміни одного насильства іншим.

В Євангелії наводиться переконливий приклад: коли самаряни не захотіли приймати Христа, то апостоли Яків та Іоанн запропонували звести вогонь з неба, щоб знищити їх, але Господь заборонив це, сказавши: «Не знаєте, якого ви духу; бо Син Людський прийшов не губити душі людські, а спасати» *(Лг. 9, 55 - 56),*

Дорогі браття і сестри!

Церква навчає нас молитися про мир у всьому світі. Сама лише молитва в поєднанні з любов'ю може спасти світ. Ми молимося і за нашу Україну, і за всю Повноту Української Церкви. І Господь почує нашу молитву, якщо вона виходить зі смиренного серця. Він дасть нам бачити Українську Церкву єдиною, адміністративно і канонічно незалежною від Московського Патріархату. Ми в це віримо і всі надії покладаємо на Бога. А Він не відкине нікого, хто звертається по Його допомогу.

Амінь!

Патріарх ФІЛАРЕТ.

Редактору бюлетня «Наша Церква - Київський Патріархат», письменнику, п. Ф. СУХОНІСУ

Вельмешановний п. Фідель!

Щиро дякую Вам за привітання мене з 15-ю річницею інтронізації на Патріарший Престол.

Бажаю Вам міцного здоров'я, щастя, добробуту та допомоги Божої.

Закликаю на Вас Боже благословення.

Патріарх Київський І всієї Руси-України.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У вересневому числі бюлетеня «Наша Церква - Київський Патріархат» було вміщено допис редактора видання Фіделя Сухоноса «Головне - українська сутність». Лейтмотивом цієї публікації була думка про те, що українцям заради своєї національної ідентичності, збереження традицій , культурних надбань мови слід в першу чергу гуртуватися побіля Національних Церков, незалежно від їх конфесійної приналежності, себто, православної чи католицької юриспруденції. А найбільшим ворогом української духовності і народу залишається Російська Православна Церква Московського Патріархату. Нижче подаємо деякі з відгуків на цю публікацію.

Віра ВОВК
(Ріо-де-Жанейро).

Гратулю друже Редакторе, мудра стаття і мудрий вчинок. Я є віруючий християнин, я почуваюсь однаково в обох церквах, але не навиджу того поділу, якого не люди, тобто вірні, створили. Вина наших духовних єрархів. Завтра, якщо б вони погодились на одного зверхника, то в народі не було б жодного спротиву, хіба самого Кирила....

Іван БУРТИК
(Ню-Джерзі, США).

Привіт Друже Редакторе!

Я з увагою і приємністю прочитав Ваші міркування на церковні теми. Як греко-католик вітаю Вас із здоровою державницькою думкою і тричі підписуюсь під нею. Я все на перше місце клав націю, державу, а релігія це вже приватна справа людини. Я шаную і УГКЦ, і УПЦ КП, але не розумію, чому УАПЦ побігла до Константинополя, невже спрацювало притаманне українцям рабське почуття меншовартости та вислужництва чужинцям? Шкода. - Пора працювати над об'єднанням всіх українських Православних Церков, щоб ми всі були одно.

Щиро вітаю Вас. Будьмо!

Микола ДУПЛЯК
(Ню-Йорк, США).

Слава Ісусу Христу!

Вельмошановний Пане Фідель!

Щиро дякую за душевний крик і біль у вашому короткому листі, який висвітлює, можливо, головну проблематичну сутність сучасних проблем, як в релігійному полі, так і в загальній площині відстоювання української державності. Через пусті чвари і чванливість втратили зарубіжну українську церкву, церкву всередені України, допустили суперечки в українській організації і дали привід для маніпуляцій і загрібання жару нашими ж руками. Одним з виходів могло б бути асоційоване спільне реагування всіх свідомих сил. Відкинути треба власні амбіції, перед загрозою втрати столітніх здобутків нашого народу. А об'єднати повинна ідея побудови нормальної країни.

З повагою - священник
Василь РИБАК
(Суми).

Дякую за чудовий допис. Я сам згідний, бо бачив на очах Кіріла, та щодня переживаю майбутню долю наших митців та працівників народніх музеїв, архівів та шпиталя, які знаходяться на терені Печерської Лаври. Як всім відомо в плянах Московських попів - виселити всіх свідомих українців з території Лаври, щоб передати все Кірілу.

Михайло ПОНЕДІЛОК
(Київ).

Дорогий Редакторе!

Ваш коментар на релігійну тему - це вода на мій млин.

Існують на світі десятки різних народів і всі вони визнають створителя у свій спосіб, мають свої святині, свої релігії.

Тому нічого надзвичайного, коли ми українці стремимо до нашої об'єднаної української церкви. Це наше право і це нам належиться.

За часи польської та московської окупації України, їхні церкви стали безбожними. Вони забули про Бога, пішли на службу королів та царів.

Російська церква навіть і сьогодні не змінила своєї позиції. Патріярх Кирило - це явний доказ цього. Крім русифікації, совєтський режим знищив у нашому народі суть родини, віри в Бога та у самого себе. Але помимо того всього, український народ зумів пережити ті всі лихоліття і немає сумніву, що у тому була Божа поміч, поміч нашої української церкви.

Я особисто вірю, що рано чи пізніше дійде до об'єднання наших українських церков, у службі Богові та українському народові.

З повагою,
Володимир ҐАЛАТ (Курітіба, Бразилія).

Нічого додати і нічого уйняти. Повні з серця і душі гратуляції.

З шаною до Вас -
Ярослав СТЕХ (Перемишль, Польща).

АРХІЄРЕЙСЬКИЙ СОБОР УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ КИЇВСЬКОГО ПАТРІАРХАТУ від 21 жовтня 2010 року

Зібравшись з волі Божої у Золотоверхому Києві під головуванням Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета, заслухавши і обговоривши запропоновані ним проекти соборних документів, Архієрейський Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Прийняти та опублікувати Соборне слово «Про Помісну Українську Православну Церкву - Київський Патріархат», в якому відображено позицію Київського Патріархату з актуальних питань свого буття.

2. Прийняти та опублікувати «Послання до пастирів» Архієрейського Собору УПЦ Київського Патріархату.

Зобов'язати єпархіальних архієреїв провести зібрання духовенства довірених їм єпархій, під час яких довести зміст Послання до відома духовенства та зобов'язати його у своїй пастирській діяльності керуватися викладеними у посланні настановами.

3. Затвердити рішення і постанови Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату за міжсоборний період.

4. Враховуючи практичну необхідність та доцільність залучення до роботи Священного Синоду єпархіального архієрея, який має єпархіальне управління в м. Києві, підтримати пропозицію Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета про включення до числа постійних членів Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату керуючого Переяслав-Хмельницькою і Бориспільською єпархією за посадою.

Затвердити склад постійних членів Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату: Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет, митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, митрополит Криворізький і Нікопольський Адріан, митрополит Рівненський і Острозький Євсевій, архієпископ Миколаївський і Богоявленський Володимир, архієпископ Білгородський і Обоянський Іоасаф, єпископ Переяслав-Хмельницький і Бориспільський Епіфаній.

5. Враховуючи традицію виконання «Молитви за Україну» (текст О. Кониського, музика М. Лисенка) у храмах після богослужіння та вважаючи слушним зауваження, що у існуючих варіантах тексту цього твору відсутнє жодне згадування Святої Тройці, Її Божественних Осіб чи Господа нашого Ісуса Христа, що не характерне для православних молитов, звернених до Бога, замінити під час виконання у храмах УПЦ Київського Патріархату «Молитви за Україну» слова «Світлом науки і знання...» на слова «Світлом Христової правди...». У такому варіанті «Молитва за Україну» вже багато років виконується у деяких київських храмах і цілком сприйнята віруючим народом.

Собор підносить подячні молитви Пастиреначальнику Господу нашому Ісусу Христу за успішне завершення своєї роботи і закликає на всіх вірних Київського Патріархату Боже благословення.

Патріарх Київський
і всієї Руси - України ФІЛАРЕТ
(далі йдуть підписи всіх членів Архієрейського Собору).

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

8 жовтня 2010 р. м. Київ

До влади в Україні прийшов режим, який активно демонтує нашу незалежну державу.

Кожен з нас уже відчув на собі загрозливість соціальної та економічної атмосфери, що панує в країні. Покращення життя „вже сьогодні», обіцяного легковірному електоратові, який проголосував за Партію регіонів і її лідера, не відбулося. Замість концентрації уваги на розв'язанні пекучих соціально-економічних проблем та підвищенні життєвого рівня зубожілих громадян, правлячий режим заходився нищити українську мову, освіту, історію, культуру. Напередодні місцевих виборів коаліція зареєструвала у Верховній Раді законопроект „Про мови в Україні». Зберігаючи за українською лише епітет „державна», автори цього законопроекту регіонал Єфремов, комуніст Симоненко, литвинівець Гриневецький мають реальну мету: створити інструмент витіснення української мови з усіх сфер суспільного життя всупереч Основному Закону держави, основоположним принципам європейської мовної політики і практики.

Цим документом, який узаконює тотальну русифікацію, режим Януковича засвідчує, що він є прямим спадкоємцем царського і комуністичного режимів, відвертим противником української національної ідеї: освіта, наука, культура, інформаційний простір тотально русифікуються. Очевидно, гасло „Будуємо нову країну!» насправді приховує програму руйнації української нації - системоутворюючого елемента державної незалежності України, посилює розкол між її людьми, фрагментацію суспільства, безглузду „регіоналізацію» кожного хутора чи робітничого селища.

Цей законопроект від влади означає продовження жорстокої мовної війни проти України, проміжна мета якої полягає у критичному збільшенні асиметричної двомовності в Україні - на користь домінування мови сусідньої держави, яка цілеспрямовано поглинає Україну, повертає її до азійського простору злиднів, корупції, сваволі.

Громадяни України! Сьогодні від кожного з нас залежить, чи будемо ми українцями в своїй державі, в Україні. Не зрадьмо пам'яті поколінь наших предків, які виплекали й зберегли українську мову! Не відступаймо від демократичного вибору українського народу! Збережімо свою душу, свою неповторність, своє рідне слово!

Всеукраїнське товариство „Просвіта» ім. Тараса Шевченка звертається до кожного з Вас, українці, із закликом написати листи протесту на адресу Верховної Ради та Президента В.Януковича, аби нагадати їм, що всі режими, які зазіхали на життя української мови, знайшли свій безславний кінець, бо в світі нема іншої країни, очільники якої самочинно розтоптували б мову власного народу.

Ми віримо, що громадяни України, які послуговуються російською мовою та мовами національних меншин, зрозуміють україномовних співвітчизників і стануть на захист мови держави, яка є їхньою доброю матір'ю, захисницею їхніх громадянських прав і свобод.

Будьмо разом - Україна в небезпеці!

Головна рада Всеукраїнського товариства „Просвіта» ім. Тараса Шевченка

Спеціально для бюлетеня «Наша Церква – Київський Патріархат»

СВЯТІЙШИЙ ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ У ФЛОРИДІ

З нагоди 20 років проголошення Київського Патріархату УПЦ, і 15 років Патріаршого служіння Предстоятеля УПЦ-КП Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета, 31-го Жовтня 2010 року Святійший Патріарх Філарет відвідав парафію Св. Миколая в Купер Сити (штат Флорида, США).

В сонячний день парафіяни тепло вітали свого духовного батька. Патріарх Філарет з настоятелем церкви о. Іваном Телебздою відслужили святу Божественну Літургію. Після служби Святіший Патріарх освятив землю на будову парафіального будинку.

Текст і фото Віктора БАБАНСЬКОГО (США).

ПРАВОСЛАВНА КОЗАЦЬКА
СІЧЕСЛАВЩИНА

"ПЕТРО-ПАВЛІВСЬКИЙ ВІСНИК" Дніпропетровського благочиння
Криворізько-Нікопольської єпархії УПЦ Київського Патріархату ЛИСТОПАД, 2010 рік.

СПОВІДЬ МИТРОПОЛИТА АДРІАНА

Дорогі мої друзі, співвітчизники, брати і сестри у Христі, жертводавці парафій Січеславського краю та всієї України!

І-й розділ моєї сповіді.

Біля 12-ти років тому я вперше зустрівся з українцями в Канаді під час роботи VII-го Світового Конгресу Українців в 1998-му році, де я мав можливість зустрітися з багатьма своїми однодумцями і національними патріотами, серед яких особливе місце займало почесне ім'я пані Ірини Ващук та інших діячів, які були обрані в керівництво СКУ, як пан Аскольд Лозинський, пан Юрій Даревич, пан Євген Чолій, пан Віктор Педенко (нині спочилий), пані Марія Шкамбара та багато інших чесних і чудових членів української діаспори в Канаді і США.

Будучи Архієпископом, я мав честь зустрітися й з Першоієрархом УПЦ Канади Митрополитом Василем (нині спочилий), а також з майбутніми Першоієрархами УПЦ Канади - Архієпископом Іваном (Стінкою) та з сучасним Першоієрархом УПЦ Канади - Архієпископом Юрієм (Каліщуком), нині Блаженнійший Митрополит та з багатьма іншими церковними, громадськими і політичними діячами.

Хоча 16-ть років тому, отримавши в лютому 1994-го року Дніпропетровсько-Запорізьку єпархію УПЦ КП в сані єпископа, а потім після її роз'єднання в 1996-му році, на Дніпропетровську і Запорізьку, мені довелося дуже багато працювати, щоб заснувати парафії й підготувати для обох областей священнослужителів.

На знімку вручення архієрейського жезла єпископу Адріану Патріархом Київським і всієї Руси - України Володимиром (Романюком). В центрі, Блаженнійший Митрополит Київський Філарет.

Але, завдяки Московсько-Богородській моїй паралельній єпархії УПЦ КП, в Богоявленському соборі м. Ногінська Московської області, як із Запорізької області, так і з Дніпропетровської, я рукопокладав біля ста кандидатів в диякони і в ієреї.

У Запоріжжі, було сформоване Духовне церковне училище, згідно Статуту та Свідоцтва за № 22 зареєстрованого 21-го лютого 1995-го року Міністерством України у справах національностей, міграції та культів. В цьому Училищі працювали не тільки священнослужителі з богословською освітою, але й викладачі з ВУЗів, зарплату яким я виплачував зі свого власного бюджету.

Мною була відкрита й бібліотека при Училищі, куди я завіз біля 4-х тисяч церковно богословської літератури, а в дні рукопокладення дияконів в ієреї, безкоштовно забезпечував їх підрясниками, ієрейськими хрестами та служебниками.

На мою думку, мене ніхто не може докорити в так званій симонії, бо рукопокладав і звершував Таїнства священства зовсім безкорисно і безкоштовно заради розширення Помісної УПЦ Київського Патріархату в Дніпропетровській і Запорізькій областях.

Тому, мною в Запорізькій області було відкрито окрім 10-ти діючих, ще 50-ят парафій, а в Дніпропетровській єпархії з весни 1994-го по осінь 2009-го року виросло з 2-х до 217-ти парафій, які обслуговувалися священнослужителями Дніпропетровсько-Криворізької єпархії в кількості 170-ти.

Перед нами відновлений напівзруйнований Богоявленський собор у м. Ногінську Московської області з новими будовами, які ми побудували для Православної гімназії (10-річка), Ліцей мистецтв, велика бібліотека, дві благодійницькі їдальні, здоровпункт, велике підсобне господарство, Свято-Тихвінський жіночий монастир тощо.

Особливу працю довелось здійснити у м. Дніпропетровську, де з напівзруйнованого клубу «Вулкан» (на місці колишнього жіночого монастиря) ми не тільки розбудували Петро -Павлівський кафедральний храм, але й побудували на його території Недільну школу (2-ва поверхи), Духовне церковно-хорове училище, актову залу і трапезну, бібліотеку, гуртожиток тощо, а також храм Свято-Георгіївсько-Варваринського жіночого монастиря з будівлями по вулиці Моторній, 139-141.

У всьому цьому будівництві, велику фінансову роль зіграли члени української діаспори США і Канади, серед яких особливе місце належить пані Ірині Ващук, пані Тамарі Дудка, пані Дарії Бродгед, Блаженнійшому Митрополиту Юрію (УПЦ Канади), прот. о. Богдану Сенцьо (Канада), прот. о. Анатолію Сєгену (США), прот. Віктору Полярному з родиною (США), пану Демиду Салючок, пану Петру Ковальчик, пану Володимиру Сукнацькому, пану Якову Голубицькому, пану Павлу і пані Тамарі Макогонам, пані Валентині Близнюк, пані Валентині Подаш, пані Олі Доморадзькій, пану Віктору Роєнко, пані Тамарі Яровенко (донька Патріарха Мстислава), пану Петру і пані Валентині Родаки, пану Івану Шлапаку, пану Петру Юрчак, пані Христині Ісаїв, пану Василю і пані Марії Дубики, пану Івану Білоброн (США), пану Івану Заковоротньому (США), пану Михайлові Герець (США), пану Івану і пані Марії Кононенкам (США), пану Віктору і пані Валентині Чабанським (США), пані Тамарі Кошарна, пані Ірині і пану Віктору Люті (США), архієпископу Олександру (Биковцю), (США), пану Василю і пані Валентині Косогори (США), пану Василю і пані Урзулі (Англія), пану Віталію Шумакову (США), пану Івану Білоброн з родиною (США), пану Володимиру Шевчук, пану Петру Палюху (США), протодиякону Володимиру і пані Олесі Поліщуки (США), пані Олі Данилюк (СКУ), пану Володимиру Могучому (США), пану Іларіону і пані Раїсі Хейликам (США), пану Василю Атаманчуку, пану Івану і пані Галині Довгоп'ят (Англія), диякону Ярославу Шудраку, пану Володимиру Лизогубу з родиною (США), пану Степану Гавриш (США), пану Михайлові Ковальчину (США), пану Євстафію Кметь, пані Вірі Вусатій, пану Богдану Кульчицькому, пану Василю Лис, пану Богдану Пасічнику, пану Сергію Храпливому (Англія), пану Василю Коломацькому, пану Богдану Стеців, пану Петру і пані Олесі Гой (США), пану Івану і пані Євдокії Карпенки (США), пану Віктору Рудь (США), пану Івану/ Ткачуку, пану Петру і пані Надії Гуменюк, пану Сергію Радчуку (Вінніпег), пану Миколі Суховерському, пану Івану Буртику (США), пану Богдану Федораку, пану

Свято-Володимирській храм с. Карабинівка Павлоградського району Дніпропетровської області, який побудований на власні кошти пана Володимира Лизогуба.

Верхня частина дзвіниці Свято-Георгіївського жіночого монастиря

25-е вересня, м. Вінніпег. Колегія. Зліва направо: Блаженнійший Митрополит і Першоієрарх УПЦ Канади ІВАН (Стінка), Митрополит АДРІАН, Голова Консисторії УПЦ Канади протоієрей отець Богдан ГЛАДЬ.

23-е вересня, м. Гамільтон. Члени парафії Свято-Володимирського собору. Справа наліво: 1-й ряд - пані Тамара Дудка, Митрополит Адріан, протоієрей отець Василь Макаренко, пані Ірина Ващук; 2-й ряд - пані Дарія Бродгед, Генерал-майор запасу пан Віктор Роєнко, 4-та справа - пані Ольга Доморадзька.

Семену Нагнибіді (США), пану Федору Ткаченку, пані Наталії і пану Івану Ємець та багатьом іншим жертводавцям, деяких серед цих названих імен вже немає серед нас, але віримо, що Господь їх нагородить Своєю милістю і Благодаттю за їх безкорисливе жертовне життя.

Треба відмітити, що на кошти українця - інженера пана Володимира Лизогуба (нині спочилого) з родиною (Детройт, США) був повністю побудований типовий храм з великою камінною огорожею на його малій Батьківщині в с. Карабинівка Павлоградського району Дніпропетровської області.

Особливо, завдяки завзятості в бажанню паны Ірини Ващук та згоди Першоієрарха УПЦ Канади Митрополита Івана та Архієпископа Юрія Торонто і всієї Східної частини Канади, що було узгоджено зі Святійшим Патріархом Філаретом, протягом вересня місяця 2007-го року я відвідував храми і парафії в Канади де мав можливість пропонувати і зустрічатися з членами української діаспори.

ІІ-й розділ моєї сповіді.

Чому я про все це пишу, хоча й багато є інших приємних пригадувань від зустрічей та листувань з українською діаспорою за кордоном?

Справа в тому, що з початку 2010-го року на мої телефонні дзвінки і на електронну пошту чомусь перестали відповідати члени української діаспори в Канаді. Як я зрозумів, що вони на мене чомусь образились, але не мали бажання, щоб відкрити мені причину цієї мовчанки.

Якось, на прохання Президента Києво-Могилянської Академії пана В. С. Брюховецького я відпустив прот. Юрія Мицика, доктора історичних наук, свого секретаря Дніпропетровської єпархії УПЦ КП до Києва, де він став професором і завідуючим кафедрою історії. Тому я вирішив поставити секретарем Дніпропетровської єпархії о. Миколу Срібняка, на посаді якої він пробув 9-ть років, з 1996-го по 2005-й роки. Але, маючи дві вищі освіти, в тому числі й богословську, я три роки клопотався перед Святійшим Патріархом Філаретом про його возведення до єпископського сану, після чого отець Микола став Сумським і Охтирським Єпископом з ім'ям Мефодій. Подібне моє ставлення до своїх священнослужителів є постійним явищем, оскільки бережу кожного, щоб не зобидити, а підняти їх дух і морально підтримати на своїх парафіях, бо їм нелегко служити й працювати в своїх бідних храмах, на сході і півдні України у порівнянні з московськими парафіями, в тому числі й з нашими багатими, УПЦ КП, на заході, північному заході і в Києві.

Якось в кінці жовтня місяця я отримав подячного й братерського листа від Владики Сумського і Охтирського Мефодія, який надається в цьому матеріалі:

Кому: Митрополиту Адріану mitropolet@mail.ru
От кого: Єпископа Мефодія kliket@mail.ru
2010/10/5
Слава Ісусу Христу мій дорогий Вчителю і наставнику Владика Адріане!
Я щиро дякую, що Ви мене так сильно підтримали на перших хвилинах єпископства, бо в цій області важко розжитись на архиєрейське облачення чи начиння.Завдяки цій підтримці я і вижив тут.
Зараз справи потрохи рухаються.Кожну копійку вкладаємо в будівництво храмів в надії, що з часом це принесе плоди Україні і нашій Церкві. Але Ваша думка про тісну співпрацю єпархій є дуже актуальною.
Зараз у нас завершується будівництво 3-х престольного собору св.прав.Петра багатостраждального Калнишевського у м. Недригайлів, у м. Дружба, м. Ромни, ...але вкрай потрібні достойні священики.Та я не жаліюсь.Та й час який наступив особливий і відчувається його вплив на нашу ситуацію, хоч і не прямо. Але це створює, якраз, необхідність торопитися з працею.

Приклоняючись перед Вашим іменем мій Владико з архіповагою до Вас - єпископ Мефодій.

Зовсім недавно я подзвонив до пані Тамари Дудка (м. Гамільтон, Канада), з висловленням їй і пані Дарії Бродгед щирої подяки за їх постійну допомогу для благодійницьких їдалень при Петро-Павлівському храмі м. Дніпропетровська. Під час розмови я дізнався, що пані Дарія Бродгед тепер вже проживає на Сході Канади.

Дзвонив я також на початку листопада 2010-го року пану Івану і пані Наталії Ємець, від яких я дізнався про негативні причини ставлення деяких членів української діаспори по відношенню до мене. Хоча все це йшло не від її серця, а від інших канадців українського походження, оскільки пані Наталія мені завжди була вдячна, як за молитви її родини, так і за родину, наприклад пані Ірини Ващук, яка має доньку Тетяну і зятя Григорія та онуків Андрія і Наталочку, а також сина Богдана з невісткою Валентиною з дітками та інших братів і сестер у Христі.

Цей мій лист можна назвати Сповіддю, оскільки я не хотів би носити в своїй душі незаслужені образи.

Але, якщо я в чомусь провинився перед українською діаспорою в Канаді, то давно можна було б про це сказати чи написати, щоб зняти з мене якийсь тягар та погрішності, які я «скоїв» перед ними. А якщо треба буде про це сповістити не тільки канадцям, але й американцям українського походження, я готовий й на це.

По телефону мені також задавали питання: що я роблю в Москві і Московській області? **Хоча вони ж знають, що я є член української діаспори в Росії, як і всі українці в Канаді та США, і є громадянином РФ, інакше не був би керуючим Московсько-Богородською єпархією, а також мої архієрейські титули, як в Україні, так і в Росії. В ній мешкає біля 14-ти мільйонів українців.** Але, окрім парафіян українського походження, є й парафіяни російського, які ставляться до УПЦ Київського Патріархату не тільки з повагою, але й дивляться на неї, як на саму древню Руську (а не Російську) Православну Церкву з центром у Києві, а не в Москві.

Внутрішній вигляд Свято-Троїцького храму м. Ногінська Московської області Московсько-Богородської єпархії УПЦ Київського Патріархату

Саме ці люди постійно допомагали і до цього часу допомагають в утворенні і в існуванні моїх парафій у Дніпропетровську та в Криворізько-Нікопольській частині області.

Тому, завдяки цим об'єктивним, чесним і порядним росіянам, які мешкають в Росії, а не в Україні, я маю можливість існувати і керувати Єпархією в Україні, бо ці люди не належать до московсько-кремлівських «діячів», а до висококультурних і свідомих росіян, подібно яким є й канадці в Канаді, які з любов'ю і відданістю відносяться до українців в своїй країні, що особливо продемонстрував в Україні сучасний Прем'єр-міністр Канади Стівен Харпер.

Тому, переді мною стоїть постійна задача, укріплювати й надалі свою Єпархію, яку я розбудовував з лютого 1994-го по 2010-й роки.

Бо за мене ніхто в Єпархії робити нічого не буде, та й мої священнослужителі кажуть мені, що ми, дивлячись на Вашу працю, теж змушені трудитися на своїх парафіях?

Тому плітки ні до чого доброго не ведуть, бо довели вони до розколу Народний Рух України на декілька партій, а також і УАПЦ розділена на частини православних об'єднань в Україні, які не мають ніякого впливу і сили на душі українців. Чи не по причині пошуків «ворогів» це трапилося з цими організаціями? Але всі знають, що це робота російських силових структур.

Задавали мені питання й про те, чому я без дозволу Святійшого Патріарха Філарета написав подячного листа Президентові США Бараку Обамі? Та хіба ж я, будучи свідомим українцем і віруючою людиною, не мав права на подяку, залишившись без батька (загинув на війні), але з матір'ю та з трьома братами і сестрою, переживши голодомор і на собі відчувши геноцид?

Адже Президент США Барак Обама привітав Україну та її народ із співчуттям до нас за ці страждання. То хіба ж я повинен в когось просити дозволу на це висловлення? Коли ж ми припинимо жити по КДБіським вказівкам? Ось моя письмова подяка Президенту США.

Президенту Сполучених Штатів Америки пану Бараку Обамі II

02.12.2009-го року

Ми, українці міста Дніпропетровська та духовенство і віруючі Криворізько-Нікопольської єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату щиро дякуємо Вам за Вашу щиру державницьку дружелюбну позицію по відношенню до нашої Української Держави та її українського народу.

Ваш сміливий виступ про насильницький штучний голодомор в Україні в 1932-1933-му роках, який був геноцидом з боку російського більшовизму для всього національного українського народу, надав нам снаги й віри в життя і підтримку від такої великої світової держави, якою є Сполучені Штати Америки.

Наш український народ, неньки - України, є дуже талановитим і трудолюбивим, а українська земля, як Ви чітко підмітили в своєму виступі, є житницею Європи і, навіть, всього світу.

Бо московська політика ще з часів Петра І і Анни Іоанівни зі своїми коханцями Біроном і Остерманом і, особливо, за часи цариці Катерини ІІ, німкені за походженням, розпочали розправлятися в своєму запланованому геноциді із Запорозькою Січчю, яка була Збройними Силами України. Вони захищали не тільки українські кордони від нападів турецьких та кримських татар, але й російські, в районі Азовського та Чорного морів.

Українському ж, вільному народу, було насильницьки насаджене кріпосне право.

З самого початку володарювання в Росії царя Петра І Україну узурпували як державу, а Українську Православну Церкву, тобто Руську, Київської Митрополії Константинопольського Патріархату у 1686-му році було насильницьки приєднано до Російської Православної Церкви Московського Патріархату.

Українці не мали права в своїй країні говорити своєю рідною українською мовою, а викладання в Києво-Могилянській академії було замінене російською. Всі книги українською мовою нищилися й палилися, а над нашими людьми знущалися, як над скотиною.

Тому, у 1659-му році, Гетьман України Іван Виговський, після Богдана Хмельницького, проголосив війну Москві, після чого воював з московськими військами на території України, під містом Конотопом, звільняючи Україну від російських загарбників. Ця боротьба з російським царизмом в Україні продовжувалась до самого жовтневого перевороту, до 1917-го року.

Петро І у місті Батурині, у 1708-му році, в столиці Гетьмана України Івана Мазепи, біля 30-ти тисяч чоловік повністю знищив: дітей, дорослих і старших людей. Тіла мучеників рубали сокирами, а шматки їх тіл складали в річкові човни і відправляли по річці Сеймі, в Росію на схід і на всі напрямки по Україні, щоб інші українці боялися Росії.

В перші роки, так званої Жовтневої революції в Україні з 1917-го по 1921-шт роки, відбулась наша Держава, як самостійна, соборна і незалежна від Російської імперії, в тому числі відновила своє буття і Українська Православна Церква, тобто Руська, Київської Митрополії Константинопольського Патріархату.

Її очолили архиєреї Російської Православної Церкви Московського Патріархату в Україні, українського походження. Цей церковний рух за від'єднання Української Православної Церкви від Російської був очолений нашим земляком, архієпископом Катеринославським (пізніше Дніпропетровський) Агапітом (Вишневським) разом з Митрополитом Одеським Платоном (Рождественським) та іншими українськими архієреями.

Але, на жаль, московсько-російський більшовизм направив в Україну свою червону армію для подавлення церковного й народного руху, а також для захоплення всієї України заради приєднання її до радянської імперії.

Таким чином, з 1917-го по 1990-й роки, наша Україна, знову знаходилась в полоні атеїстично-комуністиного мракобісся, політика якого була направлена на продовження геноциду проти українського народу. Було знищено біля 20-ти мільйонів невинного українського народу. Тобто 10-ть мільйонів були репресовані, а решта 10-ть мільйонів

були знищені в спеціально запланованому штучному голодоморі.

Ось чому ми, українці, дуже вдячні Вам, пане Президенте США, Барак Обама II найсильнішої держави світу за те, що Ви нагадали всьому людству, про ті страхітливі звірства, з боку комуністично - більшовицької тоталітарної системи СРСР, яка продовжила агресивні шовіністичні дії Російської імперії, проти нашої волелюбної нації Української держави! Ви говорили, що 70-т років тому, мільйони невинних українських людей, чоловіків, жінок і дітей - померли від голоду в результаті запланованого режиму Й. Сталіна.

Завтра, - говорили Ви, - ми з'єднаємось, щоб українці і всі американці згадали ці трагічні події і вшанували пам'ять багатьох загиблих людей. З 1932-1933-го років українські люди у страху страждали.

Це стало відомо, як Український голодомор, Ukrainian Holodomor, - «смерть голодом» - і це відбувалось в ті роки, коли в Україні на всіх фермах були високі врожаї. Україна завжди була житницею для всієї Європи. Український народ міг годувати себе й мільйони інших народів. Оскільки ми не забуваємо цю трагедію, ми молимось за мільйони жертв, які показали велику силу і хоробрість. Українці перемогли цей страх великого голоду й пішли далі, щоб будувати безцінну демократичну країну... Ми надіємось, що пам'ять про голодомор в Україні допоможе застерегти всі народи від подібної трагедії в майбутньому, - сказав Президент США.

http://cerkva-usa.info/main/141-statement-by-the-president-on-the-ukrainian.html

Ми, український народ, щиро дякуємо Вам, як Президенту США і всім громадянам Вашої держави за моральну підтримку нашому Президентові Україна В.А. Ющенкові, завдяки якому на державному рівні тема про геноцид, насаджений українському народу через штучний голодомор, була розповсюджена на весь світ.

Я хотів би подякувати всім американцям США й від свого імені, оскільки під час мого офіційного перебування в США, восени 1999-го року, я мав честь не тільки приймати участь на 25-му З'їзді ООЧУСУ в штаті Нью-Джерзі, але й бути прийнятим в Сенаті у Вашингтоні конгресменами та сенаторами, які уважно вислухали й занотували про порушення громадських прав і релігійних свобод 10-ти мільйонів членів української діаспори в Росії, будучи громадянами Російської Федерації. Це був пан Джон Фінетрі, член комісії по Хельсинським питанням та інші державні діячі США у Вашингтоні.

Нехай же Господь Всемилостивий й надалі умудряє Вас і нагороджує великим розумом, який Ви отримали від Бога ще з дня свого народження.

Зі щирою повагою до Вас - АДРІАН,
Митрополит Московсько-Богородський (Росія) та Криворізько-Нікопольський (Україна)

Тепла розмова Архієпископа Адріана з екс-Президентом України Л. М. Кравчуком

Але ж я не є раб, а архієрей Православної Церкви, де всі єпископи є рівними між собою, незалежно від багатої, чи бідної кафедри, а це значить, що правлячий архієрей повинен проявляти не тільки слухняність, але й самостійність, як це бувало в українському середньовіччі та й в російському, коли в кінці XV-го на початку XVI-го століть єресь жидовствуючих заполонила розум і серця російських князів, бояр і особливо московсько-кремлівських чиновників того часу. Тому, в боротьбу з ними виступили лише два церковні діячі: Архієпископ Геннадій Новгородський і преподобний Іосіф Волоцький, які своїми проповідями і посланнями перемогли цю єресь, дійшовши до самої Москви.

Щось подібне було й в Україні за часів Президента Віктора Ющенка та Прем'єр-Міністра Ю. Тимошенко, коли архієреї УПЦ Київського Патріархату мовчали, як мов води в рот набрали і не діяли, бо така була установка, а московські архієреї в Україні в цей час хаміли і захоплювали все національне і святе українського народу біля 10-ти тисяч храмів, соборів, монастирів та дві Лаври - Києво-Печерську і Почаївську.

Адже екс-Президент України Л.М. Кравчук весь час повторював і не перестає це й зараз говорити, що в незалежній Україні, повинна бути й незалежна Помісна Українська Православна Церква, яка вже є в особі УПЦ Київського Патріархату!

Саме в цей 2005-й рік мною був написаний лист Президенту України В.А. Ющенку, що, на випадок, якщо Ви і Уряд не будете допомагати на Дніпропетровщині будувати і створювати Помісну УПЦ Київського Патріархату, то я змушений буду демонстративно направити свій помаранчевий прапор до Вас у Київ.

Пригадайте самого першого «помічника» В.А. Ющенка, голову Секретаріату Президента України В. Балогу, за якого Віктор Андрійович готовий був душу свою віддати, тоді як сам пан В. Балога йшов проти УПЦ Київського Патріархату, захищаючи УПЦ Московського.

Ніхто й не думав про те, що прийде нова влада В.Ф. Януковича і цей самий «помаранчевий» В. Балога будучи «тінню» В.А. Ющенка стане одним з міністрів нової президентської команди. Так на кого він працював при В.А. Ющенкові? Чи можливо він готував платформу для В.Ф. Януковича в самому серці помаранчевої команди?

Бесіда Святійшого Патріарха Філарета з Блаженнійшим Митрополитом Володимиром.

Екс-Президент В.А. Ющенко поставив був секретарем Національної безпеки України і Раїсу Богатирьову, яка й зараз «працює» на «користь» України й при новому Президентові, який колись її «вигнав» з рядів Партії Регіонів, як мов за те, що вона перейшла на «роботу» до В.А. Ющенка. І таких «патріотів» в Україні є дуже багато, коли чесні люди страждають, а подібні торжествують!

На фото пані Ірина Ващук (Канада) з Наталкою із Петриківки Дніпропетровської області, яка отримала допомогу на виготовлення протез після втрати ніг.

Звичайно, що я не мовчав, а писав нашим помаранчевим державним діячам, що діється на Дніпропетровщині, коли голови облдержадміністрації Ю.І. Єхануров (бурят за національністю) та В.В. Бондар (невідомо якої національності) надіслані В.А. Ющенком, й знати не хотіли, щоб на Січеславщині процвітала Українська Православна Церква саме Київського Патріархату, а не Московського. Диву даєшся, коли не встигли ці довірені особи В.А. Ющенка прибути до Дніпропетровська, як вони тут же «бігли» за благословенням до Московської Патріархії, де керуючим є Митрополит Іриней (Середній), родом із Рівненщини. Так про яке московське засилля і окупацію можна говорити в Україні, коли цим процесом керують наші рідненькі «хохлята» українського походження, чого немає в Прибалтиці чи в інших цивілізованих країнах.

Останній досяг своєї мети. Він через свої служби, «домовився» в центрі УПЦ КП, щоб мене лишили мною ж створеної Дніпропетровської єпархії і на моїй же малій Батьківщині.

Так і трапилось. «Київ» залишив за мною малу частину храмів у м. Дніпропетровську (й то, з великого мого прохання) та на півдні її області, Криворізько - Нікопольську, бо центральна і північна частина моєї Єпархії, на «клопотання» київського протоієрея Миколи Салабая, була «віддана» іншому архієрею, а я, хоч і залишився поки що членом Священного Синоду УПЦ КП, але не маю жодного свого голосу, бо на кожне моє слово верхи реагують негативно й навіть з неповагою. За те, такі люди, які названі в цьому листі, стоять на першому місці в центрі Київської Патріархії, бо все купується і продається, як і в РПЦ Московського Патріархату.

Хоча я просив розділити мою єпархію на: Дніпропетровсько - Криворізьку та Дніпропетровсько-Павлоградську єпархію, як є три єпархії в Тернопільській області, щоб я не відчув приниження.

Або взяти інший приклад. Як я радів подібно дитині, коли на похороні сина покійного Патріарха Володимира (Романюка) прот. Тарасія, заупокійна служба Божа була очолена Предстоятелем УАПЦ Митрополитом Мефодієм та головою інформаційного відділу УПЦ КП Єпископом Євстратієм.

Це було показово, коли два архієрея двох Українських Православних Церков - Сестер разом молилися й служили таке важливе богослужіння над сином Патріарха - страждальця Володимира, який 18-ть років промучився в сибірському ГУЛАзі.

На жаль тільки, що його рідко згадують не тільки в буденні дні, але й в урочисті, на його роковини біля могили на Софіївській площі з боку брами.

Не менших радощів я відчув, коли у Києво-Печерській Лаврі відбувся діалог між представниками теж двох Українських Православних Церков - Сестер: УПЦ КП та УПЦ МП, а також прийняття Предстоятелем УПЦ МП Володимиром (Сабоданом) нашої делегації, про що раніше не можна було і думати.

Після цих подій ми відчули, що Митрополит Володимир, очевидно, під впливом Президента України В.А. Ющенка, зовсім по-іншому розпочав ставитися й до УПЦ КП.

У зв'язку з цими змінами, я й висловив свою людську подяку Митрополиту Володимиру за перетворення його душі в бік української нації, мови і братерства.

Так хіба для цього висловлення своїх подячних почуттів треба брати в когось дозволу? Чи я маю на це громадське і пастирське право, оскільки отримав дві вищі освіти: богословську і педагогічну, не говорячи про середні учбові заклади, Духовну семінарію і Педагогічне училище?

Навіщо ж мені треба було завершувати чотири учбових заклади? Невже для галочки, щоб тільки кар'єристам дати шлях до їх замислених вершин?

Адже декілька років тому я теж дозволяв собі критикувати Митрополита Володимира (Сабодана) за його нецерковне ставлення до нашого Святійшого Патріарха Філарета, який, будучи Екзархом України РПЦ МП керував всією Українською Церквою та всіма архієреями, до яких належав і сам єпископ Володимир (нині Предстоятель УПЦ МП).

Між іншим, коли я був останній раз в Канаді, то на всіх своїх виступах, як в храмах, так і в будівлях при храмах, завжди прославляв Святійшого Патріарха Філарета, а також пані Ірину Ващук, яка є патріоткою УПЦ Київського Патріархату і щиро вболіває за кожного страждальця, особливо за бідних, хворих і нещасних людей. Але хочу доповнити, що у всіх моїх проповідях, зверненнях, листуваннях, виступах ім'я Святійшого Патріарха Філарета не з лукавством, а з щирістю прославляється й нині, бо він є великою людиною в наш час в Україні.

Але повинна бути і взаємність: хліб за хліб, а не отруту за хліб, про що говорив Христос Спаситель.

Тому, мабуть досить нам навішувати один одному ярлики приниження і страждання, щоб не продовжувати той геноцид, який був нав'язаний нашому національному українському народові чужинцями сталінсько-ленінского режиму. Й не випадково, що для відзначення в Україні геноциду в цьому році (27-го листопада 2010-го року) на веб-сайті «Українська Правда» надрукувала текст нової пісні за назвою «Геноцид», присвяченої нашим батькам, матерям, дідам і прадідам, які відчули на собі ці страждання репресій та штучного голодомору. Ось я й додаю до своєї «Сповіді» текст названої пісні. Але то був геноцид запланований чужинцями з московського кремля, але прикро є, коли геноцид продовжується своїми зрадниками та отщепенцями.

20.11.2010 http://www.pravda.com.ua/

Геноцид

Боже, вийди з-поміж сірих хмар,
Ми змушені нести наших предків тягар.
Благослови усі душі мертвих,
Із пам'яті стри рік 33-й.
Я нагадаю про смерть і роль малої людини,
Авторитарний геноцид - клеймо для України.
Мільйони смертей, голодних українців,
Голі поля і закриті границі.
Наш рідний народ мучили ні за що,
А люди їли скажене м'ясо.
Нас мучили давно, а все сьогодні сплило,
Бо наш народний дух на кіл посадили.
Затихла пісня, затихло слово,
А туди було заселено народу нового.
Не знаючи нічого твердять не можливе:
Що голод придуманий, а страждання фальшиві.
Я проклинаю комуністів гадських,
І сущий союз республік радянських.
Змусила страждати 70-ят років,
Придумана Влада, в якій багато мороки.
Не реальна теорія соціалізму,
Результат - геноцид, як вид канібалізму.
Хтось послухав ці слова і в серці защеміло,
А кому було вигідно те, не зрозуміло.
Хоча знайте, правду розказав вам Я.
А усім загиблим - ВІЧНАЯ ПАМ'ЯТЬ!
Це твоя земля, яку наволоч мучила,
33-й рік - влада за смертю скучила.
Голодна смерть людей, нашого народу.
Голодна смерть мільйонів через радянську морду.
Жахлива картина: коли мати їсть сина,
Бо мріє жити, бо боїться, що загине.
Вони хотіли вбити Україну при корені.

Гнилий з середини, гарно обшитий з зовні,
Тоталітарний чобіт. Наш геноцид.
Для них українці, як вимираючий вид.
За планом Кагановича нас чекала провалина.
І хай буде проклята душа Сталіна,
Нехай горять у пеклі комуністичні душі,
Які більше ніколи нас вмерти не примусять.
Я скажу вам люди чого кат хотів:
Щоб МИ були закопані в один рів.
Щоб МИ здихали з голоду. Це винищення нації,
Свідома смерть людей без реінкарнації.
Безжальні тварини, фарисеї, аферисти,
Як можна допустити до влади комуніста?
Не вірили пророцтвам, і викинули пророків,
Але згадуєм все через десятки років.
Вони кажуть: «Це брехня, це пусті плітки».
А ми тримаємо в руках похоронні вітки.
І тепер затямте наш народ повстає.
Ви хотіли вкрасти дух, але він у нас Є!
Народе український повстань із ярма,
Сильний дух від Бога нам даний не дарма!

http://jooov.net/text/2176433/RIZUPS-genotsid.htmls www.pravda.com.ua/

Але ж з поверненням в Україну із Канади 30.09.2007-го року і на прохання Його Святості, я написав великий і послідовний звіт про своє перебування в Канаді. Тільки на жаль, жодного слова так і не було надруковано ні в газетах, ні в журналах, ні на сайтах УПЦ Київського Патріархату.

Тоді як, згідно вислову пані Наталії Ємець, моє перебування в Канаді сколихнуло й зворушило душі української діаспори, які ще більше полюбили свою неньку - Україну і Помісну Українську Православну Церкву!

Так якщо це так і є, то чому ж мої праці треба приховувати в сейфи, а шлях давати лише деяким приближеним особам, до яких належав і спочилий Митрополит Львівський і Сокальський Андрій (Горак), який все своє архієрейське життя планував про повернення до «своєї» УПЦ Московського Патріархату. Навіть документи були складені й підготовлені до переходу його собору у Львові до РПЦ МП, та тільки смерть йому в цьому завадила.

І такі лукаві підлабузники в нашій УПЦ КП є й зараз, які розпочали цікавитися у керівництва УПЦ МП про можливий перехід до них, але в якому сані він буде визнаватися.

Адже зараз, вже при новій владі на чолі з В.Ф. Януковичем, один з архієреїв УПЦ КП заявив, що вони у Києві даремно розтратили час на стосунки з В.А. Ющенком. Я ж йому у відповідь заявив: а нам же на периферії навпаки не вистачало його присутності і втручання у ворожі дії міської влади, направлених проти УПЦ Київського Патріархату. Ось при якій демократії і «демократах» ми живемо в Україні.

Петро-Павлівський кафедральний храм м. Дніпропетровська.

Якось кілька років тому мене запросили до США, але перед цим я написав прохання Святійшому Патріарху Філарету отримати благословення на цю поїздку. Яке ж було диво, коли мій задум не мав «згоди» з боку єпископа Паїсія (Дмоховського), вікарія УПЦ КП в США, який боявся, щоб я не «обікрав» українців в цій державі. Тому я й не поїхав до цієї країни, бо так і не отримав на це благословення від Святійшого Патріарха Філарета.

Але поцікавтесь, будь ласка, де зараз цей єпископ Паїсій? І вам стане ясно, ким він був раніше! Звичайно, що всі люди помиляються, незалежно від сану, чину чи посади, в тому числі й наш Святійший помилився в ньому.

Так було й за життя Митрополита Львівського Андрія, який був першим членом Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату.

Не було жодного засідання Священного Синоду, щоб він в присутності Святійшого Патріарха Філарета когось би не принизив або не дав якусь негативну оцінку, чи не повісив якогось недостойного ярлика, особливо в мою адресу. І всі його «комедії» проходили й не замічалися, або не хотіли «псувати» йому настрій, бо його як мов «боялися». Саме він з Митрополитом Рівненським і Острозьким Євсевієм (Політилом, якому 82-ва роки від народження) приймали рішення в центрі УПЦ КП в жовтні 2009-го року, як зі мною поступити: чи мене вигнати з Дніпропетровщини, чи щось дати в Україні, чи забрати єпархію в Росії, а надати її вихованцю єпископа Паїсія (Дмоховського)?

А можливо я «добровільно» здав і Богоявленський собор з комплексом будівель у вересні 1997-го року Московській Патріархії, щоб ходити в «ГЕРОЯХ»?

Що на це скажуть тепер деякі свідки, коли саме при них в Канаді колишній єпископ УПЦ КП в США Паїсій (Дмоховський) дуже рвався до цієї країни, щоб навести і в ній порядок, як це було в США, де вночі, в одному з готелів, у нетверезому стані бігав з сокирою, з метою, щоб зарубати Святійшого Патріарха Філарета.

Повертаючись з питанням до моїх друзів-однодумців в Канаді, хочу запитати їх, яке ж зло я скоїв для них і для їх оточення? Чому вони поступили до мене по - диявольськи, а не по-християнськи, щоб своєчасно анулювати якісь непорозуміння і з миром Божим жити надалі на цьому білому світі, як це роблять маленькі діти, яких в приклад для нас дорослих наводив Сам Христос Спаситель. Невже за те, що я розпочав писати добрі слова в адресу Митрополита Володимира (Сабодана), який був моїм ректором у Московській Духовній Академії, проявивши до студентів і до всього учбового процесу свої найкращі вміння і талант?

Що стосувалося пожертвувань для Дніпропетровської єпархії УПЦ КП, отриманих в Канаді у вересні 2007-го року, то на це був складений звіт, який через 3-4-ри місяці, за підписами бухгалтера і скарбника Єпархії і Петро - Павлівського храму та мого, був висланий до всіх куточків Канади, бо ці кошти до копійки були витрачені парафіяльною Радою на будівництва комплексу, храмів, Свято-Георгіївського жіночого монастиря, на оформлення їдалень та на харчі.

Наше будівництво бачили рік тому пані Тамара Кошарна і пан Іван Москалик, які дивувалися моїй працездатності не тільки на службі, але й в будівництві, коли сам вожу вантажний автомобіль, загружаю його різними будівельними матеріалами, щоб тільки менше йшло фінансових затрат на сторонніх робітників.

Ми завжди були вдячними віруючим українцям Гамільтону, на чолі з пані Тамарою Дудка та пані Дарією Бродгед, які до 2009-го року час від часу надсилали посильні кошти на благодійницькі їдальні при Петро-Павлівському храмі м. Дніпропетровська.

Так в чому ж я йду проти волі Патріарха Філарета? Хіба тільки в тому, що я не можу мовчати, коли мене ображають, а себе ставлять вище всіх?

Мені дуже було прикро за часи помаранчевої влади, коли Президент України В.А. Ющенко тільки у Києві дружив з українською церковною владою УПЦ КП, а на нас, периферійних архієреїв, він зовсім не звертав своєї президентської уваги. Тепер же, при появі нової влади на чолі з Президентом В.Ф. Януковичем, вже й центр Київської Патріархії не замічається ніким з нової верхівки, бо вся їх увага направлена на УПЦ Московського Патріархату, а на наших церковних керівників говорять всякі плітки: то про бужанину, то про коньяки, то ще про якусь видуману річ.

Тільки тепер «Київ» став співчувати «околицям», закликаючи, щоб ми не мовчали, а писали. Тоді як ми вже всі запізнилися, утративши цінний час з початку 2005-го до початку 2010-го року, бо наша рідна влада не будувала Помісної Православної Церкви в Україні, а лише говорила про неї та влаштовувала сварки між собою на світовому рівні.

Уявіть собі, що у дні прибуття до Києва Вселенського Патріарха Варфоломія, архієреї і духовенство УПЦ Київського Патріархату не мали права появлятися в центральних місцях Києва, бо в цих урочистостях приймали участь лише архієреї і духовенство УПЦ Московського Патріархату.

А ми, хоч і були у Києві, але три дні «просиділи» і прочекали на Пушкінській вулиці, 36, тобто в будинку Патріархії, сподіваючись на милості від свого Президента В.А. Ющенка, що він все ж таки покличе нас на зустріч зі Вселенським Патріархом, чого так і не трапилось.

Мене запитували по телефону, що я роблю в Росії? Я їм відповів: а саме те, що й робили святі апостоли на всіх континентах світу, коли за національністю були одними, а проповідували сотням народностей іншим, бо у Бога немає еліна (грека), скіфа (слов'янина) і юдея (єврея), оскільки перед Богом всі народи рівні, тоді як я служу в першу чергу українській діаспорі в Російській Федерації. Адже й святий апостол Андрій Первозваний був юдеєм, але своєю проповіддю і любов'ю до нашого слов'янського народу змінив віру язичеську в наших предків, надавши їм Благодать Божу і впевненість у вічне Царство Небесне.

Моя родина до цього часу дуже вдячна пані Ірині Ващук та її друзям - медикам, які постійно через неї передавали моєму племінникові ліки від діабету. Щиро дякуємо за цю допомогу.

Але, повертаючись до тієї ж самої думки, хочеться побажати всім вам, щоб судову справу віддали Господу, а ми, прості раби Господні повинні прощати один одному і не судити інших, а вияснити свої непорозуміння, щоб їх своєчасно ліквідовувати. Бо в нашому житті є набагато більше й важливіших питань, як наприклад: чи дійсні таїнства і треби звершені священнослужителями УПЦ Київської Патріархії, про що своєю «тріскотнею» тріщать по всій Україні, архієреї і духовенство Московського Патріархату, що вони не є дійсними?

Це ж треба було почути й такий вислів, що я занепастив Дніпропетровську єпархію? А чи ви були в моїй шкурі, щоб відчути, як в прокомуністичній і в проросійській області будувати щось святе і національне? Але я будував і творив в тяжких фінансових і адміністративних умовах. Не говорячи про Росію, де мені щомісяця доводиться бути для звершування богослужінь, не знаючи, що з нами, з духовенством і парафіянами УПЦ КП зробить російська влада, як це було у вересні 1997-го року, коли був захоплений наш Богоявленський собор з комплексом будівель у м. Ногінську Московської області духовенством РПЦ МП за допомогою екс-мера м. Москви Юрія Лужкова (Каца).

Слава Богу, що «кремлівська» трійка тріснула між Президентом РФ, Прем'єр-міністром та мером Москви, який не тільки мріяв, але й діяв у захопленні Криму та розділенні на частини всієї України.

Адже на бенкеті в Торонто, на початку вересня 2007-го року, присвяченому моєму перебуванню в Канаді, в мою адресу лунали десятки солодких виступів. Тому не може текти гірка і солодка вода із одного джерела?

Хоча Дніпропетровську єпархію УПЦ КП я ще три роки тому планував розділити на дві єпархії, оскільки область є великою за розмірами території, а відвідувати свої парафії не завжди було можливо, оскільки мав і маю ще й паралельну Московсько-Богородську єпархію, яка забирає не мало днів, часу і навіть здоров'я. Але все рівно хтось повинен це робити, бо цієї зустрічі й загальної молитви чекають сотні і навіть тисячі парафіян.

Але ж я ніколи не думав, що мене позбавлять у місті Дніпропетровську і навколо нього майже всіх парафій, окрім трьох основних. Це було заплановане приниження моєї особистості, йдучи й виконуючи «прохання» екс-голови Дніпропетровської облдержадміністрації В.В. Бондаря. І так, це було і є до цього часу постійним явищем.

Мені також сказали по телефону, щоб я не був вище Патріарха. Так. Я ніколи не був вище Святійшого Патріарха Філарета, бо Київ має 1000-літню історію, в якому собори і храми найбагатші в Україні, а я хоч і маю храми в Січеславському краї на Дніпропетровщині, але вони перероблені з кінотеатрів та магазинів, куди людей не затягнеш, а якщо й будуємо ми типові храми, то агітація УПЦ Московського Патріархату, за допомогою міської влади, робить все можливе, щоб до нас не допустити віруючих.

Тому, багатий і насичений ніколи не може повірити голодному, бо ті що мають, їм ще й зверху засипають, а ті що не мають, й те відбирають, як це було за земного життя царя Давида.

Правда, я є багатою людиною, бо маю три автомобілі: два російського виробництва, один вантажний (3,5 тони), а другий мікроавтобус («Соболь») яким вже по шість років, придбані у 2004-му році, а третій, легковий, зібраний в Україні за назвою «КІА», який придбаний фактично за безцінь у 2006-му році, а це значить, що він куплений не за канадські гроші (осінь 2007-го року).

Тобто це не автомобілі в порівнянні з великими «МЕРСЕДЕСАМИ».

А скільки разів я просив наш церковний Центр, щоб створити фонд при УПЦ Київського Патріархату для допомоги бідним східним єпархіям, Криму і частині центральної за рахунок західних єпархій і Києва. Але ця пропозиція «багатим» архієреям і чиновникам не сподобалась.

Хоча вказівки розповсюджуються однакові, що для «східняків», що для «західняків».

Але ж прийде час не на словах, а на ділі, коли доведеться всім нам давати відповідь перед Богом, бо там у Господа немає ні любимчиків, ні хитромудрих, ні хитророзумних, бо є всі рівними.

А скільки років я просив учбовий комітет при Священному Синоді УПЦ КП, щоб один із духовних учбових закладів нашої Церкви був перенесений або заново сформований у Дніпропетровську, на базі Духовного церковно-хорового училища, яке було відкрите ще 25-го червня 1996-го року і зареєстроване Державним комітетом України у справах релігій, згідно постанови за номером 5/3, за адресою: м. Дніпропетровськ, пр. Свободи, 89. Але до цього часу про схід, центр та Крим ніхто не хвилюється, бо йде одна критика, зате випускники всіх Духовних семінарій та двох академій УПЦ КП не поспішають до наших країв, бо в нас треба працювати. Тому, одні чекають вільних місць на заході, сподіваючись, що хтось із старших священиків відійде у вічність і звільнить місце, а інші поспішають за кордон на «заробітки», у якості «бізнесменів», особливо в православні храми США і Канади, де влаштовуються без благословення церковного вищого начальства України.

А я й думаю, чому це мені від СКУ та інших іноземних організацій немає ніяких повідомлень і запрошень на Конгреси, З'їзди, Конференції, не тільки як члена української діаспори в Російській Федерації, але як і члена Комісії про правам людини при СКУ? А тут вияснюється, що спрацювала нечиста сила.

З такою брехнею і кар'єристами ми ніколи не побудуємо самостійної української держави і незалежної єдиної Помісної Української Православної Церкви з центром у Києві, оскільки продовжується одна говорильня.

Та й кому потрібна така Помісна Українська Православна Церква в Україні, до якої переходять всі негативні традиції з РПЦ Московського Патріархату: продажність, недовіра, симонія, диктат, розподіл на багатих і бідних, на «розумних» і «дурних».

Але, моя позиція є вірною, бо без благословення Божого я стараюся не робити жодного кроку. Тому, як мені здається, що саме цій позиції інших ділових людей відбуваються мирні зустрічі заради єдиної Помісної Української Православної Церкви з центром у Києві!

І все рівно, не зважаючи на ті прикрості, про які я написав в цьому листі, я глибоко прошу вибачення і прощення в тих братів і сестер у Христі, яких я зобидив або не добре віднісся до них.

Зі щирою повагою до Вас -
АДРІАН, Митрополит Криворізько-Нікопольський та Московсько-Богородський, керуючий парафіями Дніпропетровського благочиння УПЦ Кп.

"ПРАВОСЛАВНА КОЗАЦЬКА СІЧЕСЛАВЩИНА",
Державна реєстрація друкованого засобу масової інформації серія ДП № 1433 - 168Р.

Адреса редакції: просп. Свободи, 89 (Нові Кайдаки), м. Дніпропетровськ, 49019.
Електронні адреси Митрополита Адріана: E-mail:mitropolet@mail.ru, mytropolyt@mail.ru
Тел. собору та канцелярії: (056)770-33-33, (056)770-84-08, телефон для зв'язку: (056)720-23-22, т/факс (056)720-25-45, (056)720-25-24, моб. тел. (067)746-77-03, канцелярія (097)345-69-04.

Підписано до друку 30.11.2010. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 1. Зам. № 1640

ТОВ "Перша міська друкарня".
АДРЕСА:
вул. Степового фронту, 11а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., 51400, Україна.

СКРИПАЛІ НА ЗАМОВЛЕННЯ, або Верховнорадівські квіслінги

Отже, що ж насправді виходить? Із слів одного з найвищих посадовців держави Україна відповідно до Європейської Хартії про мови, сьогодні в Україні слід захищати саме українську мову, а не російську. То ж вся ота політична тарабарщина упродовж 19-ти років Незалежності про «дику українізацію» не що інше, як фікція, блеф?!

І там же, в Ялті, той же Б. Колесников, після вищенаведених слів про безперспективне інвестування української мови, заявляє, що в зв'язку з цим (і, вочевидь, не тільки!) Віктор Янукович до кінця свого перебування в кріслі президента України зробить російську мову другою державною. Від себе додам: і цим самим не об'єднає, а остаточно розірве Україну на два ворогуючих табори, а народ прокляне всю зрадливу наволоч із Верховної Ради і навіки затаврує їхні імена у своїй пам'яті та в народних піснях, якщо такі «діячі», як табачники, перепишуть у черговий раз історію під дудку Кремля. При цьому забув віце-прем'єр сказати, що В. Янукович це зробить руками агентурних покидьків Москви. Тільки завдяки їм та їхніми нечистими душами він утвердить в Україні другу державну мову - російську.

Шкода, що прем'єр-міністр Б. Колесников при своїй заяві на весь світ не додав і не пояснив гостям Ялти, що такий стан українська мова набула внаслідок чотиристалітнього колонізаторського статусу України, нечуваної асиміляції з боку «братнього» народу і упродовж півтора десятки років Незалежності знущання і травлення українця в своїй державі, як ізгоя. Не заявив Б. Колесников, що «старший брат» українців «окультурював» і робив його без'язиким упродовж цих століть за допомогою безкраїх просторів Сибіру та... маузера. Український древній народ, який за мовою, традиціями, звичаями має тисячолітню історію, унаслідок свого ментального наїву, довірливості та віри у «вічну дружбу зі старшим братом» - підступним й агресивним завойовником,

> ***«Пока не будет инвестиций в миллиарды долларов в развитие украинского языка - не будет украинского языка»,***
>
> **- із виступу віце-прем'єр міністра Б. Колесникова на 7-му щорічному самміті «Ялтинська європейська стратегія».**

якими є нині в Україні і вчорашні колонізатори, не тільки реально втратив свою мову, культуру, звичаї, але й історичну пам'ять. Він з-поміж народів Європи зберігся, очевидно, лише завдяки своєму консерватизму і своїй пісенності, яка замінила йому його писемну історію у великій українській діаспорі в цивілізованому світі.

В Україні українська мова сьогодні потребує не міфічних інвестицій, а державної підтримки, і це державі під силу вирішити, як це вирішувалося і в значно бідніших країнах, котрі позбулися колонізаторського ярма. У тих країнах, де до влади прийшли патріоти своєї держави, а не колоністи і чергова порція перевертнів, холуїв і продажних агентів чужих держав і чужих інтересів. Нині сюди приписалися, на жаль, і литвинівці. Сподіваюсь, не всі. Можливо, там ще залишилися і люди.

Ще вчора, за Віктора Ющенка, ми, здається, розпочали будівництво української України. А нині... ми дочекалися цієї нечуваної цинічної заяви. Заяви-відвертості. Нарешті нам, українцям, сказали те, про що вони думали, йдучи до влади в чужій для них державі. Української мови не буде!!! Законопроект, панове, на стіл перед зрадниками подамо. Просимо випити і закусити!

Сьогодні російську мову в Україні фінансують за повною програмою. Фінансують і російські школи, книжки, підручники, телебачення. Загляньте, українці, в український бюджет: для української мови, української книжки, української газети в Україні немає грошей. Натомість є - безкоштовні поради, які нам надають віце-прем'єри: шукайте, українці, для своєї мови інвестицій. Цинізм вищої марки. На цій «марці» уже ніде ставити проби. Ятриться одна суцільна кривава рана на тілі українського народу. Розривається серце від огиди і протесту. Відвертіше, а точніше - цинічніше не скажеш.

Судячи з цієї заяви Б. Колесникова, сьогодні про українську мову вже не йдеться. Йдеться про остаточне знищення української держави й української землі, яку циніки називають просто територією і на цій території розкрадають гектарами українську землю, українську маєтність і знімають з порядку денного мову й історію корінного народу та й знищують сам народ, який уже масово переселяється в інші світи. У прямому й переносному розумінні. А ви, українці, хочете ще поборотися за українську мову - шукайте інвестицій. Це рівнозначне тому, щоб, наприклад, заявити у Російської Федерації: давайте гукнемо на планеті інвестора, хай знайде мільярди інвестицій, щоб усім мовам народів і народностей Федерації також надати статус офіційних (державних) мов.

І не дай, Боже, цей комуністично-регіонально-литвинівський законопроект стане законом, то українська мова щезне автоматично із усіх сфер щоденного вжитку. І до цієї всенародної ганьби приєднуються литвинівці в особі оповідача анекдотів із Одеси , нардепа Гриневецького, котрий приєднався (гадаю, не без згоди свого «вождя» В. Литвина) до московських холуїв і агентів, якими, безперечно, є головний вождь червоношкірих Симоненко і шовініст імперського розливу, прокремлівський служка Єфремов. Оця тріада збирається завтра знищити державність України, не усвідомлюючи того, зокрема, литвинівці, що всі вони, як українці, підуть в політичне небуття, а в народній пам'яті навічно залишаться квіслінгами і тушками. До того ж, гадаю, поіменно. Адже саме «академік по чиновницькій службі» пан Литвин і іже з ним блюдолизи мали б усвідомити, аби замислилися, що уся ця литвинівська суцільно-продажно-дегенератна секта (у випадку прийняття цього законопроекту про мови у Верховній Раді) автоматично набуде ще й статусу раба, і тоді «мавру» не допоможуть ані тимчасові «інвестиції», якими вони вчора набили кишені за свої жадібність і безпринципність, ані рабське вислужництво, ані холуйство, ані плазування перед сильними й тимчасовими світу сього. Відберуть у них і все нахапане майно, як Україна стане «Южним краєм».Вони, вочевидь, навіть у перспективі не усвідомлюють, що творять. Друга державна, російська мова при ще не знищеному до кінця українському народові - це страшний політичний мінімум у державі - громадянська війна з введенням сусідніх «миротворців», подібно до Абхазії чи Південної Осетії і страшний максимум - остаточна окупація України сусідньою державою, яка «захищатиме російську мову», на чиїй території вона «принижена». Бо такої расової ксенофобії, такої ненависті до всього українського, як нині в Україні, збоку українофобів - імпершовіністів типу корнілова-кудрявцевої не було ані за Сталіна, ані за Брежнєва, ані за Кравчука, ані за Кучми.

Ось до чого йдеться. Не лише до знищення української мови в Україні, а й самої держави. Це й козлу, як сказав би новообраний президент, зрозуміло. Але тільки не батуринським носам і кочубеям. Про комуністів та імпершовіністів я мовчу. У них таке завдання Кремля. Але як зрозуміти литвинівців, які заявляють, що вони «нормальні» і «потрібні Україні»?

Цікаво, а скільки ж треба інвестицій самому одномовному віце-прем'єру Б. Колесникову і його одномовній компанії, щоб вивчити українську мову? Я глибоко переконаний, що для цього достатньо всього-на-всього одного єдиного закону, як це робиться в РосІЇ (з якої беруть ці держчинуші приклад): не знаєш державної мови, не можеш зайняти навіть крісла кур'єра при сільській раді і ось тобі всі інвестиції й мільярди.

І це Б. Колесников і його братія розуміє. Не може не розуміти, бо в жодній державі світу (в жодній!) не впроваджується принцип Вавілонської вежі, як це творить нині в освіті України міністр-українофоб і расист Д. Табачник.

Уявімо собі що таке «натворили» б у США, де тисячі різно-національних емігрантів, з чого складається американська нація, раптом захотіли заговорити на державній посаді кожен своєю рідною мовою? Писати свої заяви? Протести чи прохання? Що ж тоді б вийшло з могутньою державою? Біблейське стовпотворіння. Вавілонську вежу ніхто ще не збудував. Це засвідчує і Святе письмо. А от в Україні Д. Табачник і Б. Колесников на чолі з В. Януковичем, раптом захотіли застосувати в Україні принцип побудови Вавілонської вежі на 20-му році української Незалежності. Очевидно, як відгук на божевільні крики з-за кордону затуліних і хворих на голову - Жириновських та передвиборних агіток комуністів і регіоналів. І це твориться в унітарній країні. У постколоніальній державі, де під час геноциду корінного населення сталінським режимом відбувся «великий обмін» кадрами з «братньої» республіки: недобиті і недомучені українці заселяли Далекий Схід і неозорі Сибірські простори, «щасливці» втекли за кордон, а решту розстріляли на місці і залишили переляканих рабів і прислужників для сапи і лопати. Такий самий «обмін кадрами» Сталін і його кліка повторила і в часи «других совєтів» у Західній Україні: частину знищила, частину вивезла, частина, яка зуміла, перебралася через гори на Захід, «спеціалістів» зі Сходу приписали на постійно в усіх великих містах Заходу України, наплодили пів країни московських агентів, які користуються українськими пільгами і до сьогодні.

Скільки ж нині потрібно інвестицій, щоб втілити цей ідіотський закон про багатомовність в унітарній державі Україна, на цей весь політичний бедлам і штучний хаос, що уже, здається, розпочався чи завтра неодмінно розпочнеться? Скільки ж треба перекладачів, знавців, зведень усіх офіційних документів до єдиного цілого в районі, області, республіці? Суцільний ідіотизм, якого не бачив цивілізований світ. Бо якщо йти за логікою такого несподіваного «патріотизму» Б. Колесникова, то як зрозуміти його і йому подібних тимчасових, слова, що в Україні йде «суцільна українізація і витіснення російської мови з усіх сфер вжитку». Саме тому треба захищати російську мову?! Мова «старшого брата», яка нині повсюдно панує в Україні.

Ось що нині означає ідеологічний Четвертий затулінський (читай імпершовіністичний) етап в Україні. Три попередні, як відомо, Москвою проголошувалися: а/ в Україні йде суцільна українізація - це перший етап; б/ в Україні знищується російська мова - це другий етап); в/ російській мові надати статус офіційної (державної) - це третій етап.

Саме про цей третій етап і мріяли імпер-шовіністи та яничари - холуї Кремля. Сьогодні настав четвертий етап на стадії реалізації трьох попередніх: друга державна мова і федералізація України. Розділяй і владарюй. Тобто знищення України як самостійної держави. Це знищення може відбутися, якщо в нашій «новітній історії» з'являться новітні батуринські носи, сучасні брюховецькі, самойловичі, пушкарі з паліями та сірками, на імена яких нині претендують литвинівці. Невже всі?! Якщо так, то й кожен із них впише себе в народну пам'ять, як квіслінги, тобто зрадники. Литвинівські квіслінги житомирського розливу.

Олег ЧОРНОГУЗ.

● **БОЛИТЬ**

КОЛОНКА БОГДАНА СЕРЕДЮКА З ДЕТРОЙТА (США)

МОСКОВСТВО -НИЩІВНИЙ РУЙНІВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОСТІ

Брехня, облуда, цинізм, агресивність - ось що характерно у ставленні Росії та росіян до української Церкви. Між іншим, незалежно від конфесійної приналежності. У немилості і православні, і католики, якщо вони хочуть мати незалежну від Москви політику. Ошуканство настільки не прикрите, що добре знаний факт про набагато пізніше становлення Російської Православної Церкви порівняно з Церквою в Україні, шовіністи усіх мастей перекручують як стосунки поміж Церквою - матір'ю та її донею. Мовляв, РПЦ Московського Патріархату милостиво дозволяє вважати УПЦ такою собі похідною від російського православ'я. Хоч насправді все було з точністю до навпаки. А хто думає інакше, для тих російські фашисти готували тортури, Гулаги та заслання. Від часів петровських аж до сьогодні, коли Кирило Гундяєв, піп з сутністю і ментальністю секретаря обкому КПРС, їздить суверенною державою, немов своєю вотчиною, та закликає творити «руський мір». Що той світ значить для українців добре відомо. Напевно, що у Дніпрі менше води, аніж скільки сліз пролили наші люди через наругу московитів. Розстріляні, замордовані, спухлі з голоду українці добре знають, що то за матір-Церква та яка та любов «старшого брата». Не приведи, Господи,мати таку рідню, гіршу за найлютішого ворога, безжальну як дикун-язичник!

Нині, коли в Україні, попри всі складності, є шанс збудувати і власну державу і власне духовне життя, маємо бути особливо обачними, споглядаючи на Північ. Якими б солодкими та облудними не були звідти слова - суть в Московії одна: підкорити, а якщо ні, то знищити, розтоптати, залишити без згадки. Як правдиву козачину, голодомор, УПА, бандерівський рух, петлюрівські змагання - все наше героїчне і свідоме. Гірший за дідька для наших людей московський піп - окупант в рясі. Пам'ятаймо про це, люди добрі!

Їх сіятельству Губернаторові всія Малорросії Покірному Підніжкові Самодержця Царя Путіня Першого...

Дарма ликуєш, що зумів стоптати
Пороги до своєї палати.
Знівечив Правду, сіючи між людьми
Приманливі побрязкачі, від Юди.
За сотню днів побачили всі живо:
Яке зерно - таке буде і жниво:
Щоб волі дух наш задихатись мусів
В отруйній газу хитрого задусі...
Вбмваєш мрію і нівечиш слово
Указами валуївськими знову,
І світові наперекір - говориш -
Що не було у нас Голодомору,
А ті, хто йшов у бій за справу чисту,
Коляборанти, платні терористи.
Історію, калину вічну в лузі
В'ялять твої високовчені друзі.
На власний смак зміняєш ти закони -
Стягаєш в найсвятіші Пантеони
По славу Мучеників, що спочили
В тюремній непосвяченій могилі.
Забув тих страдниць з-під вікон, де грати,
Що звільнені - йшли світові сказати
Ті написи, що маяли над ними:
«Ми з Кінґіру, з Явасу і з Колими...»
Дарма ти вчився мудрости - нетрохи
У попередника свойого - Коха!
Дарма ти до молитви склав долоні
В Єрусалимі... на горі Афоні.
Щоб покорила нас єхидна сила
Злотогодинного апостола Кирила.
Даремні будуть і твої надії,
Що нас вогонь Майдану вже не гріє:
«Самі ж зреклись
Державности дороги»!;
- Запам'ятай: у «бидла» гострі роги!
І правди вічної нікому не збороти;
До Воскресення всі ведуть Голготи!
Земля свята, окрадена брехнею
Ще не забула, Хто стоїть над нею.
Хто тисяч літ їй Сила і Окраса...
І встане БОГ і прореченє Свій засуд...

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО П'ЯТОЇ КОЛОНИ

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ:

Можуть спитати: ЧОМУ ДО П'ЯТОЇ КОЛОНИ, А НЕ ДО ПАРТІЇ?

Бо ви не партія, а мафія. А що ваша мафія служить іншій політичній мафії, то її правильне ім'я п'ята колона. Політичні партії мають програми, що їх вони не ховають від світу. Ви ж свою програму не розголошуєте. Ваша програма залежить від політичної ситуації. Вчора Ви говорили, що Україні треба вступити до НАТО, сьогодні Ви – проти цього вступу, вчора Ви твердили, що Голодомор – геноцид, сьогодні ви з піною в роті кричите, що це не так.

Тобто, ви міняєте шкуру, як хамелеон, залежно від того, що вам вигідно під дану пору або що вигідно вашим північним шефам. Насправді ж, ви маєте програму, але тримаєте її в секреті. Це тактика не політичної партії, а мафії. Та ж програма-версія, яку ви доводите до відома виборців – це фіговий листок для окозамилення. Не треба бути Шерлок Холмсом, щоб з ваших дій прочитати вашу програму. Ваша програма гранично проста: реставрувати в державі сталінський фашизм з тим, щоб передати Україну під владу імперіяльного монстра.

І ви виконуєте цю програму з невідхильною послідовністю. Ви запрошуєте імперських політкомісарів ширити серед населення потрібну вам політичну жуйку. Стрижень цієї жуйки не дуже хитрий – довести слухачам, що ми і наші сусіди-імперіялісти – це одне плем'я. Мету цієї жуйки розчовпає і дитина – об'єднати одне плем'я під одну руку. І це є ваша головна мета. Саме тому ви так накинулися на правду історії щодо Голодомору. Нас морили голодом, бо ми в імперії були інші, ми не вписувалися в запланований імперією вулик, де нам належало виконувати роль робочих бджіл. Значить, ми були інші. І Голодомор про це свідчить: нас нищено за нашу іншість. Така є правда історії. Але ваші шефи не люблять правди. Правда для них гірше від пістолета. І з кремлівського Олімпу пролунав наказ: не було Голодомору! А наказ шефів для вас – закон!

Але той, хто має голову на плечах, зрозуміє цей наказ якраз навпаки: Голодомор був, бо нащо б тоді сталінським стерв'ятникам його заперечувати? Очевидно, що заперечує той, чиє рильце в пушку. І то добре таки в пушку. Згадаймо історію. Сталінська влада протягом більш як півстоліття заперечувала взагалі, що був голод. Якщо це був голод від природніх причин, то нащо його заперечувати? Аж ні, заперерчували роками, заперечували репресіями, тюрмами.

А тепер гляньмо на кредит довіри заперечувачів. Чи варті довіри заперечувачі? Чи вони бездоганно правдиві в усіх своїх діях? На жаль – ні! Був ще один злочин сталінських соколів, який вони заперечували півстоліття, а кінець-кінцем мусіли визнати свій геноцид. 1940 року за наказом Сталіна в Катині та інших точках СРСР розстріляно польських полонених офіцерів. Скоєно жахливий злочин-геноцид. І виконавці цього геноциду продовж півстолітя звалювали свій злочин на Гітлера, який чинив подібні злочини, але цього таки не скоїв. Згадаймо, всі подробиці цього звалювання. Уряд СРСР (уряд!) створив урядову комісію під головуванням відомого лікаря-хірурга. Комісія засвідчила – німецька робота. А за півстоліття після цього – конфуз: КҐБ визнає свій злочин. То чи варті довіри сучасні вибілювачі сталінських злочинів?

Виходить, що вам, панове п'ята колоно, випала невдячна робота – вибілювати злочинців, спійманих історією на гарячому. Чи ж додасть вам таке вибілювання політичного багажу у світі, який любить правду?

Хоч я не здивуюсь, коли ваші шефи заперечать і Катинь. Мовляв, не було Катині - це провокація ЦРУ. Можуть же замовники убивства Георгія Ґонґадзе в живі очі брехати, що це вбивство діло рук ЦРУ. І язик їм не відсихає.

Але мало того, що ви вибілюєте злочинців минулого, ви даєте злочинцям сучасного притулок у своїй мафії, вибілюєте їх. Ви, на ділі, вербуєте злочинців до своєї мафії. У вас знайшли притулок особи, причетні до вбивства Георгія Ґонґадзе. Чому ви такі поблажливі до них? Чи не тому, що злочинці вам ближчі від чесних людей? І злочинці радо йдуть до вас і радо підтримують вас: крук крука бачить здалека. Високі мужі, особисто вмочені в убивство журналіста, саме тепер, коли ви "у вантажах" ("Бути у вантажах" – вираз злодійського жаргону, відповідає нашим "бути на коні", "просперувати"), просторікують про причетність ЦРУ до вбивства Ґонґадзе. Відома тактика – "держи злодія!". І не відсохне язик цим христопродавцям!

Куди не кинь оком, скрізь вас оточує брехня. Не було Голодомору, не було УПА, не було Бандери, не було Помаранчової революції. Нічого не було. Був Сталін, Путін, Медведєв, п'ята колона і Табачник.

Почати свою політичну кар'єру з брехні? Не забувайте нашої старої, але правдивої приказки: Брехнею світ пройдеш, та назад не вернешся. Брехнею ішов світами сталінський СРСР. 70 років ішов. А куди прийшов? Чи розпався б він 1991 року, якби він був раєм народів, яким ви хочете зобразити його сьогодні, воліючи реставрувати порядки, оперті на брехні?

Чи не приречена ваша програма у зародку на невдачу, на провал, на посміх?

Таж те, що ви збираєтесь реставрувати, не має жодних шансів на існування. 1917 року скрахувала попередниця "непереможного" СРСР - Російська монархічна імперія. Вона саме й проповідувала єдність "русского" світу. Не витримав "русский" світ іспиту XX віку. Наступник монархії – СРСР – таємно сповідував ідеї попередниці. Але й він скрахував 1991 року. Не врятували його ні терор, ні репресії.

І ще один крах. Режим, подібний до того, який ви встановлюєте в Україні, скрахував 2004 року.

Такий кінець чекає і відроджену зусиллями кремлівських наполеончиків імперію. Наполеончики хочуть зробити героями злочинців і примусити народи молитися на злочинців. Але XXI століття не буде сприяти тим, хто розраховує на злочинні методи.

Для того, щоб ваша програма спрацювала, вам треба вдаватися до брехні. Ви не можете кроку ступити, щоб не брехати. Але слово правди було, є й буде сильніше від брехні. Гляньмо на такий парадокс.

Ви всіма фібрами своєї чорної душі ненавидите українського пророка Т. Шевченка. Чому? Бо Шевченко – це Бандера, а Бандера – це Шевченко. І ви знаєте це і розумієте це, та хоч і знаєте, мусите вдавати з себе шанувателів Шевченка, тобто шанувателів Бандери.

Чи ж не парадокс?

Ви ж ненавидите Бандеру і заразом мусити шанувати його в особі Шевченка.

Про що це свідчить?

Про те, що слово правди сильніше від брехні. За що світ шанує Шевченка? За слово правди. І слово правдиі перемагає брехню, бо апостоли брехні змушені вшановувати Шевченка, якого вони насправді ненавидять.

Кремлівські боси СРСР ненавиділи Шевченка так само, як і ви, але мусіли вдавати з себе його шанувателів. Слово Шевченка було сильніше від КПРС, від КҐБ, від Леніна і від Сталіна.

Слово правди виявилося сильніше від тюрем, таборів, репресій. Слово правди, в тому числі і слово Шевченка, повалило могутню Російську імперію. За яких 70 років після цього слова правди завалили й наступника монархії – сталінський СРСР. До цього повалення доклав своїх рук і ненавиджений вами С. Бандера.

Слово правди окрилило й Помаранчеву революцію 2004 р., яка звалила режим, подібний до того, який ви хочете встановити в Україні.

А ви взялися за реставрацію трупа, і то з поміччю брехні. І заразом ви хочете, щоб українська діяспора помогла вам покращити ваш образ у світі. Треба ж бути такими наївними, думаючи що діяспора буде дбати про образ злочинців та корупціонерів. Світ турбує рівень корупції в Україні, і ви обіцяєте боротися з корупцією. Але боротися з корупцією можна лише тоді, коли існує широка свобода слова. За вашого режиму корупцію побороти годі. Корупція і ви – це брати-близнята.

Ви взоруєтесь на імперіяльні амбіції колишньої метрополії. Але це монстр на глиняних ногах. XXI вік винесе цьому динозавру належний йому вирок. Невже ви думаєте, що після трьох попередніх крахів 1917, 1991 та 2004 рр. цей монстр оклигає? Не оклигає. І вкрадена атомна бомба не поможе.

Реставрація в Україні сталінських порядків не пройде!

Інші статті С. Караванського на Майдані: http://maidan.org.ua/wiki/index.php/Святослав_Караванський.

Заява уряду США щодо місцевих виборів в Україні з листопада, 2010 р.

Попередні повідомлення від спостерігачів за виборами вказують, що місцеві вибори в Україні 31 жовтня не відповідали рівню відкритості і чесності, встановленому останніми президентськими виборами, що відбулися раніше у цьому році. Вітчизняні і міжнародні місії спостереження, перш за все ті, що організовувалися поважаною позапартійною українською мережею ОПОРА, повідомили про численні процедурні порушення у день виборів. У той час, як спостерігачі визнали покращення точності списків виборців порівняно із президентськими перегонами, вони вказали і на недоліки, такі як недостатня підготовка членів виборчих комісій, що сприяли процедурним порушенням і організаційним проблемам.

Джерелом проблем у день голосування спостерігачі та міжнародні експерти називають закон України про вибори, ухвалений у липні. Деякі ускладнення, створені новим законом, такі як унеможливлення участі нових партій, були полегшені або усунуті завдяки змінам, ухваленим на вимогу президента Януковича у вересні. Проте, інші аспекти законодавства й передвиборчих правил і процедур ставали на заваді внесення певних кандидатів у бюлетені для головування, дозволяли застосування адміністративного ресурсу під час виборчої кампанії, створювали дисбаланс у складі виборчих комісій, ускладнювали процедури реєстрації та голосування. Президент Янукович визнав необхідність приведення виборчого законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, спираючись на процес консультацій. Сполучені Штати готові допомагати Україні із реформою виборчого кодексу.

Святійший Патріарх Філарет на хвилях Українського радіо

Дорогі браття і сестри!

Завдяки Українському радіо ви маєте можливість слухати духовні повчання та богословські роздуми Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України ФІЛАРЕТА.

Щотижня слухайте програми з його участю:

щопонеділка о 21:15 (увага новий час!)

у прямому ефірі на хвилях

Третього каналу Українського радіо програма

"Християнські діалоги",

ведучий якої - доктор богослов'я, професор Дмитро Степовик;

щовівторка з 22:40 до 22:50

у запису на хвилях

Першого каналу Українського радіо програма

"Святительське слово"

До зустрічі на хвилях Українського радіо!

● РЕКЛАМА

Редагує - колегія. Адреса редакції: Релігійний бюлетень журналу "Бористен" "Наша Церква - Київський Патріархат", вул. Телевізійна, 3, 49010 м. Дніпропетровськ, Україна. Тел. 8-050-340-28-27. E-mail: borysten@a-teleport.com

Представництва редакції:

У Сі Mr. V. Babanskyj, 74 Oakridge Lane Watchung, N.J. 07069, USA.

В Україні: Юрій Завгородній вул. Артема, 40, кв. 1, м. Київ. 04053

Підписано до друку 30.11.2010. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 1. Зам. № 1521

ТОВ "Перша міська друкарня".

АДРЕСА:
вул. Степового фронту, 11а, м. Павлоград Дніпропетровської обл., 51400, Україна.

ПІДРУЧНИКИ І РОБОЧІ ЗОШИТИ З ІСТОРІЇ ВИДАВНИЦТВА «ГЕНЕЗА»

Підручники з Історії України та Всесвітньої історії видавництва «Ґенеза» (автори: Мисан В., Власов В., Подаляк Н., Шандько Г., Осмоловський С., Смолій В., Реєнт О.) рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Робочі зошити до підручників та зошити для тематичного оцінювання з історії видавництва «Ґенеза» (автори: Власов В., Маліенко Ю), схвалені до використання Міністерством освіти і науки України. Зошити призначені для контролю предметних компетенцій учнів, містять завдання для всіх етапів уроку – від сприйняття й осмислення учнями нового матеріалу до узагальнення й систематизації навчальних досягнень, а також самостійної роботи вдома.

Новий збірник тренувальних завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, розроблений з внесенням змін та доповнень відповідно до чинних програм з історії України для 5-11 класів Міністерства освіти і науки України. Універсальний збірник тестових завдань стане надійним помічником у підготовці та успішному складанні тестів при вступі до вищого навчального закладу. За допомогою відомостей, що викладені у вигляді доступних коротких схем і конспектів, а також тренувальних тестових завдань до кожної опрацьованої теми, старшокласники матимуть змогу отримати комплексну ґрунтовну підготовку до здачі ЗНО з історії України.

Авторський колектив: Мокрогуз О.П., Атамась О.В.,Гаврилюк Ж.М., Коніщева С.Є., Філіпенко Т.М.

Замовити літературу видавництва «Ґенеза» ви можете
в Центрі навчально-методичної літератури
за телефонами (044) 581 54 19
або на сайті www.cnml.com.ua

geneza.ua

04212, м. Київ,
вул. Маршала Тимошенко 2-Д,
тел.: (044) 412 22 11